

Maailmankartan uudet mittasuhteet verkossa

Ulkomaanuutiset Ylen verkkosivuilla vuonna 2014

Johanna Latvala

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Kevät 2016

Viestintätieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Johanna Latvala	
Työn nimi – Title Maailmankartan uudet mittasuhteet verkossa. Yleisradion ulkomaanuutiset Ylen verkkosivuilla vuonna 2014.	
Oppiaine – Subject Journalistiikka	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2016	Sivumäärä – Number of pages 113
Tiivistelmä – Abstract <p>Tässä tutkielmassa selvitetään, miltä Yle Uutisten ulkomaanuutisten maailmankartta näyttää. Aiemmat uutisvirtatutkimukset ovat muodostaneet maailmankartan, jossa länsi ja pohjoinen dominoivat, kun taas itä ja etelä ovat aliedustettuja. Tutkielman aineisto on kerätty Yle Uutisten verkkosivujen ulkomaat-osastolta aikavälillä 6.1.2014–24.12.2014.</p> <p>Tutkielman metodiksi valittiin määrällinen sisällön erittely. Aineisto on luokiteltu lähteiden, maanosien, ensisijaisten valtioiden, toissijaisten valtioiden, teemojen, kansainvälisten järjestöjen, poliittisten johtajien ja uutisten sävyjen perusteella.</p> <p>Aineiston länsipainotteisuus on huomattavaa, vaikkakin Aasian osuus uutisissa oli kasvanut aiempiin uutisvirtatutkimuksiin verrattuna. Uutisoiduimpia valtioita olivat Venäjä, Ukraina ja Yhdysvallat. Myös aineistossa eniten esiintyneet poliittiset johtajat tulivat edellä mainituista valtioista. Lähteinä suosittiin edelleen suuria uutistoimistoja. Eniten aineistossa esiintyneet teemat olivat politiikka, konfliktit, rikokset, talous ja luontoa. Aiempien uutisvirtatutkimusten tapaan YK ja Nato olivat edelleen uutisoiduimmat kansainväliset järjestöt, kun taas muut kansainväliset järjestöt esiintyivät aineistossa hyvin marginaalisesti. Kehitysmaauutisointi on edelleen hyvin negatiivista verrattuna muihin maihin.</p> <p>Tutkielma osoittaa, että Ylen ulkomaanuutisten maailmankartta ei juuri eroa aiemmista uutisvirtatutkimuksista. Lisääntyneen Aasia-uutisoinnin vuoksi tasapaino lännen ja idän välillä on kuitenkin hieman parempi kuin aiemmissa suomalaisissa uutisvirtatutkimuksissa.</p>	
Asiasanat – Keywords Yleisradio, verkkouutiset, ulkomaanuutiset, uutisvirtatutkimus, ulkomaanuutisten maailmankartta, sisällön erittely.	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja – Additional information	

KUVIOT

- KUVIO 1 Maanosien esiintyminen uutiset aineistossa (kokonaiset mantereet)
- KUVIO 2 Aineistossa esiintyneet valtiot
- KUVIO 3 Kymmenen eniten ensisijaisena esiintynyttä valtiota
- KUVIO 4 Kymmenen eniten toissijaisena esiintynyttä valtiota
- KUVIO 5 Kymmenen eniten esiintynyttä valtiota (ensi- ja toissijaiset esiintymiset yhteenlaskettuna)
- KUVIO 6 Maanosien painotukset aineistossa (ensisijaisten valtioiden esiintymiset yhteenlaskettuna)
- KUVIO 7 Kymmenen eniten esiintynyttä poliittista johtajaa
- KUVIO 8 Sävyjen esiintyminen aineistossa
- KUVIO 9 Sävyjen esiintyminen maanosien yhteydessä (kokonaiset mantereet)
- KUVIO 10 Kymmenen eniten negatiivisissa uutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 11 Maanosien esiintyminen negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 12 Maanosien esiintyminen positiivisiksi luokiteltavissa uutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 13 Kymmenen eniten neutraaleissa uutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 14 Teemojen esiintyminen aineistossa
- KUVIO 15 Kymmenen eniten politiikanuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 16 Maanosien painotukset politiikanuutisissa (valtioiden esiintymisestä laskettuna)
- KUVIO 17 Kymmenen eniten aineiston konfliktiuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 18 Maanosien painotukset konfliktiuutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 19 Yksitoista eniten rikosuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota

- KUVIO 20 Maanosista kirjoitettujen rikosuutisten määrä (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 21 Kymmenen eniten talousuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 22 Maanosien painotukset talousuutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 23 Viisi eniten luontouutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota
- KUVIO 24 Maanosien painotukset luontouutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna)
- KUVIO 25 Lähteiden esiintyminen aineistossa
- KUVIO 26 Viisi eniten aineistossa esiintynyttä kansainvälistä järjestöä

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ KUVIOT

1 JOHDANTO	1
2 ULKOMAANUUTISET TUTKIMUSKOHTEENA JA TULOKSINA	5
2.1 Länsi dominoi jo varhaisessa vaiheessa	5
2.2 Uutisvirtatutkimus Suomessa	7
3 KESKUKSESTA PERIFERIAAN – KATSAUS HISTORIAAN	9
4 ULKOMAANUUTISOINTI SUOMESSA	12
4.1 Ulkomaanuutisointi Ylessä	12
4.2 Kilpailijat STT-Lehtikuva ja Helsingin Sanomat	14
5 VERKKOJOURNALISMIN AIKA – TAHTI KIIHTYY	16
5.1 Koko ajan läsnä – koko ajan kiire	16
5.2 Verkon “helposti pureskeltavaa” materiaalia	18
5.3 Toimittajien työnkuvan muutos	19
5.4 Kuluttajien muutos	21
5.5 Journalismin tulevaisuus verkkoympäristössä	22
6 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA APUKYSYMYKSET	24
7 AINEISTO JA MÄÄRÄLLINEN SISÄLLÖN ANALYYSI	28
7.1 Aineisto ja sen rajaus	28
7.2 Määrällinen sisällön analyysi tutkimusmetodina	30
7.3 Määrällisen sisällön analyysin käyttö tässä tutkimuksessa	34
7.3.1 Havaintomatriisin rakentaminen	36
7.3.2 Havaintomatriisin testaaminen	47
8 MÄÄRÄLLISEN SISÄLLÖN ANALYYSIN TULOKSET	49
8.1 Maanosat ja valtiot	49
8.2 Aineiston sävyt	55
8.3 Aineiston teemat	59
8.3.1 Suurimmat teemat	59
8.3.2 Poliitiikan uutisten valokeila osoittaa Eurooppaan	60
8.3.3 Ukrainan kriisi valtasi uutiset	62
8.3.4 Yhdysvaltojen rikokset ja oikeusasiat kiinnostivat	64

8.3.5 Talouden painopiste on Euroopassa	66
8.3.6 Luonnononnettomuudet läpäisevät uutiskynnyksen	67
8.4 Ylen käyttämät lähteet	69
8.5 Kansainväliset järjestöt uutisissa	70
9 TULOSTEN TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	71
9.1 Samat suurvallat edelleen "yliedustettuja"	71
9.1.1 Polttopisteinä Eurooppa ja Yhdysvallat – Aasia yllättäjänä	72
9.1.2 Konfliktipainotteista kehitysmaauutisointia	77
9.2 Eurooppalaiset johtajat kiinnostivat eniten	80
9.3 Suuriin lähteisiin luotetaan	83
10 LOPUKSI	86
10.1 Tutkimuksen luotettavuudesta ja haasteista	86
10.2 Mahdollisia jatkotutkimusaiheita	90

KIRJALLISUUS

LIITTEET

1 JOHDANTO

Ulkomaanuutiset ja niissä esitetyn maailmantilanteen vaikutukset ulottuvat pitkälle: ne vaikuttavat yksittäisten ihmisten mielipiteeseen ja sitä kautta ne voivat vaikuttaa vahvasti yleisiin mielipiteisiin. Ihmiset voivat rakentaa esimerkiksi poliittista ajatusmaailmaansa ulkomaanuutisten perusteella. Näin ollen ulkomaanuutisia kirjoittavat toimittajat vaikuttavat pitkälti myös siihen, mitkä asiat nousevat keskusteluihin. Ulkomaanuutiset ovat joskus jopa ainoa tapa saada tietoa maailmalla tapahtuvista asioista. Jos todellisuus on vaikeasti hahmotettavissa ja tiedonsaanti on vaikeaa, voivat journalistiset tuotokset saada helposti totuuden leiman. (Uskali 2007, 9–10.)

Globalisoituvassa maailmassa medialla uskotaan olevan rooli nimenomaan kansainvälisten suhteiden luojina. Stig Hjarvardin (2003, 40) mukaan median tehtävä globalisoituvassa maailmassa on olla kommunikoinnin kanava, luoda puitteita uudelle infrastruktuurille, jossa ihmiset voivat olla vuorovaikutuksessa ja olla viestintuoja, joka kertoo meille muusta maailmasta, joka on näkökenttämme ulottumattomissa.

Koska ihmiset rakentavat maailmankuvaansa journalististen tuotosten perusteella ja media luo suhteita eri kansojen välille, on tärkeää tietää, millaiset rakennuspalikat mielikuvien luomiseen journalistit antavat ulkomaanuutisillaan? Esitetäänkö jotkut valtiot ja maanosat negatiivisessa valossa, samalla kun toisesta valtiosta tai maanosasta kirjoitetaan läpi ruusunpunaisten lasien? Jäävätkö jotkut valtiot tai jopa kokonaiset maanosat kokonaan uutispimentoon, samalla kun toisen alueen tapahtumia seurataan lähes suurennuslasilla?

Ulkomaanuutisten keskittyminen tiettyihin maihin on saanut kovaa kritiikkiä aiemmissa uutisvirtatutkimuksissa. Tutkimustulosten mukaan ulkomaanuutisten “suurvallat”, kuten Yhdysvallat ovat olleet pääosassa useiden maiden ulkomaanuutisissa. Myös Jukka Pietiläisen (1998, 89–106) mukaan uutisten maailmankartta on säilynyt suomalaismedioissa läpi vuosikymmenten suurin piirtein samanlaisena. Suomalainen media käsittelee ulkomaanuutisissa pääosin muutamaa maata. Pysyvän kiinnostuksen

ovat näyttäneet saaneen (oman maan lisäksi) Yhdysvallat, Ruotsi, Neuvostoliitto/Venäjä, Iso-Britannia, Ranska ja Saksa. Listaa sekoittavat välillä muutamia, uutisissa hetkellisesti esiintyvät maat. Kritiikin kohteena on ollut myös kehitysmaauutisoinnin negatiivinen sävy, joka vääristää yleisön kuvaa niistä. Erityisesti kolmatta maailmaa koskevien uutisten on havaittu keskittyvän kriiseihin, olevan aiheiltaan yksipuolisia sekä välttävän yksityiskohtien ja monimutkaisten ilmiöiden käsittelyä. Myös ulkomaan uutisten kuluttajille välittämä maailmankuva näyttää säilyvän samanlaisena vuodesta toiseen. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 92–93.)

Kaikki edellä mainitut ongelmat on havaittu jokaisessa kansainvälisessä uutisvirtatutkimuksessa. Asiaa on koetettu korjata viime vuosisadalla muun muassa YK:n kasvatus- tiede- ja kulttuurijärjestö Unescon toimesta, mutta esimerkiksi tiettyjen maiden uutispimentoon jääminen tai niistä yksipuolisesti uutisoiminen ei ollut parantunut ainakaan 1990-luvun loppupuolelle mennessä.

Aiempien uutisvirtatutkimusten tuloksia tarkastellessa tuntuu, että ulkomaan uutisoinnin osalta täydelliseen totuuteen ja tasapainoon pyrkimisestä on jo luovuttu. Pietiläinen (1998, 39) ei usko ulkomaan uutisten ja todellisuuden välillä olevan koskaan täydellistä vastaavuutta. Hän nostaisi keskiöön kysymyksen siitä, mihin asti tiedotusvälineiden sisällön ja todellisuuden vastaamattomuus voidaan hyväksyä, ja ehdottaa ihanteelliseksi tilannetta, jossa uutiset eivät vaikeuta realistisen maailmankuvan muodostumista. (Emt.) Uskali (2007, 12) taas toteaa Afrikan, Latinalaisen Amerikan sekä Aasian olevan merkittävä osa maailmaa, joten niiden elämästä olisi hyödyllistä tietää muutakin kuin tuhoisimmat onnettomuudet. Hän kuitenkin lisää, että on hyvä olla realisti ja iloita pienistäkin jutuista, jotka särkevät kehitysmaiden kielteistä uutisointia.

Vaikka uutisten vääristymien olemassaolo jossain määrin hyväksyttäisiin, on niiden löytäminen ja oikaiseminen uutisvirtatutkimuksella edelleen tärkeää. Tutkimustulokset ovat myös toimineet motivaattorina muutosvaatimuksille, jotta joskus saisimme tietää kehitysmaista muutakin kuin niissä tapahtuvat onnettomuudet. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 40.)

Tämän uutisvirtatutkimuksen onkin tarkoitus selvittää, löytyykö Yleisradion ulkomaan uutisista vastaavia vääristymiä, eli *miltä Ylen ulkomaan uutisten*

maailmankartta näyttää. Tutkimuskohteeksi valikoituivat Yleisradion verkkouutiset, vaikka suurin osa aiemmasta ulkomaan uutisia käsittelevästä tutkimuksesta on analysoinut sanomalehtien ulkomaan uutisointia, mutta nykyään joukkoviestimet tuottavat sisältöään yhä enemmän internetiin. Varsinkin suomalaiset lukijat ovat siirtyneet entistä enemmän verkkouutisten pariin. Suomi osallistui vuosina 2014 ja 2015 yhdentoista muun maan kanssa Reuters-instituutin Digital News Report -hankkeeseen, jossa selvitettiin uutisten käyttöä verkkomediassa. Tampereen yliopiston viestinnän tutkimuskeskuksen (COMET) julkaisemien Suomen maaraporttien tulosten mukaan Suomessa uutisia seurattiin verkosta enemmän kuin muissa tutkimukseen osallistuneissa maissa. Vuonna 2014 Suomi oli ainoa maa, jossa uutisia seurattiin enemmän verkosta kuin televisiosta, ja jossa verkkomedia nimettiin tärkeimmäksi uutislähteeksi. (Utismedia verkossa 2014, COMET.) Utisten seuraaminen verkosta oli edelleen vuonna 2015 yleisempää Suomessa kuin muissa tutkimusmaissa (Utismedia verkossa 2015, COMET). Koska suomalaiset kuluttajat suuntaavat verkkoon, on tärkeää kääntää myös uutisvirtatutkimuksen suunta sanomalehdistä verkkoon. Median verkkouutisoinnissa muodostaman maailmankartan tutkiminen voi olla tänä päivänä jopa tärkeämpää kuin printtimedian tutkiminen.

Yleisradion valintaan vaikuttivat myös yhtiön viime vuosina tekemät ilmoitukset, joiden mukaan Yle on satsannut muun muassa vuonna 2014 erilaisiin uudistuksiin ulkomaan uutistoimintaansa, jotta se voisi välittää ulkomaan uutisia ja tapahtumia nopeammin ja syventää raportointiaan. Yksi kehityskohteista oli nimenomaan sisällön lisääminen verkkoon, joten on mielenkiintoista tutkia, vaikuttaako väitetty sisällön lisääminen esimerkiksi aiemmin vallinneeseen uutisten maailmankartan epätasapainoon. (Yle 2014.) Yleisradio myös eroaa monista suomalaisista kilpailijoistaan, koska kuka tahansa voi lukea Ylen verkkouutisia vapaasti, ilman maksumuuria.

Kolmas Ylen valintaan vaikuttanut tekijä on laki Yleisradio Oy:stä: Ylen lainmukaisiin tehtäviin kuuluu tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Näin ollen myös Ylen ulkomaan uutisoinnin tulisi olla jo lain mukaan monipuolista (Finlex 2015).

Tämän tutkimuksen analyysiaineisto koostuu Ylen vuonna 2014 julkaisemista

ulkomaan uutisista. Seuranta-ajan täytyi olla suhteellisen pitkä, sillä lyhyt aikaväli olisi saattanut antaa vääriä tuloksia. Isot tapahtumat saavat aina median huomion ja valtaavat palstatilan tehokkaasti ainakin muutamaksi päiväksi, ja jos seuranta-aika olisi sattunut kyseisenlaiseen ajankohtaan, ei tutkimustulosta olisi voitu pitää validina. Suhteellisen pitkällä seuranta-ajalla edes yksittäiset isot tapahtumat eivät täysin selitä mahdollista muutamaan maahan keskittymistä.

Tämä pro gradu-tutkielma koostuu kymmenestä luvusta. Seuraavassa luvussa esitellään tälle tutkimukselle suuntaa antaneita uutisvirtatutkimuksia. Luvussa kolme käydään läpi ulkomaanjournalismin historiaa, jotta uutisvirtatutkimuksia ja niiden taustalla olevaa kitkaa olisi helpompaa ymmärtää. Luvussa neljä kerrotaan hieman suomalaisen ulkomaan uutisoinnin johtavista medioista, joiden kanssa Yle Uutisten ulkomaantoimitus kilpailee lukijoista. Luvussa viisi avataan lyhyesti journalismin kehitystä printtijournalismista nopeatempoiseen verkkouutisointiin. Tutkimuskysymyksiä avataan tarkemmin kuudennessa luvussa. Luvussa seitsemän kerrotaan kerätyistä aineistosta, tutkimuskysymyksistä, valitusta metodista ja sen soveltamisesta tässä tutkimuksessa. Kahdeksas luku avaa saatuja tutkimustuloksia. Yhdeksännessä luvussa käydään läpi tutkimustuloksista tehtyjä johtopäätöksiä. Viimeisessä eli kymmenennessä luvussa pohditaan tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 ULKOMAANUUTISET TUTKIMUSKOHTENA JA TULOKSINA

Ulkomaanuutisista on tehty valtavat määrät tutkimuksia. Useimmiten ne ovat olleet määrällisiä ja vertailevia uutisvirtatutkimuksia. Ulkomaanuutisten tutkiminen on kiinnostanut tutkijoita, koska ulkomaanuutisilla katsotaan olevan vaikutusta niin sanotun suuren yleisön käsityksiin muista maista ja kulttuureista ja sitä tietä muun muassa ulkopolitiikkaan.

Stevensonin (2003, 153) mukaan erikoinen piirre määrällisessä ulkomaanuutisten tutkimuksessa on se, että viime vuosikymmeninä useat sadat niistä ovat päätyneet huomattavan samanlaisiin tuloksiin: Noin kymmenen vuoden välein tehtyjen suurten määrällisten ulkomaanuutistutkimusten mukaan länsi ja pohjoinen hallitsevat uutisvirtoja, kun taas itä ja etelä jatkavat aliedustettuina maailman uutiskartalla (Chaffee & Derwin 2003, 153; Uskali 2007, 19.) Uutisvirtatutkimuksilla onkin pyritty esittämään näitä vääristymiä uutisvirtojen rakenteissa ja uutisvälityksessä yleensä (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 15).

2.1 Länsi dominoi jo varhaisessa vaiheessa

Maailma on aiemmin jaettu myös viestintätutkimuksen saralla akateemiseen keskustaan ja periferiaan. Keskiössä ovat sijainneet muutamit Pohjois-Amerikan ja Euroopan maat, jotka hallitsivat tutkimusta. "Periferiassa", ja varsinkin niissä maissa, joissa englannin kielitaito oli vähäistä, on ollut ongelmia toteuttaa edes yksinkertaisimpia tutkimuksia, koska tutkijoilla ei ole ollut tarpeeksi taitoa pysyä koko ajan vaihtuvien tutkimustekniikoiden mukana. Tutkimusten tekemistä ovat jarruttaneet myös huonot mahdollisuudet julkaista tutkimuksia heidän omassa maassaan ja omalla kielellään. Vielä vähemmän periferian maiden tutkijoilla oli mahdollisuuksia saada oma työnsä julkaistuksi akateemisen keskiön hallitsemissa julkaisuissa. Kansainväliset tutkimusjournaalit eivät julkaisseet pienten maiden tutkimuksia sen enempää kuin suuret sanomalehdet kyseisestä maista tulevia uutisia. (Chaffee & Derwin 2003, 153.)

“Keskusta” (eli länsi) on hallinnut niin viestintätutkimusta kuin kansainvälistä uutisvirtaa: tutkimusten mukaan ulkomaanuutiset keskittyvät lähes kaikkialla muutamiin, samoihin kohdemiin ja kansainvälisiin järjestöihin. Syksyllä 1995 uutisten suurvalloiksi lukeutuneet maat eivät olleet suuria yllätyksiä, sillä niitä olivat Yhdysvallat, Ranska ja Iso-Britannia. Useissa maissa uutisten suurvaltoja ja -järjestöjä olivat myös Venäjä, Bosnia-Hertsegovina, Japani, YK, Kiina ja Saksa. Myös Nato sai reilusti palstatilaa. Tutkimukseen osallistuneista 35:stä maasta Yhdysvallat oli ulkomaanuutisten tärkein maa 25:ssä. (Emt., 67.)

Suurvalta-asemalle mediassa voi olla monta syytä. Asiaa tutkinut Stevenson (2003, 159) uskoo Yhdysvaltojen korostuvan kansainvälisissä uutisissa, koska se on osa monessa uutiskynnyksen ylittävässä tapahtumassa. Yhdysvallat on kansainvälisesti tärkeä maa muun muassa erilaisissa taloudellisissa vaihtokaupoissa, kansainvälisissä turvallisuusasioissa ja vahvasti mukana kansainvälisessä politiikassa. (Chaffee & Derwin 2003, 159.)

Ensimmäiset vertailevat ulkomaanuutistutkimukset tehtiin Unescon toimesta. Vuonna 1951 tehtiin viikon mittainen vertailu 17 eri lehden välillä 17 eri maassa. Seuraava tutkimus oli vuosina 1952-1953 toteutettu kansainvälisen lehdistöinstituutin The Flow of News -tutkimus, joka käsitti jopa 177 lehden ja viiden uutistoimiston uutiset neljän viikon ajalta Yhdysvalloissa, kahdeksassa Länsi-Euroopan maassa ja Intiassa. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 20.)

Tutkimustulokset eivät olleet erityisen mairittelevia, sillä yksikään tutkituista lehdistä ei yrittänyt pitää yllä pysyvien ulkomaankirjeenvaihtajien verkostoa, ja näin ollen taannut kattavan ulkomaanuutisoiminnan. Kansainvälisten uutistoimistojen tekstejä käytettiin usein sellaisenaan, tekemättä niihin mitään muutoksia. Lehdet käyttivät samoja lähteitä, joten uutiset ja sitä myötä ajattelu olivat vaarassa yhdenmukaistua. Ulkomaanuutiset keskittyivät muutamiin suuriin maihin ja uutistoimistojen kautta tulevat uutiset koskivat ensisijaisesti yksittäisiä tapahtumia. Maat, joista kerrottiin, olivat jollain tavalla merkittäviä oman maan kannalta, tai muuten kulttuurisesti läheisiä. Positiivista oli se, että tausta-aineiston määrä oli kasvussa. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 20–21.)

Uutisvirtatutkimuksissa havaittiin myös, että uutistoiminnan ja lähteiden rutinoitumisen

myötä eliittimaat ja -ihmiset painottuvat uutisissa. Uutisia kirjoitettiin ennalta tiedetyistä tapahtumista, kuten vaaleista, ja samalla käytetään jo vakiintuneiksi lähteiksi muodostuneita viranomaisia. Samalla kirjeenvaihtajat keskittyvät tärkeinä pidettyihin kohteisiin, eli Yhdysvaltoihin ja Euroopan keskuksiin. (Emt., 29.)

Merrill (1994, 49) viittaa kirjassaan vuonna 1973 esitettyyn eliittihypoteesiin, jonka mukaan minä tahansa hetkenä maailman kansoille osoitetaan paikka kansainvälisessä “nokkimisjärjestyksessä”. Nuo paikat tulevat määrittelemään osittain maailman informaatiovirran suunnan ja määrän. Merrillin mukaan (emt.) Karielin ja Rosenwallin (1984) kymmenen vuotta myöhemmin tekemä tutkimus jatkoi samalla linjalla todeten, että kansakunnan eliittimäisyys näytti olevan median tärkein uutiskriteeri.

Merrill (1994, 49) viittaa kirjassaan myös toiseen aiemmin esitettyyn hypoteesiin, jonka mukaan taloudellinen yhteistyö, kulttuuriset siteet ja yhteiset uhkakuvat lisäävät uutisvirtaa kansojen välillä. Stevenson (2003, 158) on ollut myöhemmin samaa mieltä, todeten tutkimusten osoittavan, että kansainväliset uutiset koskevat jokaisessa Euroopan maassa niitä Euroopan maita, jotka ovat kohdemaan vaihtokumppaneita. Sama pätee myös Afrikassa, jossa suurin osa ulkomaan uutisista tulee muista Afrikan maista. Pohjois-Amerikka ja Länsi-Eurooppa taas ovat suurimmat osat median maailmankarttaa muuallakin kuin vaihtokumppaneiden kesken. (Chaffee & Derwin 2003, 158.)

2.2 Uutisvirtatutkimus Suomessa

Suomalaista ulkomaan uutisaineistoa on tähän mennessä tutkittu määrällisesti 1960-, 1970- ja 1990 -luvulla (Uskali 2007, 17). Raimo Vehmas teki ensimmäisen laajan, suomalaista ulkomaan uutisointia käsittelevän tutkimuksen vuonna 1961. Tutkimus käsitti neljän viikon ulkomaan uutiset 16 suomenkielisessä lehdessä. Vehmaan tutkimuksista kävi ilmi, että suomalaisten lehtien ulkomaanaineisto oli erityisen länsisuuntautunutta. Euroopan osuus ulkomaan uutisista oli noin kaksi kolmasosaa, kun taas kehitysmaaille annettiin palstatilaa noin 15 prosenttia. Yksittäisistä maista nousivat esille Yhdysvallat, Neuvostoliitto ja kaksi Saksaa. Ulkomaan uutiset saatiin pääasiassa suurilta uutistoimistoilta joko suoraan tai STT:n välityksellä. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 28.) 34 vuotta myöhemmin, eli vuonna 1995 isoimman osan suomalaisen median

ulkomaan uutisaiheista lohkaisi urheilu (16 prosenttia). Seuraavaksi tulivat kulttuuriaiheet, kansainvälinen politiikka ja talous. (Uskali 2007, 22.)

Ulkomaan uutisointia ja sen tutkimusta on käsitelty Ullamaija Kivikurun ja Jukka Pietiläisen vuonna 1998 toimittamassa kirjassa "Uutisia yli rajojen. Ulkomaan uutisten maisema Suomessa". Kivikuru ja Pietiläinen avaavat kirjassaan muun muassa 90-luvun ulkomaan uutisointia käsittelevää kansainvälistä uutisvirtatutkimusta, Foreign News Flows Research -projektia ja sen tuloksia. Tulosten mukaan ulkomaan uutisten valinnassa noudatetaan lähes kaikkialla samaa kaavaa. Suomen ulkomaan uutisointi noudatti muun Länsi-Euroopan kaavaa. Suurin ero oli se, että Suomessa Itä-Euroopasta kerrottiin hieman enemmän kuin muualla Länsi-Euroopassa. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 27.)

Pietiläisen (1998, 29) mukaan varhaisimmat tutkimukset osoittivat uutistoimistojen tärkeyden, Yhdysvaltain ja Länsi-Euroopan keskeisen aseman ulkomaan uutisoinnissa ja ulkomaan uutisten yhdenmukaisuuden. Myöhemmät tutkimustulokset ovat osoittaneet uutisvirtojen yksisuuntaisuuden eli muutaman uutisen supervallan dominoinnin viestinnässä ja angloamerikkalaisen aineiston ylivallan joukkoviestinnässä. Useimmiten kansainväliseen levitykseen pääsevät epätavalliset, kielteiset ja suuren mittaluokan tapahtumat. (Emt., 1998, 29.)

Pietiläinen (1998, 106) toteaa oman määrällisen uutisvirtatutkimuksensa lopussa maailman muuttuvan, mutta uutisten pysyvän. Aineisto osoitti hänen mukaansa, ettei ulkomaan uutisten maailmankartta pääpiirteiltään ole muuttunut Suomessa vuosien 1961-1995 aikana. Ainoa muutos oli se, että Aasian osuus ulkomaan uutisissä oli lisääntynyt Afrikka-uutisoinnin siivellä. (Emt.)

Kuten tässä luvussa esitellyistä tutkimustuloksista näkee, on Stevenson (2003, 158) oikeassa: ulkomaan uutisten määrällisten tutkimusten tulokset ovat erittäin samanlaisia monessa maassa. Oma napa tuntuu olevan tärkein myös ulkomaan uutisoinnissa, jossa oman maan ohella kerrotaan eniten naapureista ja omista hyötysuhteista.

3 KESKUKSESTA PERIFERIAAN – KATSAUS HISTORIAAN

Uutisten vastaanottaminen kotikaupunkia kauempaa alkoi nousta vaikuttajien mieliin 1800-luvun alkupuolella, jolloin poliitikot ja liiketalouden eliitti tulivat riippuvaisemmiksi sanomalehtien tarjoamasta informaatiosta. Uutiset tarjosivat tietoa, joka oli lähes välttämätöntä hyvien päätösten tekemiseksi. Uutiset kuitenkin matkasivat hitaasti, kunnes vuosisadan puolivälissä keksittiin sähkötys, ja uutiset alkoivat kulkea läpi Yhdysvaltojen ja Euroopan sekunneissa. (Demers 1999, 15.)

Ensimmäiset sähköuutiset perustettiin Ranskaan (Havas), ja Yhdysvallat (The Associated Press) sekä Iso-Britannia (Reuters) seurasivat pian perässä. Uutiset kulkivat ja sanomalehtien hinnat putosivat alemmas, mutta monessa maanosassa, kuten Afrikassa ja Aasiassa, ei ollut edelleenkään yhtään sanomalehteä. Vuoden 1925 jälkeen sähköala vanheni, ja sitä ryhdyttiin korvaamaan langattomalla viestinnällä, puhelimella, radiolla ja televisiolla. (Emt.)

1970-luvulle siirryttäessä neljä suurta uutistoimistoa, Agence France-Presse, The Associated Press, Reuters ja UPI, tuottivat suurimman osan ulkomaan uutisoinnista. Lännen uutistoimistojen uutisten ja kansainvälisen kommunikoinnin dominointi aiheutti kitkaa kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden välille. Lännen informaatiodominoinnin ja monikansallisten yritysten nähtiin olevan uusi muoto 1800-luvun armeijoilla hallittavalle imperialismille. Monikansalliset yritykset käyttivät valtavaa määrää uutisresursseja, populaarikulttuuria ja teknologiaa luodakseen klassisen imperialistisen rakenteen, jossa muutamat voimakkaat kansallisuudet ovat keskiössä ja muu maailma niistä riippuvainen. Samalla periferiaksi luokitellut maailmankolkat eristettiin naapureistaan. Periferiassa tuotetut uutiset eivät menneet suoraan niiden naapurimaahan, vaan ne kulkivat ensin länsimaiden kautta. Lännessä taas kontrolloitiin, mitkä uutiset raportoidaan ja miten ne raportoidaan. (Chaffee & Derwin 2003, 149–151; Merril 1994, 46.)

Tilanne nosti kehitysmaissa neljä huolenaihetta: useat tutkimukset 1960-luvulta lähtien olivat osoittaneet, että enemmän kuin 75 prosenttia kehitysmaiden ulkomaan uutisista

tuli länsimaisilta uutistoimistoilta. Kehitysmaat kritisoivat lännen uutisdominoinnin pakottavan heidät näkemään kaikki asiat (jopa heidän omansa) lännen silmien läpi. Toisekseen, lännen monopolin vuoksi uutisvirrassa oli suuri epätasapaino, kun informaatio liikkui pääasiallisesti kehittyneistä lännen maista kehittyviin maihin. Kolmas huolenaihe olivat aiheet, joita kehitysmaauutisointi käsitteli: Se pieni määrä palstatilaa, jonka kehitysmaat lännen uutisissa sai, oli täynnä stereotyyppistä kuvailuja, jotka keskittyivät väkivaltaan, kulkutauteihin, murhiin ja muihin katastrofeihin. Neljäs huolenaihe oli lännen jatkuva valta-asema “kulttuuri-imperialismina”. (Merril 1994, 48.)

Kaikki uutistuotannollisesti marginalisoidut maat eivät ole välttämättä periferian maita, vaan myös pienempiä rikkaita maita. Vuonna 1976 havaittiin, että myös kehittyneisiin maihin kuuluvat Skandinavian maat jätettiin suurimmaksi osaksi huomiotta Yhdysvaltojen mediassa. Skandinaviasta uutisoitiin pääasiallisesti kriisiuutisia – jopa siinä määrin, että Skandinavialla todettiin olevan yhtä suuri oikeus valittaa vääristyneestä uutisoinnista kuin kehitysmailla. (Emt., 49.)

Lännen imperialismin hajottamiseksi Unescossa perustettiin 1970-luvulla NWICO (New World Information and Communication Order eli uusi kansainvälinen informaatiojärjestys). Tarkoituksena oli lopettaa lännen monopoliasema kansainvälisessä kommunikaatiossa. Osa länsimaista vastusti uutisvirtojen sääntelyä ja erosi Unescosta. Hyvistä aikeista huolimatta muutoksia ei kuitenkaan saatu tehtyä vuosikymmenten aikana, ja länsimaiset uutistoimistot ovat edelleen keskeisellä sijalla kansainvälisissä uutisvirroissa. (Chaffee & Derwin 2003, 151; Uskali 2007, 19.)

1970-luvulla oli muitakin kunnianhimoisia yrityksiä päästä irti lännen monopolista: kehittyviä maita rohkaistiin vähentämään riippuvuuttaan lännen uutistoimistoista kehittämällä oman vahvan kansallisen ja alueellisen uutistoimiston hoitamaan ulkomaan uutisoinnin. Tällaisia liikehdintöjä alkoikin, muun muassa vuonna 1976 perustettiin Non-Aligned News Agencies Pool kasvattamaan yhteisymmärrystä kehitysmaiden kesken ja vähentämään riippuvuutta länsimaisista uutistoimistoista. Se kuitenkin heikentyi ajan myötä, koska sen materiaali oli ideologisen retoriikan värittämää. Erilaisista ponnistuksista ja kulttuuri-imperialismi -kriitikistä huolimatta useat maat jatkoivat, ja jatkavat edelleen amerikkalaisen ohjelmiston lähettämistä

televisiossa. (Demers 1999, 20; Merrill 1994, 48.)

1990-luvulla, kylmän sodan loppumisen jälkeen ajatukset maailmasta muuttuivat: uutisia tuotettiin suorana ympäri maailmaa, internetistä oli kovaa vauhtia tulossa julkinen ja kaupallinen. Vaikka kommunismi kaatui Euroopassa, yrittivät monet hallitukset edelleen säilyttää kontrollin siitä, millaisia uutisia kansalaiset maailmalta näkivät ja lukivat. Länsimaisen uutisoinnin valitettiin olevan vääristynyttä, ja toimittajien kritisoitiin kirjoittavan vain negatiivisista asioista; “maanjärityksistä ja vallankaappauksista”. Länsimaiset journalistit taas esittivät, että koska uutisten jako kahteen oli niin selkeä kommunistisissa maissa (ruusuinen kuva kotimaasta ja ulkomaailman jako mustaan ja valkoiseen), ne ajoivat epäluuloiset uutistenkuluttajat länsimaisten uutislähteiden luo. Nuo länsimaiset lähteet olivat tuolloin kaikkien saatavilla, muun muassa internetin yleistymisen vuoksi. (Chaffee & Derwin 2003, 151–152.)

4 ULKOMAANUUTISOINTI SUOMESSA

Kilpailu on yleensä hyvää, sillä se takaa kuluttajille sen, että mediat haluavat tuottaa parasta ja kiinnostavinta sisältöä. Yleisradion ulkomaantoimitukselle painetta luovat kilpailijat STT-Lehtikuva ja Helsingin Sanomat, jotka panostavat ulkomaan uutisointiin omilla kirjeenvaihtajillaan ja Suomen mittakaavassa isoilla ulkomaantoimituksillaan. Kilpailua on varsinkin verkossa, sillä esimerkiksi Helsingin Sanomissa ja Yleisradiossa uusia ulkomaanjuttuja tuotetaan päivittäin useita kymmeniä. Kaikki kolme mediaa ovat myös Suomen suurimpia uutisvälineitä, joten niillä kaikilla on varmasti Suomen parhaat resurssit oman ulkomaantuotannon toteuttamiseen. (Yle 2014; HS.fi 2015; M. Annala henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2015.)

4.1 Ulkomaan uutisointi Ylessä

Ylen mukaan sen lainsäädäntöön ja julkisen palvelun ideaan perustuvan ulkomaantoimitusten koko ja pitkä traditio ovat avaimet sen vahvaan asemaan ulkomaan uutisten välittäjänä Suomessa. Aiemmin Yleisradio osti Suomen Tietotoimiston (nykyinen STT-Lehtikuva) palveluita, mutta Yle irtisanoi sopimuksen vuonna 2006 ja siirtyi sisäiseen tiedonhankintaan (Yle 2006; Taloussanomat 2006).

Yleisradio on pyrkinyt panostamaan verkkouutisointiinsa viime vuosina. Vuonna 2014 Yle julkaisi verkkosivuillaan artikkelin, jossa yhtiö kertoi vahvistavansa uutis- ja ajankohtaistoimitustensa ulkomaantoimintaa ja tuottavansa nopeaa ja syvempää raportointia uutis- ja ajankohtaisohjelmiin sekä Ylen verkkosivuille.

Ulkomaanjournalismin määrän sanottiin myös lisääntyvän. Ulkomaan uutisten painopistettä siirrettiin Ylen vastaavan päätoimittajan Atte Jääskeläisen mukaan verkkoon, sillä se auttaisi ihmisiä hahmottamaan maailman tapahtumien taustoja television ja radion lisäksi internetissä. (STT 2011; Yle 2010; Yle 2014.)

Ylen tuotantojohtaja Janne Yli-Äyhö kirjoitti vuonna 2014 Ylen verkkosivuilla blogissaan Ylen kulkevan tulevaisuuteen verkko edellä. Yli-Äyhö kertoi Ylen olevan “edelläkävijä verkkopalveluiden kehittäjänä ja haluavan pysyä sellaisena”. Ilmoitus

verkkoon panostamisesta ei ollut ennenkuulumaton uutinen, sillä Yleisradio on tehnyt samanlaisia ilmoituksia tasaisesti viime vuosina, esimerkiksi vuonna 2010 ja 2011. Vuonna 2014 Yle kuitenkin ilmoitti panostavansa "uudella tavalla" myös ulkomaan uutisten verkkoon. (Yle 2014.)

Uudistuksen myötä perustettiin uudentyyppisiä kirjeenvaihtajatehtäviä ja työn painopistettä siirrettiin Pasilan sijaan enemmän ulkomaille. Ulkomaantoimitukseen lisättiin kolme henkilötyövuotta ja toimintamalli uudistettiin ulkomailla. Perinteisten kirjeenvaihtajien rinnalle lisättiin lyhytaikaisia kirjeenvaihtajatehtäviä sekä jatkuvassa matkustusvalmiudessa olevia nopean toiminnan kirjeenvaihtajia. Vanha käytäntö, maailmalla asemapaikasta toiseen vaihtavan urakirjeenvaihtajan rooli otettiin jälleen käyttöön. Kiinteiden kirjeenvaihtajapisteiden asemapaikat ja ulkomaantoiminnan painopisteet otettiin tarkasteluun, jotta tarvittaessa niitä voitaisiin muuttaa. Uudessa toiminnassa Yle ilmoitti panostavansa EU:n ja Euroopan asioiden seuraamiseen – erityisesti politiikkaan ja talouteen. (Yle 2014.)

Ylellä oli vuonna 2014 yhdeksän kirjeenvaihtajaa, joiden työpisteet sijaitsivat Tukholmassa, Brysselissä, Moskovassa, Washingtonissa, Pekingissä ja Berliinissä. Keväällä 2014 Yle nimitti lisäksi määräaikaisen Brasilian-kirjeenvaihtajan ja määräaikaisen vahvistuksen Brysseliin Eurovaalien ajaksi. Marraskuussa 2014 Ukrainan kriisin vuoksi Kiovaan lähetettiin kirjeenvaihtaja puoleksi vuodeksi. Ukrainan-kirjeenvaihtaja oli osa uutta lyhytaikaisten kirjeenvaihtajien järjestelmää. Joulukuussa 2014 lähetettiin kirjeenvaihtaja vuodeksi Lähi-itään, Libanonin pääkaupunkiin Beiruttiin. Ylellä on myös ruotsinkielistä uutistoimintaa, joten myös Svenska Ylellä (Yle Nyheter) on kirjeenvaihtajia. (Yle 2014.)

Koko Yleisradion Uutis- ja ajankohtaistoiminnan toimintamalli ja organisaatio uudistuivat jälleen vuoden 2015 alussa. Ylen ulkomaantoimituksen toimintaa muutettiin, kun uuden organisaation myötä toimitukset erikoistuihin neljään eri aihealueeseen: Maailma, Suomi, Yhteiskunta ja Urheilu. Maailma on Yleisradion yhteinen ulkomaantoimitus, joka vastaa eri uutismuodoista kaikissa välineissä. Maailma-osaston myötä haluttiin vahvistaa uutis- ja ajankohtaistoimitusten ulkomaantoimintaa. (Yle 2014; Yle 2015.)

4.2 Kilpailijat STT-Lehtikuva ja Helsingin Sanomat

Suomen Tietotoimisto-Lehtikuvan verkkosivuilla mediataloa kuvaillaan Suomen johtavaksi uutis- ja kuvatoimistoksi. STT:n keskustoimitus sijaitsee Helsingissä. STT-Lehtikuvalla on toimitus myös Australiassa, jossa kolme STT-Lehtikuvan toimittajaa tekee päivätöinä vuorot, jotka tehtiin ennen Helsingissä yövuoroina. Useat mediat ovat STT-Lehtikuvan asiakkaita, ja se on toiminut pitkään maakuntalehtien tärkeimpänä ulkomaan uutisten lähteenä (STT-Lehtikuva 2015; Uskali 2007, 83).

STT:llä ei ole enää erillistä ulkomaantoimitusta, sillä kotimaan yleisuutistoimitus ja ulkomaantoimitus yhdistettiin vuodenvaihteessa 2013-2014 24h-toimitukseksi, jossa on noin 16 toimittajaa, mukaan lukien osaston päällikkö. Ulkomaan uutisiin keskittyvissä työvuoroissa on arkisin kolme toimittajaa ja viikonloppuisin kaksi. STT:llä kirjoitetaan enimmäkseen lyhyitä uutisia, joiden pääasiallinen julkaisualusta on verkko (liite 3). (Annala, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2015; STT-Lehtikuva 2015.)

STT:n toimittajat seuraavat ulkomaan uutisia muun muassa ulkomaantoimistoilta, Twitteristä, ulkomaisista uutismedioista ja erikoisalojen lehdistä. Ulkomaan uutisia hankitaan myös omalta kirjeenvaihtajalta ja avustajilta. STT-Lehtikuvalla on kirjeenvaihtaja Brysselissä, vakituinen avustaja Moskovassa ja muita avustajia useissa maissa eri puolilla maailmaa, kuten Tukholmassa. (M. Annala, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2015; STT-Lehtikuva 2015.)

STT tekee kansainvälisessä uutisvälityksessä tiivistä yhteistyötä johtavien uutistoimistojen kanssa. Eniten STT käyttää brittiläisen Reutersin, ranskalaisen AFP:n, saksalaisen DPA:n ja yhdysvaltalaisen AP:n materiaalia. STT tekee yhteistyötä paljon myös pohjoismaisten uutistoimistojen, Ruotsin TT:n, Tanskan Ritzaun ja Norjan NTB:n kanssa. (STT-Lehtikuva 2015.)

Helsingin Sanomilla on omaa ulkomaantuotantoa Helsingissä sijaitsevassa kotitoimituksessa, jossa on kuusi ulkomaantoimittajaa, esimies ja uutistuottaja. Lisäksi Helsingin Sanomien digipalvelu HS.fi:n deski tekee ulkomaan uutisia verkkoon. Yleensä deskin tekemät uutiset ovat tiiviimpiä, mutta ulkomaantoimittajataustaiset toimittajat saattavat kirjoittaa verkkodeskistä käsin pidempiäkin juttuja. Päivittäin julkaistava

uutismäärä vaihtelee, mutta tavallisena päivänä HS.fi:ssä julkaistaan noin 20 ulkomaan uutista. Myös päivän lehdestä nostetaan verkkoon artikkeleita, erityisesti taustoittavia artikkeleita (liite 6). (J. Niemeläinen, henkilökohtainen tiedonanto 13.4.2015.)

Helsingin Sanomilla on pitkät perinteet ulkomaanjournalismissa: ensimmäinen kirjeenvaihtaja oli kirjailija Juhani Aho, joka matkusti vuonna 1889 Pariisiin (HS.fi 2014). Helsingin Sanomilla on seitsemän kirjeenvaihtajaa pysyvissä asemapaikoissa: Moskovassa, Tukholmassa, Brysselissä, Lontoossa, Berliinissä, Washingtonissa ja Pekingissä. Lisäksi Helsingin Sanomilla on aina vuosittain vaihtuva kirjeenvaihtajien asemapaikka. Käytäntö on jo muutamia vuosia vanha, sillä vaihtuvia asemapaikkoja on ollut vuosien aikana muun muassa Kairoissa, Delhissä, Istanbulissa, Rio de Janeirossa ja Johannesburgissa. Helsingin Sanomilla on myös neljä vakituista avustajaa ulkomailla Pietarissa, Tallinnassa, Kööpenhaminassa ja Portugalissa. (HS.fi 2014.)

5 VERKKOJOURNALISMIN AIKA – TAHTI KIIHTYY

“Newspapers are transforming themselves into 24-hour news machines.”

- Howard Kurtz, yhdysvaltalainen journalisti ja tietokirjailija

World Wide Web ei ole ollut olemassa kauaa, mutta se on ehtinyt nopeassa tahdissa muovata maailmaa monella tapaa. Verkkournalismi ja ylipäättään tekninen kehitys on muuttanut myös journalismia monin tavoin. Ei ole oikeastaan ainoatakaan journalismin osa-aluetta, johon internet ei olisi vaikuttanut. Se, ovatko muutokset positiivisia vai negatiivisia, riippuu pitkälti siitä kenen näkökulmasta katsotaan. Verkkournalismin positiivisia ja negatiivisia puolia käsitellään lisää seuraavissa alaluvuissa.

Valtamediat lähtivät kokeilemaan siipiään internetissä suhteellisen hitaalla tahdilla, ja vallalla tuntui olevan "muut ensin" -ajattelutapa. Hitaan käynnistymisen jälkeen kierroksia on kuitenkin lisätty koko ajan, ja tahti tuntuu kiihtyvän jatkuvasti. Tulevaisuuden suhteen oltiin luottavaisia: printtilehdet olivat selvinneet kilpailusta radion ja television kanssa, joten miksi internet olisi uhka? (Bradshaw & Rohumaa 2011, 5–7.)

Vaikka internet valtasi koko ajan enemmän alaa myös mediassa, ajateltiin journalistien edelleen kontrolloivan mitä sisältöä julkaistiin. Ajatukset eivät kuitenkaan vastanneet todellisuutta, sillä internetin interaktiivinen luonne mahdollisti tuolloin ja mahdollistaa edelleen juuri sen, että jokainen voi jakaa ja valikoida kuluttamaansa informaatiota. Internetin aiheuttama median muutos tarkoittaakin, että kuka tahansa voi tuottaa ja jakaa informaatiota reaaliajassa koko maailmalle. (Emt.) Muutoksen myötä mediatilat ovat ryhtyneet kiivaaseen kilpailuun, jotta kuluttajat vierailisivat niiden verkkosivuilla ja jakaisivat niiden uutisia.

5.1 Koko ajan läsnä – koko ajan kiire

Verkon kehitys on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana nopeaa, ja se on harpannut

ylivoimaisesti esimerkiksi aiemmin nopeimmaksi sanotun uutisvälineen radion edelle. Verkossa uutisia voidaan päivittää jatkuvasti ja kuluttajalle voidaan tarjota uusimmat tiedot kaikesta. Verkon joustavuus onkin tehokas työkalu, varsinkin tuoreita uutisia ja skuppeja tehtäessä. (Ward 2002, 21– 22.)

Radiota kuunnellessa tai televisiota katsellessa kuluttaja ei voi päättää, mitkä osat uutisista hän haluaa kuunnella. Verkossa käyttäjä päättää, mitä hän lukee. Eli verkon myötä käyttäjät määrittelevät kulutuksen, eivät uutisten tarjoajat. Tämän vuoksi perinteistä tarinankerronnan prosessia on täytynyt ajatella kaikissa välineissä uudestaan: se täytyy purkaa ja rakentaa uudelleen yleisölle ja heidän kulutushaluilleen. (Emt.)

Suomalaiset journalistit vastasivat vuonna 2011 toteutetussa tutkimuksessa kokevansa uuden teknologian mukanaan tuoman alituisen kiireen olevan suurin uhka journalismin itsenäisyydelle. Sama havainto on noussut esille useissa tutkimuksissa aiemminkin. Jatkuvaa päivittämistä vaativa verkkouutisointi on lisännyt aikapaineita jo ennestään nopeassa uutistyössä, kun samaan aikaan työntekijöitä vähennetään talousongelmien vuoksi. (Juntunen 2011, 55.)

Tilanne onkin saanut niin toimittajat kuin kuluttajat spekuloimaan, miten kyseinen kehityssuunta vaikuttaa journalismin laatuun? Sekä suomalaiset että kansainväliset toimittajat vastasivat vuosina 2011 ja 2013 tehdyissä tutkimuksissa, että he kokivat työnsä muuttuneen verkon ja kiireen myötä liukuhihnammisemmaksi. Aikapulan uskottiin näkyvän myös työprosessissa ja lopputuloksessa, koska asioiden analysoimiseen oli vähemmän aikaa ja faktojen tarkistaminen jätettiin helpommin tekemättä. Kiireen kerrottiin vaikuttavan myös uutisten arvottamiseen, lähdekritiikkiin ja aihevalintoihin: kiireessä on suurempi houkutus tarttua uutiseen, johon tiedot ja haastateltavat saadaan kätevästi samasta paikasta. (Juntunen 2011, 55; Oriella Pr Network 2013, 11.)

Vuonna 2013 tehdyn kansainvälisen tutkimuksen tulosten perusteella pääteltiin, että journalistisia tuotoksia julkaistaan nykyisin enemmän, koska verkon myötä huolet palstatilan riittämisestä ovat mennyttä aikaa. Varsinkin Euroopassa yhä useammat toimittajat kertoivat suurimman osan heidän tuotannostaan tulevan julkaistuksi. Kyseessä on toisaalta hyvä asia, mutta samalla tämä kasvava trendi voi olla heijastuma

resurssien tiukentumisesta ja mediamarkkinoiden kilpailusta. (Oriella Pr Network 2013, 4.)

5.2 Verkon “helposti pureskeltavaa” materiaalia

Tiedon määrä on lisääntynyt verkkoaikana, mutta se ei ole välttämättä parantunut laadullisesti (Uskali 2007, 13). Helsingin yliopistossa vuonna 2011 toteutettu tutkimus suomalaisten uutismedian lähdekäytännöistä kertoi karua kieltä verkkojournalismista: julkaisualustojen vertailu (verkko, tv, printti ja radio) osoitti, että kiusaus niin sanotusti valmiiksi pureskellun materiaalin käyttämiseen on suurinta verkossa. Mediatilat käyttivät verkossa enemmän PR-materiaalia sekä tiedotemateriaalia, joka menee todennäköisesti läpi ilman, että sitä olisi työstetty tai täydennetty muilla tiedoilla. Tutkittujen mediojen päävälineissä (esimerkiksi televisiossa) PR-materiaaliin nojasi viikon aikana enimmäkseen noin joka kuudes juttu, kun taas verkossa PR-materiaalin osuus oli noin kolmasosa. Kaksi vuotta myöhemmin tehdyssä tutkimuksessa moni suomalainen toimittaja myönsi tai epäili, että käytännössä verkossa julkaistaan enemmän aineistoa, jota ei ole ehditty tarkistaa tai taustoittaa. Myös uutistoimistomateriaalin käyttöasteen uskottiin olevan korkeampi verkossa kuin muilla alustoilla. (Juntunen 2011, 24–55; Oriella Pr Network 2013, 4.)

Miljan (2008, 8) on esittänyt useita syitä tiedotteiden kepeälle läpimenoille verkossa: Verkossa tarvitaan koko ajan päivittyvää uutisvirtaa, joten kynnys valmiin materiaalin hyödyntämiseen on matalampi kuin muissa välineissä. Mediatilat käyttävät internetiä osittain säilyttääkseen asiakkaansa tarjoamalla heille uusimmat uutiset verkossa, joten uutisia täytyy julkaista nopealla tahdilla. Samalla mediatilat yrittävät houkutella internetiä käyttäviä nuoria oman julkaisunsa verkkosivujen pariin, joten nopeus ja tuoreus ovat valttia. (Emt.) Kuutin (2015, 84–85) mukaan internetin ja sosiaalisen median muuttuminen eräänlaisiksi “takaporteiksi” perinteiseen mediaan pääsulle aiheuttaa medioille ongelmia ja madaltaa uutiskynnystä.

Vielä vuonna 2011 valmiin materiaalin läpimenoa syyksi veikkattiin suomalaisten toimittajien kevyempää suhtautumista verkkouutisiin. Tuolloin tehdyn tutkimuksen toimittajahaastattelujen perusteella syntyi vaikutelma, että verkkouutisiin suhtaudutaan

osittain kuin oheistoimintaan, johon keskitytään vain ajan niin salliessa. Tämä ajattelutapa on mitä luultavammin kuoleva, sillä verkon tärkeys korostuu koko ajan lisää. Tiedotteiden läpimenon syyksi ehdotettiin myös mahdollista juttupuutetta, sillä verkkosisäلتöjen tuottaminen on monesti erillisen verkkotoimituksen harteilla, eivätkä online-toimittajat poistu usein toimituksista juttukeikoille, joten verkkotoimitus on joko oman toimituksensa muiden osastojen tai ulkopuolisten uutisten varassa. Verkkoon myös tuotetaan todennäköisesti resursseihin nähden enemmän juttuja kuin päivälineseeseen, joten sisällönpuutteessa tiedotteet voivat olla houkutteleva vaihtoehto. (Juntunen 2011, 26.)

Verkkjournalismin kiire saattaa pakottaa toimittajat valmiiksi pureskellun materiaalin julkaisemisen lisäksi myös julkaisemaan materiaalia, jonka lähdettä ja tietoja ei ole tarkistettu. Kuutin (2015, 84–85) mukaan suomalaisten medioiden verkkotoimitusten käytännöt julkaisemista edeltävässä tietojen varmistamisessa poikkeavat usein muun toimituksen käytännöistä. Kuten yllä on todettu, verkkouutisia tuotetaan lyhyemmässä ajassa kuin perinteiseen mediaan tehtäviä uutisia, ja kiireen vuoksi tietoja ei usein tarkisteta. Kuutin mukaan kyseinen tapa koskee lähinnä ensijulkaisua. Kun ensimmäiset tiedot on julkaistu, päivitetään aihetta tavanomaisella huolellisuudella ja aiheeseen etsitään toimituksen voimin lisätietoa. Kuutin mukaan on todennäköistä, että tärkeiden asioiden kohdalla monet lukijat kiinnostuvat seuraamaan aihetta myös ensitietoja pidemmälle. Toisaalta kevyt suhtautuminen ensitietoja sisältävän jutun julkaisemiseen on ongelmallista, sillä vähämerkityksellisemmälläkin jutuilla on vaikutusta yleisön maailmankuvan muodostumiseen. (Emt.)

5.3 Toimittajien työnkuvan muutos

Verkkjournalismin nousu on herättänyt monenlaisia kysymyksiä niin toimittajakunnan sisällä kuin kuluttajissa. Toimittajat miettivät, paljonko heiltä voi vaatia ja paljonko he ehtivät tehdä? Samalla kun hektinen verkkjournalismi on aiheuttanut uusia huolia journalisteille, miettii osa kuluttajista, tarvitaanko toimittajia enää, koska kuka tahansa voi kirjoittaa artikkelin verkkoon. Toimittajien työtapojen muuttaminen onkin herättänyt paljon kritiikkiä verkkjournalismin aikakaudella. Aiemmin teknologiset muutokset uhkasivat taloudellisia intressejä, mutta nykyiset digitaaliset innovaatiot haastavat myös

ajatukset siitä, kuka ja mikä on journalisti? (Miljan 2008, 3–4.)

Miljan (emt.) tarkastelee artikkelissaan toimittajien ammatinkuvan muutosta mediakonvergioiden kautta. Hänen mukaansa konvergoituneet, useaan välineeseen sisältöä tekevät yritykset olettavat journalistien osaavan tuottaa sisältöä usealle eri alustalle: televisioon, radioon, printtiin ja verkkoon. Tarkempana esimerkkinä Miljan kertoo kanadalaisesta Toronto Starista, jossa kehitettiin tulonmenetyksien tasaamiseksi “työpaikan muodonmuutos”. Yhtiö oli ongelmissa kuluttajien siirtyessä verkkosisällön pariin, jolloin sen täytyi keksiä uusia toimintamalleja, ja nuo toimintamallit toteutettiin toimittajien kustannuksella. Muodonmuutoksessa toimittajat nimettiin uudelleen: heistä tuli sisällöntuottajia, jotka osaavat ainakin kahdesta kolmeen toimituksellista taitoa. Tämän monitaitoisen “uuden journalistin” haluttiin haastattelevan ihmisiä, kirjoittavan juttuja, kuvaavan videota, ottavan valokuvia, nauhoittavan äänitallenteita, tuottavan Flash-videoita ja muita graafeja sekä luonnollisesti versioivan uutisensa printtiin ja digitaaliseen ympäristöön. Tämä tarkoitti sitä, että toimittajien tuli kiireellä opetella uusia taitoja, mikäli he eivät olleet osanneet niitä aiemmin. Samanlaista monialustaista osaamista vaaditaan myös Suomessa. Esimerkiksi Yleisradio tuottaa sisältöä televisioon, internetiin ja radioon, eli Yleisradiossa yksi uutinen voidaan versioida kaikille yhtiön käyttämille alustoille. (Miljan 2008, 3; The Star 2008; Yle 2014.)

Vuonna 2013 useat toimittajat kokivat joutuneensa kääntämään ajattelunsa verkko edellä -vaihteelle. Kansainväliseen tutkimukseen vastanneet toimittajat totesivat kyseisen ajattelumallin muuttaneen journalistisen pelin sääntöjä: joka kolmas tutkimukseen vastanneista uskoi, että tuoreimmat uutiset täytyy kirjoittaa heti internetiin, eikä säästää niitä seuraavaan julkaisuun (kuten sanomalehteen tai televisiouutisiin). Neljäsosa kertoi versioivansa uutisen moneen kertaan sitä mukaa kun tapahtuma etenee. Tämä kertoi tutkijoiden mukaan siitä, että reaaliaikaisesta journalismista on tullut mediassa valtavirtasuuntaus. (Oriella Pr Network 2013, 2–4.)

Samalla on herännyt ajatus, että journalisteja pyydetään työskentelemään entistä kovemmin. Edellä mainittuun tutkimukseen vastanneista 500:sta toimittajasta lähes puolet oli sitä mieltä, että heidän odotetaan tuottavan enemmän sisältöä. Luku oli noussut edellisvuodesta (vuosi 2012), jolloin 40 prosenttia toimittajista kertoi joutuvansa tuottamaan enemmän sisältöä. (Emt.)

Verkon myötä myös journalistien työtä arvioidaan eri tavalla, koska esimerkiksi verkkojulkaisun kävijämäärien mittaamisesta on tullut yksi tärkeimmistä tavoista nähdä journalistien työn tehokkuus ja vaikuttavuus. Aiemmin mittapuuna olisi käytetty sitä, kuinka monta toimittajan juttua julkaistiin printtilehdessä sekä eksklusiivisten artikkeleiden määrää. Nykyään digitaalisten sisältöjen lukemiseen johtaneita polkuja voidaan jäljittää, joten mittapuiden määrä on kasvanut. Vuoden 2013 tutkimukseen vastanneista 500:sta journalistista jopa puolet ilmoitti klikkaukset tärkeimmäksi mittapuuksi. Tutkimuksen tehneiden tutkijoiden mukaan viesti onkin selvä: tärkein mittari toimittajan materiaalin arvon arvioimisessa on verkkojutun saama kävijä- eli klikkimäärä. Myöhemmin myös medioiden verkkosivuilla vietetty aika on laskettu yhdeksi mittariksi. (Oriella Pr Network 2013, 3–4.)

5.4 Kuluttajien muutos

Verkko mullisti mediatalojen, mainostajien ja journalistien maailman, mutta niin se tehnyt myös kuluttajille, joille on auennut täysin uusi tiedon maailma. Hallin (2001, 17) mielestä verkon tarjoama valtava uutistarjonta ei aiheuta ainoastaan positiivisia tunteita, vaan se myös hämmentää kuluttajia, jotka miettivät, mistä he löytävät ne uutiset, joihin he voivat luottaa?

Samalla osa kuluttajista on lähtenyt täysin eri suuntaan, ja löytänyt verkosta pienempiä toimijoita, jotka he ovat ottaneet joko muun median rinnalle tai jopa korvaamaan ne kokonaan. Miljoonat ihmiset etsivät itse tietoa esimerkiksi Naton Kosovon-sodasta vuonna 1999, he selasivat muun muassa serbialaisia ja balkanilaisia verkkosivuja sekä Iso-Britannian puolustusministeriön, Naton ja pakolaisavun verkkosivuja. Heidän ei tarvinnut enää turvautua valtamedian tarjoamiin tietoihin. Samalla kuluttajien mieliin nousee kysymys journalistien tarpeellisuudesta. Onko toimittajan välikäsi enää tarpeellinen tiedonvälityksessä, kun ihmiset jakavat tietoja toisilleen ympäri maailman muun muassa sosiaalisessa mediassa, katsovat maailman tapahtumia suorana verkossa (nämä livevideot ovat harvoin suurten mediayhtiöiden) ja voivat etsiä uusimman tiedon itse yritysten ja järjestöjen sivuilta tai sosiaalisesta mediasta? (Emt.) Kuluttajien omatoimisuuden ei kuitenkaan uskota olevan ainoastaan pahasta, sillä mediaa vaivaavan itsesensuurin ja kiireen vuoksi aiheisiin syvälle pääseminen voi vaatia muutakin kuin

paikallisten viestimien uutisten selailua (Uskali 2007,11).

Verkon myötä niin sanotut kansalaisjournalistit ovat nostaneet päätään ja niittäneet suosiota. He tuottavat esimerkiksi blogeissaan tietoa, johon sensuurin välikäsi ei ole päässyt, mutta näiden lähteiden neutraalius täytyy muistaa kyseenalaistaa. Verkon kanssakäyminen voi avata uusia portteja myös journalisteille, sillä heillä on mahdollisuus löytää kaukanakin olevia lukijoita, haastateltavia ja yllä mainittuja kansalaisjournalisteja, jotka haluavat kertoa omat tarinansa. Varsinkin ulkomaanjournalisteille internet tuo aivan uuden mahdollisuuden löytää uusia näkökulmia, kommentteja ja haastateltavia ympäri maailman. Verkon globaaliudella ei näin ollen ole journalismin kannalta yksiselitteistä lopputulemaa, sillä se on tuonut toimittajille sekä ongelmia että mahdollisuuksia. (Bradshaw & Rohumaa 2011, 12; Hall 2001, 205.)

5.5 Journalismin tulevaisuus verkkoympäristössä

Vaikka verkko on tuonut useita haasteita journalismille, muistuttaa Miljan (2008, 5–6) journalismin joutuneen uusiutumaan useasti aiemminkin: se on kehittynyt ja mukautunut riippuen sen kulloisestakin julkaisualustasta. Ensin radio haastoi printtijournalismin, kunnes televisio nousi haastamaan ne molemmat. Samalla hän kuitenkin toteaa, etteivät televisio ja radio olleet yhtä iso uhka journalismille kuin verkko, sillä sen tuomat haasteet eivät liity vain raportoinnin huolimattomuuteen tai faktantarkistuksen puutteeseen, vaan se menee syvemmälle uhaten journalismin markkina-arvoa. (Emt.)

Ennen medioilla on ollut kalliita start-up -maksuja, jotka ovat estäneet pienten pelureiden mukaantuloa. Nykyään mikään ei estä blogin tai verkkopalvelun aloittamista, koska teknologia ja laaja infrastruktuuri ovat kaikkien tarjolla, joten myös amatöörit voivat tavoittaa isoja yleisöjä. Osan mielestä kyseessä on uhka journalismille, kun toiset pitävät tätä demokratian positiivisena lopputuloksena. (Miljan 2008, 6).

Myös toimittajat käyttävät blogeja ja mikroblogeja aiempaa enemmän lähteenään. Uusista teknologioista ja niiden käytöstä huolimatta myös perinteiset arvot ovat

säilyttäneet paikkansa uutiskentällä: uutislähteinä käytetään edelleen eniten eri alojen ammattilaisia, kuten analyytikkoja ja akateemikkoja. (Oriella Pr Network 2013, 2.)

Vuosittain verkkojournalismin vaikutuksia tutkinut tiimi totesi, että media etsi edelleen vuonna 2013 onnistumisen avaimia tähän uuteen uutismuotoon (Oriella Pr Network 2013, 5). Yrityksen tulee ollakin kovaa, sillä medioiden viime vuosien kehityskulku on viitannut siihen, että journalismia tehdään tulevaisuudessakin verkko edellä. Verkon mahdollisuuksia myös kehitetään koko ajan, joten journalistit voivat valmistautua opettelemaan tulevaisuudessa vielä lisää uusia tapoja, joilla tuottaa uutisia verkkoon.

6 TUTKIMUSKYSYMYS JA APUKYSYMYKSET

Tässä luvussa on tarkoitus avata tämän tutkielman tutkimuskysymystä, kahta mittaustapaa joilla haettiin vastausta tutkimuskysymykseen ja tutkimuskysymyksen avaamisen helpottamiseksi luotuja apukysymyksiä.

Tämän pro gradu -tutkielman on tarkoitus selvittää, *miltä Ylen ulkomaan uutisten maailmankartta näyttää?* Eli mitkä valtiot sekä maanosat esiintyvät eniten Ylen ulkomaan uutisissa. Vastaus kysymykseen saatiin kirjaamalla uutisissa esiintyneet valtiot ja maanosat havaintomatriisiin, josta niiden saamia merkintöjä mitattiin kahdella eri tavalla.

Ensimmäistä mittaustapaa käytettiin valtioiden esiintymiskertoja laskiessa. Valtioiden kohdalle kirjattiin merkintä havaintomatriisiin aina kun ne esiintyivät uutisessa. Valtio sai uutisesta vain yhden merkinnän, vaikka mainittaisiin uutisessa useita kertoja. Mikäli yhdessä uutisessa esiintyi useita valtioita, saivat ne kaikki yhden merkinnän. Valtioiden roolista riippuen niille tehtiin merkintä havaintomatriisiin joko ensisijaisen tai toissijaisen valtion kohdalle (ks. määritelmä alaluvusta 7.3.1). Lopussa oli helppoa löytää eniten esiintymiskertoja saaneet valtiot ja maanosat – riitti kun selasi havaintomatriisia ja etsi eniten merkintöjä saaneet valtiot ja maanosat. Samoin tehtiin maanosien esiintymiskertoja mitatessa. On huomionarvoista, että mantereiden esiintymistä mitatessa havaintomatriisiin tehtiin merkintä vain silloin, kun uutisessa puhuttiin nimenomaan koko maanosasta. Esimerkiksi Kiina ei tuonut merkintää Aasialle maanosana. Kokonaisista maanosista kertovat uutiset olivat kuitenkin niin marginaalisessa osassa aineistossa, että ne jäivät pieneen osaan myös mittauksia tehdessä ja tuloksia laskiessa.

Tarkennettakoon vielä ero mainintojen ja esiintymiskertojen välillä. Valtiot saattavat saada yhdessä uutisessa useita mainintoja, jopa kymmeniä. Ne eivät kuitenkaan saa merkintöjä havaintomatriisiin mainintojen, vaan esiintymiskertojen perusteella. Eli yksi valtio tai maanosa voi saada yhdestä uutisesta ainoastaan yhden esiintymiskerran – toisin sanoen yhden merkinnän havaintomatriisiin.

Toinen mittaustapa on hieman ensimmäistä monimutkaisempi. Toista mittaustapaa käytettiin maanosakohtaisia painotuksia laskiessa. Maanosien painotusten mittaamisen tarkoituksena oli selvittää, minkä verran eri maanosien asioista uutisoidaan Ylen ulkomaan uutisissa. Kuten yllä mainittiin, kokonaisista maanosista kirjoitettiin erittäin marginaalisesti, joten maanosien painotuksia päätettiin mitata valtioiden esiintymisten avulla. Vastausta ei kuitenkaan saada suoraan valtioiden havaintomatriisiin saamien merkintöjen määrästä, koska ne eivät ota huomioon uutisia, joissa on esiintynyt useita saman maanosan valtioita. Se on ongelma, koska tässä mittaustavassa jokainen maanosa voi saada vain yhden esiintymisen yhdestä uutisesta, vaikka uutisessa esiintyisi useita kyseisen maanosan valtioita. Jos laskettaisiin vain yhteen kaikki maanosan valtioiden saamat merkinnät, saattaisi korkeimman tuloksen saada se maanosa, jonka valtioita on mainittu useiten, vaikka niitä ei olisi uutismäärällisesti mainittu kovin usein. Kun jokainen maanosa saa yhdestä uutisesta yhden merkinnän, vaikka sen valtioita olisi esiintynyt kyseisessä uutisessa kymmenittäin, saadaan selville, minkä maanosan asioista Ylen ulkomaan uutisissa on uutisoitu eniten. Eli havaintomatriisista käytiin kaikki aineiston uutiset (1427 kappaletta) läpi, ja maanosille tehtiin merkintä, jos yksikään niiden valtioista esiintyi jossain uutisessa. Sen jälkeen oltiin saatu luvut, joista nähtiin, mikä maanosa on esiintynyt eniten uutisissa valtioidensa kautta.

Huomautettakoon vielä, että molemmissa mittaustavoissa kaikkien esiintymiskertojen yhteenlaskettu määrä on suurempi kuin aineiston uutisten määrä. Suurempi tulos johtuu siitä, että useat valtiot ovat voineet esiintyä yhdessä uutisessa, ja ne ovat kaikki saaneet esiintymisestään merkinnän havaintomatriisiin. Näin ollen valtioilla on enemmän esiintymiskertoja kuin aineistossa uutisia. Maanosien painotusta mitatessa taas yhdessä uutisessa saattoi esiintyä useiden maanosien valtioita, joten jokainen maanosa sai merkinnän kyseisestä uutisesta. Eli merkintöjä kertyi jälleen enemmän kuin aineistossa on uutisia. Mittaus- ja merkintätapoja selvennetään vielä alaluvussa 7.3.1.

Edellä mainittujen mittaustapojen avulla saatuja tuloksia verrattiin aiempien uutisvirtatutkimusten tuloksiin, jotta nähtiin, toistavatko Yleisradion ulkomaan uutiset vanhaa ja muuttumattomaksi väitettyä ulkomaan uutisten maailmankarttaa. Aiemmissä tutkimuksissa on selvitetty eniten uutisissa esiintyneitä valtioita ja maanosia, ja tässä tutkielmassa haluttiin jatkaa samalla tavalla.

Tutkimuskysymyksen avaamisen tueksi havaintomatriisiin laskettiin myös eri valtioiden poliittisten johtajien esiintymiskerrat. Tarkoitus on nähdä, *minkä valtioiden poliittiset johtajat esiintyvät aineistossa ja minkä verran*. Kun poliittisesta johtajasta kirjoitetaan aineiston uutisessa, heille kirjataan merkintä havaintomatriisiin. Kuten valtioiden ja maanosienkin kohdalla, yhdessä uutisessa esiintymisestä kirjataan vain yksi merkintä, vaikka poliittisen johtajan nimi mainittaisiin uutisessa useita kertoja.

Tutkimuskysymyksen avaamisen avuksi päätettiin mitata myös *minkä sävyjen yhteydessä valtiot ja maanosat esiintyvät aineistossa?* Esiintyvätkö jotkut valtiot tai maanosat yleensä negatiivisten (tai positiivisten) uutisten yhteydessä? Jokaisen aineiston uutisen sävy merkittiin havaintomatriisiin, josta laskettiin lopuksi yhteen, moniko uutinen oli negatiivinen, positiivinen tai neutraali.

Aineistosta mitattiin myös *minkä teemojen yhteydessä maanosat ja niiden valtiot esiintyvät?* Kysymyksellä haetaan vastausta esimerkiksi siihen, kirjoitetaanko jostakin valtiosta useasti esimerkiksi konfliktien yhteydessä. Kuten jo aiemmin on todettu, on kehitysmaauutisointi ollut varsin negatiivista ja kriiseihin keskittyntä (ks. esim. Luku 2). Vastaus kysymykseen saatiin merkitsemällä havaintomatriisiin jokaisesta aineiston uutisesta siinä esiintyvät valtiot, sekä mitä teemoja uutinen käsittelee. Kun aineisto oli käyty läpi, voitiin havaintomatriisista ottaa lähempään tarkasteluun esimerkiksi sisältöluokka *politiikka*, ja käydä läpi, mitkä valtiot olivat saaneet merkinnän samoihin uutisiin kuin politiikkateema (ks. kuvio 21). Eli havaintomatriisista kyettiin esimerkiksi laskemaan, monestiko Ranska esiintyi talousuutisten yhteydessä, tai monessako konfliktiuutisessa esiintyi Afrikan valtioita (ks. esim. kuvio 18).

Myös lähteiden esiintymistä mitattiin, sillä tutkimuskysymyksen avaamiseksi haluttiin myös tietää *mistä uutiset tulivat?* Eli mitä lähteitä Yleisradio käyttää ulkomaan uutisissaan? Painottuvatko uutiset lähinnä uutistoimistojen toimittamaan materiaaliin, vai tekeekö Ylen ulkomaantoimitus paljon omaa uutishankintaa joko Pasilassa sijaitsevan toimituksen toimittajien tai yhtiön omien kirjeenvaihtajien ja avustajien toimesta? Vehmaan 1960-luvulla tekemässä, suomalaista ulkomaan uutisointia koskevassa uutisvirtatutkimuksessa havaittiin, että Suomessa ulkomaan uutiset saatiin useimmiten suurilta uutistoimistoilta tai STT:n välityksellä. Yleisradio ei enää osta STT:n palveluita, joten yhtiön on täytynyt joko lisätä omaa

uutishankintaansa tai nojata entistä enemmän suuriin uutistoimistoihin – mikäli uutisten määrän on haluttu pysyvän samalla tasolla kuin STT:n palveluita ostettaessa. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 20–21.)

7 AINEISTO JA MÄÄRÄLLINEN SISÄLLÖN ANALYYSI

Tässä luvussa avataan tarkemmin tutkimuksen aineistoa, sen rajaamista, tutkimuskysymyksiä, määrällistä sisällön erittelyä tutkimusmetodina ja sen käyttämistä tässä tutkimuksessa. Lopuksi käydään läpi havaintomatriisin rakentamisvaiheita.

7.1 Aineisto ja sen rajaus

Tämän tutkimuksen tarkastelukohteena ovat Yleisradion verkkosivuilla vuonna 2014 julkaistut ulkomaan uutiset, joiden pääosastona on ulkomaat. Myöhemmässä vaiheessa mukaan päädyttiin ottamaan myös Ukraina-, Syyria-, Eurovaalit- ja Malesialaiskoneosastoilla julkaistut uutiset, jotta tutkimustuloksesta olisi tullut todenmukaisempi vuoden 2014 kannalta. Kyseisten osastojen mukaan ottaminen ei myöskään lisännyt aineistoa kohtuuttomasti.

Tutkimuskohteeksi valikoituivat nimenomaan verkkouutiset, koska suurin osa aiemmasta ulkomaan uutisvirtaa käsittelevästä tutkimuksesta on keskittynyt sanomalehtiin, televisioon tai radioon. Yleisradio sopii tämän pro gradu -tutkielman tutkimuskohteeksi erityisen hyvin, koska se on sähköinen media, eli pidempiä ja analyttisempiä uutisia ei jätetä julkaisematta internetissä, koska niitä varataan printtiversiota varten. Juttuja versioidaan televisioon ja radioon, mutta kyseisten välineiden aikarajoitusten vuoksi juuri verkko mahdollistaa Yleisradiolle pidemmät analyysit ja voi toimia syväluotaavamman taustatutkimuksen julkaisualustana. Yleisradion verkkosisältö on ilmaista, joten kuka tahansa voi lukea sitä vapaasti. (Yle 2014; Yle 2015.)

Tutkimusaineiston otanta-aika on koko vuosi 2014, koska lyhyempi aika olisi voinut vääristää tuloksia. Otanta-ajan piti voida katsoa vastaavan uutistuotannon näkökulmasta niin sanottua normaalijaksoa, eikä esimerkiksi yhtä tiettyä ajanjaksoa. Aineistoon ei saanut myöskään osua yhtä poikkeuksellista uutisaihetta, joka olisi hallinnut aineistoa. Esimerkiksi Afrikan tilannetta seurattiin ulkomaan uutisissa kesällä 2014 ebolan vuoksi,

mutta muutaman kuukauden perusteella ei olisi oikeutettua tehdä kauaskantoisia päätelmiä ja väittää, että aiempien tutkimustulosten vastaisesti Afrikka on nykyään usein esillä suomalaisessa ulkomaan uutisoinnissa.

Tutkittavan aineiston perusjoukkoon kuuluvat kaikki ulkomaat-osaston (sekä myöhemmin vuoden 2014 aikana kehitetyt Ukraina-, Syyria-, Eurovaalit- ja Malesialaiskone-osastojen) vuonna 2014 julkaistut uutiset. Koko perusjoukon analysointi olisi kuitenkin ollut resursseihin nähden liian suuri urakka, koska uutisia olisi kertynyt useita tuhansia. Tämän vuoksi perusjoukosta päädyttiin keräämään sisällön erittelyyn vain osa uutisista. Keräämiseen käytettiin likimääräistä otantaa (Pietilä 1973, 71). Käytännössä likimääräinen otanta toteutettiin keräämällä kaikki ulkomaat-osaston uutiset joka kahdeksannelta päivältä. Kahdeksan päivän otosväliin päädyttiin, jotta aineistosta saataisiin yhtenäinen ja yleistettävissä oleva. Otosjoukkoon kertyi yhteensä 45 päivää, joiden aikana Ylen verkkosivujen ulkomaat-osastolla (sekä tutkimukseen mukaan otetuilla Ukraina-, Syyria-, Eurovaalit- ja Malesialaiskone-osastoilla) julkaistiin yhteensä 1427 uutista.

Aineiston keräämiseen käytettiin Yleisradion verkko- ja mobiilikehityksen projektipäällikkö Heli Savolan sähköpostina lähettämää vuoden 2014 ulkomaan uutisten url-listaa, jossa olivat kaikki ulkomaa-aiheiset verkkouutiset. Listassa oli uutisia myös tutkimukseen mukaan otettujen osastojen ulkopuolelta, mutta ne karsittiin pois aineistonkeruuvaiheessa. Savolan lähettämästä listasta poimittiin likimääräisotannalla uutisten url-osoitteet joka kahdeksannelta päivältä ja ne sijoitettiin erilliseen tiedostoon. Sen jälkeen url-osoitteet avattiin yksitellen ja niistä etsittiin indikaattorit, jotka merkittiin havaintomatriisiin.

Vuonna 2014 ulkomaat-osastolla julkaistujen uutisten kokonaismäärää on vaikeaa laskea, koska kuten yllä mainittiin, url-listaan oli lisätty uutisia myös tutkimuksen ulkopuolelle jätetyiltä osastoilta, jotka julkaisevat välillä myös ulkomaihin liittyviä uutisia. Ylellä ei ole ainakaan julkista arkistoa, josta olisi nähnyt vuonna 2014 ainoastaan ulkomaat-osastolla julkaistujen uutisten määrän. Savolan lähettämässä url-listassa oli kuitenkin kaikkiaan 12 870 ulkomaa-aiheista uutista. Url-listan mukaan laskettuna tämän tutkimuksen otanta-aineisto kattaisi kaikista Ylen vuoden 2014 ulkomaa-aiheisista uutisista noin 11 prosenttia.

Tämän tutkimuksen tulokset eivät siis välttämättä kerro kaikista Yleisradion otantapäivinä julkaisemista ulkomaihin liittyvistä uutisista, koska tutkimukseen otettiin mukaan ainoastaan ulkomaat-, Ukraina-, Syyria-, Eurovaalit- ja Malesialaiskone-osastot. Tv-lähetyksiin ja radiolähetyksiin saatetaan valikoida erilaisia ulkomaan uutisia ja versioida niitä monin tavoin. Tutkimuksessa ei käsitellä myöskään kaikkia ulkomaanaiheisia verkkouutisia, sillä ulkomaita (ainakin niitä sivuten) käsitteleviä uutisia löytyy lähes kaikista Ylen verkon osastoista.

Aineiston lopullisessa rajauksessa jouduttiinkin käyttämään harkintaa, sillä myös tärkeille ja paljon seuratuille uutisaiheille tehtiin omat osastonsa. Ukrainalle tehtiin oma osastonsa Ukrainan kriisin vuoksi ja Syyrialle sen konfliktin vuoksi, eurovaaleille tehtiin oma osastonsa ja myöhemmin isoksi uutiseksi noussut kadonnut malesialaiskone sai myös oman osastonsa. Kyseisillä osastoilla julkaistut uutiset päätettiin kuitenkin ottaa mukaan aineistoon, koska eurovaaleja lukuun ottamatta osastot tehtiin luultavasti vasta jälkikäteen, kun tapahtumien todellinen mittaluokka paljastui. Kyseisiä aiheita käsitelty luultavasti ulkomaat-osastolla, jos niille ei olisi rakennettu omia osastojaan. Eurovaalit-osasto otettiin mukaan, mutta se laitettiin havaintomatriisissa omaan alaluokkaan, jotta eurovaalien vaikutus osattaisiin suhteuttaa tutkimuksen lopputuloksiin.

Osastoja, jotka jäivät tutkimuksen ulkopuolelle, ovat kulttuuri-, euroviisut-, kotimaa-, terveys-, politiikka-, viihde-, tiede-, talous-, luonto-, urheilu-, kuninkaalliset-, näkökulmat-, Yle Saami- ja Sean ja Eve-osastot. Vaikka monia osastoja jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle, julkaistiin ulkomaat-osastolla lähes kaikkien edellä mainittujen osastojen aihepiiriin liittyviä uutisia.

7.2 Määrällinen sisällön analyysi tutkimusmetodina

Tämä tutkimus on määrällinen tutkimus, jonka toteuttamisessa on käytetty määrällistä sisällön analyysiä, jota kutsutaan myös määrälliseksi sisällön erittelyksi. Sisällön analyysi soveltuu tutkimustekniikaksi juuri määrälliselle, objektiiviselle tai systemaattiselle tutkimukselle (Berelson 1952, 15).

Määrällisellä tutkimuksella etsitään yleistettävissä olevaa tietoa tiettyjen muuttujien välisistä suhteista ja eroista (Kananen 2008, 10; Vilka 2007, 13). Määrällisellä sisällön erittelyllä voidaan tarkastella keskiarvoja ja muodostaa esimerkiksi ulkomanuutisten yleiskuva: miten ne jakautuvat maittain, maanosittain, lähteittäin ja teemoittain. Sisällön analyysi on hyödyllinen erityisesti käsitellessä suuria datamääriä, joten se soveltuu hyvin tähän tutkimukseen, joka sisältää useita eri muuttujia suhteellisen pitkällä aikavälillä. (Croucher & Cronn-Mills 2014, 214; Kivikuru & Pietiläinen 1998, 84.) Croucherin ja Cronn-Mills (2014, 205) kuvailevat määrällistä sisällön analyysiä tutkimusmetodiksi, joka systemaattisesti kuvailee, kategorisoi ja tekee päätelmiä viestinnällisestä aineistosta. Vilkan (2007, 13) mukaan määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon, miten usein ja kuinka moni. Määrällisen tutkimuksen on siis tarkoitus joko selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa asioita. Tässä tutkimuksessa kartoitetaan pääosin Ylen verkkosivujen ulkomaat-osastolla vuonna 2014 julkaistujen ulkomaan uutisten keskeisiä malleja, teemoja, luokkia ja tyyppittelyjä. Tutkimuksen myötä tehtyjen havaintojen avulla aiheesta voidaan rakentaa kokonaiskuva – tässä tapauksessa muun muassa laajempi kuva siitä, mistä maista Yle Uutisten ulkomaat-osastolla uutisoitiin vuoden 2014 aikana eniten. (Emt., 19.)

Sisällön analyysissä käytävien sääntöjen ja otannan luokittelun tulee olla niin tarkkoja ja hyvin selitetyjä, että muut tutkijat voisivat toistaa käytetyn menetelmän ja tutkimuksen (Jensen 2011, 248). Määrällisessä tutkimuksessa aineistosta saadut havainnot esiintyvät Alasuutarin (2011, 41) mukaan empiirisinä yleistyksinä, keskiarvoina ja tilastollisina tunnuslukuina. Sisällön analyysin tulee olla objektiivinen, siten että tutkijan ominaispiirteet tai ennakoasenteet eivät vaikuta analyysiin ja lopputulokseen (Jensen 2011, 248).

Sisällön erittelyä tehdessä tulee muistaa, että vaikka se soveltuu suurien datamäärien käyttämiseen, on silläkin rajoituksensa: se ei pysty käsittelemään kausaliteettia eli syy-seuraussuhteita. Samalla, kun metodi voi osoittaa muuttuvat trendit ja identifioida kategoriat, se ei kykene vastaamaan kysymykseen miksi tietyt kategoriat kehittyivät tai ilmenivät. Tutkimusta tehdessä tuleekin olla tarkkana, ettei sisällön erittelyn tuloksia yliarvioida. (Croucher ja Cronn-Mills 2014, 214–215.)

Pietilän (1973, 60) mukaan tutkimus, jossa kaikki tai osa lähteistä kerätään

dokumenteista, jakautuu kahteen vaiheeseen: tutkimuksen suunnittelu- ja toteutusvaiheeseen. Suunnitteluvaiheessa täsmennetään tutkimusongelma, asetetaan tutkimuskysymykset, määritetään mitattavat asiat ja päätetään, miten dokumenteista tarvittavat tiedot kerätään, järjestellään ja käsitellään. (Jensen 2011, 249; Pietilä 1973, 60–61).

Kun tutkittavan kohteen mitattavat yksiköt on päätetty, tulee päättää kuinka paljon sisältöä analysoidaan eli tutkijan tulee rajata aineistoa. Jensenin (2011, 250) esimerkissä tutkijan tulee ensin päättää, aikooko hän analysoida valtakunnallisten vai paikallisten lehtien uutisia, sen jälkeen tulee päättää kuinka monta painosta analyysiin otetaan mukaan ja miltä ajanjaksolta. Mikäli on tarpeellista, tulee tutkijan päättää mitä osia tai osaa hän lehdistä analysoidaan. (Emt.) Otannan kokoa päätettäessä on ratkaistava, miten suuren otantavirheen voi sallia (Pietilä 1973, 71). Hyvä nyrkkisääntö on kerätä niin iso otos kuin resurssit antavat myöten. Minkäänlaista oikeaa ja joka tilanteeseen sopivaa lukumäärää otannan koolle ei ole, vaan otannan koko riippuu aina perusjoukon koosta ja tutkittavasta asiasta: mitä isompi perusjoukko on, sitä pienempi prosentuaalinen osuus perusjoukosta tutkitaan ja päinvastoin. (Valli 2015, 15.)

Määrällisessä analyysissä argumentoidaan lukujen ja niiden välisten systemaattisten, tilastollisten yhteyksien avulla. Alasuutarin (2011, 28) mukaan kyseisen metodin lähtökohtana on se, että aineisto saatetaan taulukkomuotoon, eli kullekin tutkimusyksikölle annetaan arvoja eri muuttujilla. Muuttujat eivät ole aina numeroita, mutta tässä tutkimuksessa numeraalinen taulukointi on parempi vaihtoehto, koska tutkittava aineisto on laaja, kuvailtavia sisällöllisiä piirteitä on paljon ja kuvailussa pyritään vertailtavuuteen ja yleistyksen. Numeraalinen analyysitapa on myös systemaattinen ja objektiivinen tapa mitata, esiintyykö mitattavien yksiköiden välillä erityistä suhdetta tai kaavaa. Näin ollen numeraalinen tilastollinen kuvailu sopii tähän tutkimukseen erinomaisesti, sillä otanta-aineisto on kohtuullistamisenkin jälkeen suhteellisen suuri resursseihin suhteutettuna. (Alasuutari 2011, 28; Jensenin 2011, 251; Pietilä 1973, 32.)

Määrällisessä, tilastollisesti kuvailevassa menettelyssä tutkija perehtyy lukemaansa, samoin kuin esimerkiksi johonkin tarkasteltavaa kohdetta koskevaan yleiseen viitekehykseen. Näihin nojaten kehitellään joukko sisältöluokkia, joiden avulla

tutkittava kohde eli havaintoyksikkö on luokiteltavissa. (Pietilä 1973, 32.) Mikäli sisältöluokat rakennetaan aineistoon pohjaten, tulee aineistoon tutustua jo ennen itse tutkimuksen tekemistä, jotta pystytään päättämään, mitkä sisältöluokat kuvaisivat parhaiten tutkittavaa aineistoa ja miten siitä saataisiin kaikki ilmiöt irti (emt., 97).

Krippendorffin (2004, 32) mukaan sisällön erittelyyn perustuvan tutkimuksen merkittävin vaihe onkin juuri tutkittavaa ilmiötä kuvaavien sisältöluokkien valinta ja määrittely. Hyvin määritellyt tutkimuskysymykset auttavat myös sisältöluokkien muotoilussa. Sisältöluokkien muodostaman niin sanotun sisältörungon valmistumisen jälkeen palataan tutkimusaineiston pariin ja etsitään luokkiin kuuluvia teemoja. (Emt.)

Suunnitteluvaiheen jälkeen alkavaa vaihetta kutsutaan tiedonkeruuvaiheeksi, jossa kerätyt havainnot kirjataan rakennettuun taulukkoon, jota kutsutaan myös havaintomatriisiksi. Havaintomatriisin avulla tutkittavia havaintoyksiköitä koskeva informaatio muutetaan mitattaviksi muuttujiksi, eli tutkittavat muuttujat (havaintoyksiköt) järjestetään ja vakioidaan rakennettuihin sisältöluokkiin. (Pietilä 1976, 36; Vilka 2007, 29–31.)

Taulukkoon kirjattava, analyysivaiheessa kerätty aineisto tiivistetään siten, että tutkittavia ilmiöitä voidaan kuvailla lyhyesti ja yleistettävästi tai niin, että ilmiöiden väliset suhteet saadaan esille. Tätä aineistosta saatua tietoa kutsutaan tuloksiksi. (Pietilä 1976, 61.) Taulukoinnista saatuihin tuloksiin perustuen voidaan tehdä esimerkiksi erilaisia ristiintaulukointeja, joissa tuloksia verrataan toisiinsa ja graafeja (emt., 32).

Määrällisen tutkimuksen laadun määrittää datan läpikäynnin, analyysin ja tulkinnan tehokkuus (Jensen 2011, 238). Pietilän (1973, 55) mukaan määrällisen sisällön erittelyn tutkimukset jäävät monesti jollain tavalla tylsiksi tai mielenkiinnottomiksi, koska sisällön erittelyn ajatellaan olevan lopullinen, valmiisiin tuloksiin johtava analyysin muoto, eikä sisällön erittelyllä saatavista tuloksista useinkaan oteta kaikkea irti. Pietilän (emt.) mukaan sisällön erittelyä tulisi ajatella ennemminkin havaintojen tekemisenä ja tietojenkeruuvaiheena, mikäli tutkimus rakennetaan dokumenttiaineiston pohjalle. Jotta tämä pro gradu -tutkielma ei jäisi Pietilää lainaten "mielenkiinnottomaksi", verrataan tässä tutkimuksessa määrällisen sisällön erittelyn avulla tehtyjä havaintoja muun muassa aikaisempiin uutisvirtatutkimuksiin.

7.3 Määrällisen sisällön analyysin käyttö tässä tutkimuksessa

Tässä luvussa avataan, miten edellisessä luvussa esiteltyä määrällistä sisällön analyysiä on käytetty tässä tutkimuksessa.

Ensimmäinen haaste Ylen verkkouutisten ulkomaat-osaston uutisten tutkimisessa syntyi siitä, että jo yksistään ulkomaat-osastolla julkaistaan päivittäin kymmeniä uutisia, joten kaikkia vuoden 2014 aikana osastolla julkaistuja uutisia ei ollut mahdollista sisällyttää tähän tutkimukseen – varsinkaan, kun mukaan päätettiin ottaa myös muita, alaluvussa 7.1 lueteltuja osastoja. Näin ollen otannan kokoa rajattiin. Koodaustyön kohtuullistamiseksi tutkimus on näytteeseen perustuva, eli se kattaa ainoastaan osan perusjoukosta eli uutisista, jotka julkaistiin vuonna 2014 Ylen verkkosivuilla ja joiden pääosastona oli ulkomaat, Eurovaalit, Ukraina, Syyria tai Malesialaiskone (Pietilä 1973, 70).

Tämän tutkimuksen otanta-aineiston keräämiseen käytettiin likimääräisotantaa, jossa otosyksikkönä on aikayksikkö. Tässä tapauksessa uutisten julkaisupäivät muodostivat aikayksikön. Likimääräisotannassa otanta-ajan päivät luetteloidaan ja numeroidaan, ja niiden joukosta otokseen poimitaan joko satunnais- tai systemaattisella otannalla sopiva määrä päiviä. (Pietilä 1973, 71). Tämän tutkimuksen otokseen mukaan tulevat päivät kerättiin systemaattisella otannalla, eli tutkimusaineistoon kerättävillä uutisilla oli tietty poimintaväli, jonka perusteella ne valikoitiin (Valli 2015, 15). Kuten aiemmin mainittiin, tähän tutkimukseen uutiset poimittiin joka kahdeksannelta päivältä (ks. alaluku 6.3).

Jokainen otannassa mukana oleva ulkomaanuutinen muodostaa aina yhden havaintoyksikön (riippumatta uutisen pituudesta tai teemasta), joka luokitellaan tätä tutkimusta varten rakennettuun havaintomatriisiin. Havaintomatriisiin keskeisimmät sisältöluokat koskevat aineiston eli ulkomaanuutisten aiheisisältöjä. Sisältöluokat rakentuivat muun muassa tutkimuskysymysten ja aiempien uutisvirtatutkimusten avulla. Sisältöluokkien muodostamista avataan yksityiskohtaisesti seuraavassa alaluvussa.

Tuloksia mitattiin kahdella eri tavalla havaintomatriisista. Molemmissa tavoissa tulos laskettiin esiintymiskerroista: ensimmäisessä mittaustavassa selvitettiin monessako

uutisessa valtiot ja maanosat esiintyivät, ja toisessa mittaustavassa mitattiin maanosien painotuksia valtioiden esiintymiskertojen avulla.

Uutinen "*USA hyväksymässä Iranin Syyrian rauhanneuvotteluihin*" on hyvä esimerkki. Kyseisessä uutisessa esiintyy kaksi Aasian valtiota, Iran ja Syyria, sekä Yhdysvallat Pohjois-Amerikasta. Kaikkien kolmen valtion kohdalle tehtiin yksi merkintä havaintomatriisiin, sillä yhdestä uutisesta voi tulla vain yksi merkintä valtiota tai maanosaa kohden. Kaikki aineiston uutiset käytiin läpi samalla tavalla ja merkinnät tehtiin edellä mainitusti.

Kun lopuksi haluttiin laskea, mitkä valtiot ovat esiintyneet useimmiten uutisissa, saatiin tulos helposti tarkastamalla valtioiden saamat merkinnät havaintomatriisista. Yhdysvallat oli saanut havaintomatriisiin 265 merkintää (ensisijaisena valtiona), eli se esiintyi aineistossa 265 kertaa. Eri valtioiden havaintomatriisiin saamia merkintöjä vertailemalla saatiin selville, mitkä valtiot olivat uutisoiduimpia vuonna 2014 – eli mitkä niistä esiintyivät aineistossa eniten.

Yllä olevaa mittaustapaa käytettiin myös silloin, kun haluttiin tietää, kuinka monesti maanosat esiintyivät aineistossa. Tässä tapauksessa puhutaan pelkästään maanosan esiintymisestä, eli jos uutisessa kirjoitetaan Aasiasta, kyseinen maanosa saa merkinnän havaintomatriisiin – esimerkiksi maininta Kiinasta ei riitä merkintään (ks. esimerkiksi kuvio 1).

Kun haluttiin tietää, miten aineiston uutiset painottuvat maanosakohtaisesti, täytyi tulosta mitatessa ottaa eri asioita huomioon: tässä mittaustavassa käytiin havaintomatriisista läpi kaikki aineiston 1427 uutista ja laskettiin, monessako on merkintä esimerkiksi Aasian valtion (tai valtioiden) kohdalla. Ei ole väliä, esiintyykö uutisessa yksi tai useampi Aasian valtio, sillä maanosa saa yhden merkinnän uutisesta, jos siinä esiintyy edes yksi sen valtioista. Tällä tavalla tehtyjen laskujen tuloksista nähdään, monestiko Aasiaa sivutaan jollain tavalla aineiston uutisissa. Maanosien saamia esiintymiskertoja voidaan vertailla keskenään, jolloin nähdään, mitkä maanosat ovat olleet uutisoiduimpia. (Tässä mittaustavassa käytettiin valtioiden ensisijaisia merkintöjä, ei toissijaisia, niistä kerrotaan lisää seuraavassa alaluvussa.)

Havainnollistetaan mittaus- ja merkintätapaa vielä kolmella kuvitteellisella esimerkkiuutisella: Kaikissa kolmessa uutisessä kerrotaan Yhdysvaltain presidentin Barack Obaman, Saksan liittokansleri Angela Merkelin ja Iso-Britannian pääministeri David Cameronin tapaamisista. Tapaamiset tapahtuvat vuorollaan Saksassa, Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, ja ne koskevat vakoiluepäilyjä kaikissa edellä mainituissa valtioissa. Koska jokainen noista valtioista mainitaan kaikissa kolmessa uutisessä, saa jokainen valtio yhden merkinnän kustakin uutisesta. Maanosat eivät saa yhtään merkintää, koska niitä ei mainita näissä uutisissa. Kun taas lasketaan, monessako uutisessa maanosien valtiot ovat esiintyneet, lasketaan Pohjois-Amerikan valtioille sekä Euroopan valtioille kolme uutista (Saksa ja Iso-Britannia ovat molemmat Euroopasta). Uutisista laitetaan merkinnät politiikan ja rikoksen kohdalle, eli molemmat teemat saavat kolme merkintää. Myös jokainen poliittinen johtaja saa merkinnät jokaisesta uutisesta. Kaikki kolme uutista ovat sävyiltään neutraaleja.

7.3.1 Havaintomatriisin rakentaminen

Tässä luvussa käydään tarkemmin läpi tähän tutkimukseen tehtyä havaintomatriisia ja sen sisältöluokkia alaluokkineen. Myös koodaamista ja havaintomatriisin pilottikokeilua käydään läpi. Koodaamista havainnollistetaan aineistosta otettujen esimerkkien avulla.

Aiemmissa uutisvirtatutkimuksissa havaitut ulkomaan uutisoinnin "puutteet" toimivat tiennäyttäjinä tämän tutkimuksen havaintomatriisin sisältöluokkien rakentamisessa. Eli havaintomatriisin kategoriat ja sisältöluokat rakennettiin sillä ajatuksella, että tutkimustulokset vastaisivat samoihin asioihin kuin aiemmat uutisvirtatutkimukset. Aiempien tutkimusten havainnot ovat muun muassa se, että varsinkin Eurooppa ja Yhdysvallat hallitsevat suomalaista ulkomaan uutisointia, taloudellisista kumppaneista ja kulttuurisesti lähellä olevista valtioista kirjoitetaan paljon, kehitysmaauutisointi on negatiivista ja kriiseihin painottuvaa, eliittimaat ja -ihmiset korostuvat uutisissa ja suuret uutistoimistot ovat dominoineet ulkomaan uutisia jo vuosia. Toisin sanoen tutkimuksen painopiste on selvittää, millaista Ylen ulkomaan uutisointi oli vuonna 2014 ja verrata sitä edellä mainittuihin, aiempien uutisvirtatutkimuksien tuloksiin.

Havaintomatriisiin rakennettiin 10 kategoriaa sisältö- ja alaluokkineen. Kategoriat ovat

Jutun nimi, päivämäärä, lähde, maanosa, ensisijainen valtio, toissijainen valtio, teema, kansainväliset järjestöt, poliittiset johtajat ja jutun sävy.

Havaintomatriisin ensimmäisessä kategoriassa eli *lähteissä*, on 19 sisältöluokkaa: *Yle Uutiset, Ylen kirjeenvaihtaja/avustajat, Reuters, AP, AFP, Itas-Tass, BBC, CNN, Expressen, SVT, Aftonbladet ja Dagens Nyheter, muut yleisradioyhtiöt, muut uutistoimistot, muut lehdet, muut televisiokanavat, muut radiot ja muut lähteet*. Jotkin sisältöluokista ovat hieman laajempia, koska kaikkia tiedotusvälineitä ei voitu kirjata taulukkoon yksilöllisesti. Muut-sisältöluokkaan kirjattiin esimerkiksi uutisia, joiden lähteenä olivat muun muassa kansainvälisten järjestöjen, kuten Human Rights Watchin, raportit.

Tarkennettakoon, että Ylen kirjeenvaihtajiksi merkittiin myös "paikalla olevat toimittajat" eli esimerkiksi Ukrainan kriisin vuoksi Kiovaan lähetetyn Ylen toimittajan kirjoittamat uutiset merkittiin havaintomatriisissa kirjeenvaihtaja/avustajat-kohtaan. Ne uutiset, joiden kohdalla ei ollut täyttä selvyyttä siitä, onko kyseessä Ylen kirjeenvaihtaja tai avustaja, merkittiin Yle Uutisten toimittamaksi materiaaliksi.

Ruotsin yleisradio SVT ja Britannian yleisradio BBC saivat oman luokkansa, koska ne ovat Suomessa tunnettuja ja laajalti siteerattuja. Lopputuloksia analysoidessa SVT:n ja BBC:n tulokset voi halutessa helposti yhdistää *muut yleisradioyhtiöt* -luokan tulosten kanssa. Muita Yle Uutisissa lainattuja yleisradioyhtiöitä olivat muun muassa Tanskan, Kreikan ja Norjan yleisradioyhtiöt.

Lähde-sisältöluokkia on monta, koska vaikka Yle käyttää paljon isoja kansainvälisiä uutistoimistoja, siteeraa se muun muassa kansainvälisiä sanomalehtiä. Lähdeluokittelu oli hieman haastavaa tehdä, koska Ylen lähteiden kirjaaminen ei näytä seuraavan yhtä tiettyä tapaa. Useimmissa uutisissa käytetyt lähteet on merkitty selkeästi artikkelin alaosaan, mutta kaikissa artikkeleissa näin ei kuitenkaan ollut, sillä osa toimittajista kirjoittaa lähteet tekstin sisään, esimerkiksi näin: *"Reutersin haastatteleva anonyymi lähde kertoo.."*. Mikäli lähde oli kirjoitettu jo jutun sisään, ei sitä välttämättä kirjattu uutisen loppuun lähteisiin, mikä vaikeutti indikaattoreiden löytämistä.

Toinen kategoria on *maanosat*, jonka sisältöluokkia ovat *Aasia, Afrikka, Etelä-*

Amerikka, Etelämanner, Eurooppa, Oseania, ja Pohjois-Amerikka. Kategorialla on tarkoitus saada vastaus siihen, hallitseeko Eurooppa mantereena edelleen uutissisältöjä. Kategorian sisältöluokkiin merkitään ne uutiset, joissa puhutaan nimenomaan maanosasta. Indikaattoriksi ei lasketa esimerkiksi sellaisen valtion esiintymistä, joka kuuluu johonkin tiettyyn maanosaan. Kategoriaan ei merkitty myöskään tapauksia, joissa kirjoitetaan esimerkiksi eurooppalaisista tai eteläamerikkalaisista. Esimerkiksi viittaukset maanosan tiettyyn osaan, kuten Itä-Eurooppaan tai Länsi-Afrikkaan eivät ole indikaattoreita.

Seuraava kategoria on *ensisijaiset valtiot*. Tulosten analysoimisen helpottamiseksi valtiot on kirjattu järjestyksessä maanosittain. Sisältöluokkia ovat *Aasian valtiot, Afrikan valtiot, Etelä-Amerikan valtiot, Euroopan valtiot, Oseanian valtiot, Pohjois-Amerikan valtiot, Väli-Amerikan valtiot ja Keski-Amerikan valtiot*. Uutisissa esiintyvät valtiot kirjattiin havaintomatriisiin oman maanosansa alaluokaksi. Valtiot lisättiin havaintomatriisiin sitä mukaa kun ne esiintyivät aineistossa, eli valtioita ei kirjattu havaintomatriisiin etukäteen, vaan vasta niiden esiintyessä ensimmäisen kerran aineistossa. Uutisessa esiintynyt valtio määriteltiin ensisijaiseksi, jos se oli uutisen päätoimija tai yksi uutisen päätoimijoista.

Otannassa esiintyi yhteensä 42 Aasian valtiota (palestiinalaisalueet Gaza ja Länsiranta kirjattiin yhdeksi valtioksi), 34 Afrikan valtiota, 10 Etelä-Amerikan valtiota, 48 Euroopan valtiota, neljä Oseanian valtiota, kolme Pohjois-Amerikan valtiota, viisi Väli-Amerikan valtiota ja kaksi Keski-Amerikan valtiota. Analyysia tehtäessä Väli- ja Keski-Amerikan valtiot yhdistettiin Pohjois-Amerikan valtioiden kanssa. Venäjä lasketaan tässä tutkimuksessa Eurooppaan, koska sen hallinnollinen keskus on Euroopassa. Yhteensä otanta-aineistossa esiintyi 147 valtiota (sekä Gaza ja Länsiranta).

Tuloksissa Gaza ja Länsiranta on laskettu valtioihin mukaan omana yksikkönään, josta käytetään nimitystä *palestiinalaisalueet*. Päätös syntyi, koska palestiinalaisalueet esiintyivät aineistossa yleensä tasavertaisena muiden valtioiden rinnalla ja tällainen kirjaustapa helpotti tutkimustulosten havainnollistamista.

Valtioiden indikaattoriksi ei riitä esimerkiksi jonkin valtion pääkaupungin esiintyminen, vaan valtion itsensä täytyy esiintyä uutisessa. Maat ovat saaneet merkinnän myös, jos ne

ovat esiintyneet uutisessa esimerkiksi seuraavanlaisessa yhteydessä:

"Yhdysvaltain ulkoministeri John Kerry on tavannut palestiinalaisten presidentin Mahmud Abbasin ensi kertaa sen jälkeen, kun palestiinalaisten ja Israelin rauhanprosessi romahti viime kuussa.

Abbas ja Kerry tapasivat keskiviikkona Lontoossa. Yhdysvaltain mukaan he kävivät epämuodollisia keskusteluja. Kerry lähti illalla takaisin Washingtoniin." (14.05.2014.)

Yhdysvallat liittyy uutiseen, vaikka uutisen tapahtumat eivät sijoitu itse valtioon. Valtio kuitenkin esiintyy uutisessa useaan otteeseen. Luonnollisesti myös Israel ja palestiinalaisalueet saavat merkinnät. Iso-Britannia taas ei saa merkintää, koska uutisessa kirjoitetaan vain tapaamisesta Lontoossa.

Aineistossa esiintyivät muun muassa Espanjan *Kanariansaaret* ja Englannin *Gibraltar*. Edellä mainittujen kaltaiset tapaukset merkittiin havaintomatriisissa samaan luokkaan emomaan kanssa. Wales, Pohjois-Irlanti, Skotlanti ja Britannia merkittiin Iso-Britannian luokkaan.

Sisältöluokka *toissijaiset valtiot* on rakennettu muutoin samalla tavalla kuin valtiot-sisältöluokka, mutta sen indikaattoreita ovat valtiot, jotka esiintyvät uutisessa toissijaisena. Esimerkiksi Yhdysvallat esiintyi usein uutisessa, vaikka itse aihe ei suoranaisesti koskenutkaan sitä. Esimerkiksi 30.11.2014 julkaistussa "*Kabulin vierastaloiskussa kuoli saman perheen isä ja lapset*" -uutisessa pääaihe on Talibanien tekemä isku ulkomaalaisten vierastaloon Kabulissa. Uutisen lopussa kirjoitetaan myös Yhdysvalloista:

"Taliban on kiihdyttänyt hyökkäyksiään, koska Yhdysvaltain johtaman liittouman ISAF-operaatio loppuu ja valtaosa joukoista vedetään pois vuoden lopussa." (30.11.)

Yhdysvallat merkittiin tässä tapauksessa toissijaiseksi valtioksi, koska uutiskärki ei kerro Yhdysvalloista, vaan Kabulista ja sen tapahtumista.

Aineistossa esiintyi toissijaisina valtioina 29 Aasian valtiota, 16 Afrikan valtiota, 10 Etelä-Amerikan valtiota, 35 Euroopan valtiota, kaksi Oseanian valtiota ja kolme Pohjois-Amerikan valtiota. Yhteensä toissijaisina valtiona esiintyi 96 maata.

Toissijaisten valtioiden esiintymiskerrat olivat kuitenkin melko marginaalisia.

Seuraava kategoria on *teema*, johon kertyi yhteensä 17 sisältöluokkaa. Useilla sisältöluokilla on alaluokkia, jotta aineistosta saataisiin kattavampia tuloksia ja tutkimuksen tulosten syitä ja taustoja olisi helpompaa ymmärtää. Sisältöluokat ovat: *politiikka, konfliktit, terrorismi, talous, luonto, kulttuuri, onnettomuudet, terveys, rikos ja oikeus, liikenne, uskonto, historia, tutkimus, IT, ihmisoikeudet, human intrest ja muut*. Sisältö- ja alaluokkia on runsas määrä, koska Ylen ulkomaat-osaston uutisten teemat vaihtelivat paljon. Monet aineiston uutiset merkittiin useaan teemaluokkaan, sillä ne käsittelevät montaa aihepiiriä.

Yle ei merkitse uutisille ulkomaat-osaston lisäksi muuta aihepiiriä, joten uutinen täytyi käydä läpi kokonaisuudessaan ennen kuin pystyi päättelemään, mihin teeman sisältöluokkaan uutinen kuului. Esimerkiksi selvästi talouteen painottuvissa uutisissa ei lue missään, että kyseessä olisi talousuutinen, vaan teeman voi päätellä vasta uutisen sisällöstä. Esimerkiksi uutisessa 6.11.2014 julkaistussa uutisessa "*Euroryhmä pui Kreikan ja Kyproksen tilannetta*" käsitellään euroryhmän valtiovarainministereiden kokoontumista, jossa ministerit saavat katsauksen Kreikan talouden uudistamisesta. Uutisessa ei varsinaisesti lue, että se olisi talousuutinen, mutta se kuuluu selvästi talous-sisältöluokkaan.

Seuraavaksi käydään läpi hieman tarkemmin teema-kategorian sisältöluokkia ja perusteita, joilla uutiset merkittiin niihin.

Politiikka-sisältöluokassa on useita alaluokkia, sillä politiikan uutisointiin liittyy useita erilaisia aihepiirejä. Alaluokat ovat *diplomatia, poliittiset konferenssit, poliittiset nimitykset, vaalit, protestit, äänestys, laki ja muut poliittiset uutiset*. *Diplomatia*-luokan indikaattoreina ovat muun muassa rauhanneuvotteluista tai poliittisten johtajien vuoropuhelusta kertovat uutiset. Esimerkiksi 24.12.2014 julkaistu "*Illan Ukraina-kokous päättyi ilman rauhan merkkejä*" -uutinen merkittiin diplomatia-alaluokkaan, sillä uutisessa kerrottiin neuvotteluista Ukrainan kriisin ratkaisemiseksi. Sama uutinen merkittiin myös alaluokkaan *poliittiset konferenssit*.

Kun sama uutinen merkitään yhdessä sisältöluokassa useampaan alaluokkaan, kuten yllä

olevassa esimerkissä, tulee tämä huomioida politiikasta kertovien uutisten kokonaismäärää laskiessa. Teemojen esiintymiskertoja ja uutisten määrää ei tule sekoittaa toisiinsa, sillä ne ovat eri asioita. Jos eroa ei muista tuloksia laskiessa, vääristää se tutkimustuloksia.

Poliittisiin nimityksiin merkittävät uutiset olivat hyvin selkeitä, esimerkiksi uutinen "*Shinzo Abe jatkaa Japanin pääministerinä*" kuuluu selvästi kyseiseen alaluokkaan. *Vaalit*-alaluokka on myös selkeä, siihen merkittiin kaikki vaaleihin liittyvät uutiset. *Protestit*-alaluokan indikaattoreita olivat erilaiset *protestit, lakot ja mielenosoitukset*. Esimerkiksi Hongkongissa järjestetyt mielenosoitukset merkittiin kyseiseen alaluokkaan. *Äänestys*-alaluokan indikaattoreita olivat erilaiset kansanäänestykset, kuten Skotlannin itsenäisyysäänestys. *Laki*-alaluokkaan merkittiin useimmiten uutisia, jotka kertoivat uusista laeista tai lakiesityksistä. Esimerkiksi uutinen "*Lapset aiotaan pakottaa huumeiteihin Unkarissa*" merkittiin laki-alaluokkaan:

"Unkarissa valmistellaan kaikkien 12–18-vuotiaiden lasten pakollisia huumeitejä. Hallituspuolue Fidesz on ilmoittanut kannattavansa testaamisesta tehtyä lakiesitystä. Fideszillä on kaksi kolmasosaa parlamentin paikoista, joten laki saa helposti tarvittavan tuen." (8.12.)

Muut poliittiset uutiset-alaluokkaan merkittiin politiikanuutiset, jotka eivät soveltuneet muihin alaluokkiin.

Seuraava sisältöluokka on *konfliktit*, johon merkittiin kaikenlaiset yhteenotot ja sodat. Alaluokkia ovat *Ukrainan kriisi, Lähi-idän kriisi, pommit ja muut konfliktit*. *Ukrainan kriisi* -alaluokan indikaattoreina toimivat Ukrainan kriisistä kertoneet uutiset. *Lähi-idän kriisi*-alaluokan indikaattoreita olivat palestiinalaisalueiden ja Israelin välisestä kriisistä kertovat uutiset. Kyseiset kriisit merkittiin omaan alaluokkaansa sen vuoksi, että ne olivat vuoden 2014 suurimpia konflikteja (Syyrian epävakaa tilanteen lisäksi). *Pommit*-alaluokkaan merkittiin uutiset, joissa puhuttiin räjähdyksistä ja pommiuhasta. *Muut konfliktit*-alaluokkaan menevät ne konfliktiuutiset, jotka eivät soveltuneet muihin alaluokkiin.

Seuraava sisältöluokka on *terrorismi*, jonka alaluokka on *Isis*. Terrorismin indikaattoreina toimivat kaikki terrorismista kertovat uutiset. Terroristijärjestöksi luokiteltu Isis on terrorismin alaluokka, koska järjestö alkoi saada vuonna 2014

huomiota kansainvälisissä yhteisöissä. Osa terrorismista kertovista uutisista merkittiin myös muut konfliktit-alaluokkaan, mutta kaikki terrorismista kertoneet uutiset eivät kertoneet konfliktitilanteista, joten aiheelle tehtiin oma sisältöluokkansa.

Neljäs sisältöluokka on *talous*. Alaluokkia ovat *kaupankäynti*, *talouskriisi*, *avustus*, *pakotteet ja muut talousuutiset*. Kaupankäynnin indikaattoreina toimivat nimensä mukaisesti uutiset, joissa aiheena oli kaupankäynti. Esimerkiksi uutiset Ranskan ja Venäjän sota-aluskaupoista olivat kyseisen alaluokan indikaattoreita. *Talouskriisi*-alaluokan indikaattoreita ovat talousvaikeuksista kertovat uutiset. Esimerkiksi länsimaiden pakotteista johtuen Venäjälle syntyneet talousvaikeudet ja eurokriisin alkuvaiheet olivat talouskriisi-luokan indikaattoreita. *Avustus* -alaluokkaan kuuluivat taloudellisesta avunannosta kertovat uutiset. *Pakotteet* -alaluokkaan kertyi enimmäkseen edellä mainituista Venäjän pakotteista kertovia uutisia, mutta myös muiden valtioiden pakotteista kertovia uutisia. *Muut talousuutiset*-alaluokkaan merkittiin ne talousuutiset, jotka eivät soveltuneet mihinkään muuhun alaluokkaan.

Viides sisältöluokka on *kulttuuri*. Valtaosaa kulttuuriuutisista ei julkaista ulkomaat-osastolla, koska niiden pääosastoksi laitetaan yleensä kulttuuri. Kulttuuriteemaan luokiteltavia uutisia julkaistiin myös ulkomaat-osastolla.

Seuraava sisältöluokka on *luonto*, jonka alaluokkia ovat *luonnononnettomuudet*, *sää*, *ilmastonmuutos* ja *muut luontouutiset*. Luonnononnettomuuksiin merkittiin ne uutiset, joissa kerrottiin esimerkiksi erilaisten myrskyjen tekemistä tuhoista. Sää-alaluokkaan merkittiin ne uutiset, joissa kerrottiin muun muassa epätavallisen myrkyisästä tai kylmästä säästä. *Muut luontouutiset*-alaluokkaan merkittiin ne luontoon liittyvät uutiset, jotka eivät soveltuneet mihinkään muuhun alakategoriaan, kuten eläinaiheiset uutiset.

Seuraava sisältöluokka on *onnettomuudet*, johon merkittiin kaikki muut onnettomuudet, paitsi *luonnon-* ja *liikenneonnettomuudet*. Esimerkiksi uutinen otsikolla "*Mies selvisi hengissä pudottuaan 11-kerroksisen talon katolta – video*" merkittiin onnettomuudet-sisältöluokkaan. Uutisessa tapahtumasta myös käytettiin nimitystä onnettomuus.

Kahdeksas sisältöluokka on *terveys*, ja sen alaluokka on *ebola*. Terveysteen merkittiin uutiset, jotka kertoivat sairauksista, epidemioista, hoidoista ja ensiavusta. Esimerkiksi

24.12.2014 julkaistu ”*Presidentti George Bush vanhempi sairaalahoitoon*” -uutinen merkittiin terveys-sisältöluokkaan. *Ebola* -alaluokkaan merkittiin kaikki kyseisestä viruksesta kertovat uutiset.

Seuraava sisältöluokka on *rikos ja oikeus*. Sen alaluokkia ovat: *murha, ampuminen, pidätys, tutkinta, sieppaus, korruptio, talousrikos, salakuljetus, oikeus, syytteet, huumeet ja muut*. *Oikeus*-alaluokka kattaa sekä oikeudenkäynneistä että oikeuden tuomioista tai päätöksistä kertovat uutiset. Myös vapautukset ja armahdukset kuuluvat kyseiseen alaluokkaan. *Huumeet*-alaluokkaan taas merkittiin kaikki huumausainerikokset – kaikki huumeaiheiset uutiset eivät suinkaan olleet rikosuutisia. *Muut*-alaluokkaan menivät ne rikosuutiset, jotka eivät soveltuneet mihinkään muuhun alakategoriaan.

Liikenne-sisältöluokka kattaa sekä maa-, vesi- että ilmailuliikenneaiheiset uutiset. Alaluokkia ovat *liikenneonnettomuudet, Malaysia Airlinesin alasampuminen, Malaysia Airlinesin katoaminen, ilmatila-/rajaloukkaukset ja muut liikenneuutiset*. Malaysia Airlinesin lentokoneet, joista toinen ammuttiin alas ja toinen katosi, olivat usein uutisissa vuonna 2014, joten niille tehtiin omat alaluokkansa. Vuoden 2014 aikana tehtiin monia rajaloukkauksia niin ilmassa kuin vedessä, joten myös niitä käsitteleville uutisille tehtiin oma alaluokka. *Muut liikenneuutiset*-alaluokkaan merkittiin liikenneuutiset, jotka eivät soveltuneet mihinkään muuhun alaluokkaan.

Yhdestoista sisältöluokka on *human interest*. Aluksi sisältöluokan alaluokka oli *viihde*, mutta tutkimuksen alkuvaiheessa ilmeni, että useimmat viihde-uutiset julkaistaan viihde-osastolla, ja havaintomatriisiissa viihde-jutuiksi luokiteltavat uutiset kävivät myös human interest-sisältöluokan kriteereihin, joten alaluokka jäi kokonaan pois. Human interest-sisältöluokan indikaattorit selitetään hyvin Ylen mediakompassi-verkkosivustolla:

”Myös kilpailutilanne vaikuttaa uutisten sisältöön. Kilpailu näkyy muun muassa uutisten viihteellistymisenä. Esimerkiksi pääministerin kihlaus tai pop-laulajan vankilatuomio eivät ehkä täytä perinteisiä uutiskriteerejä, mutta ne tyydyttävät katsojien uteliaisuutta ja human interest -aiheiden kaipuuta.” (Yle Mediakompassi 2015.)

Eli kevyemmät ja viihteellisemmät uutiset sijoitettiin *human interest*-sisältöluokkaan.

Seuraavat sisältöluokat, joilla ei ole alaluokkia, ovat *uskonto*, *historia* ja *tutkimus*. Uskonto-sisältöluokkaan menivät uutiset, joissa uskonto nousi merkittävään asemaan. Merkintään ei kuitenkaan riittänyt se, että jonkun henkilön uskonnollisesta suuntautumisesta kirjoitettiin uutisessa. Uutisessa "*Paavi ja Konstantinopolin patriarkka vaativat kristittyjen suojelemista Isisin vainolta*" uskonto nostetaan esille jo otsikossa ja sama tyyli jatkuu ingressissä:

"Uskonnolliset johtajat toivovat kristittyjen ja muslimien välistä rakentavaa vuoropuhelua. Istanbulissa tavannut kaksikko sovitteli myös ortodoksien ja katolilaisten välejä." (30.11.)

Historia-sisältöluokkaan merkittiin nimensä mukaisesti historiasta, historiallisista tapahtumista, ihmisistä tai esineistä kertovat uutiset. *Tutkimus*-sisältöluokkaan merkittiin uutiset, joissa puhuttiin esimerkiksi jonkun järjestön tekemästä tutkimuksesta, mielipidekyselystä tai raportista. Indikaattori oli esimerkiksi "*Järjestö: Toimittajia siepataan entistä enemmän*"-uutinen, jossa kirjoitettiin Toimittajat ilman rajoja-järjestön raportista.

Seuraava sisältöluokka on *IT*. Tähän sisältöluokkaan kuuluivat kaikki tietotekniikasta ja internetistä kertovat uutiset. Alaluokka on *sosiaalinen media*, sillä sosiaalisen median seuraaminen ja merkitys on lisääntynyt mediassa viime vuosina.

Kuudestoista sisältöluokka on *ihmisoikeudet*, jonka alaluokkia ovat *seksuaalioikeudet*, *tasa-arvo* ja *muut ihmisoikeusuutiset*. Ihmisoikeudet-sisältöluokkaan merkittiin luonnollisestikin ne uutiset, joissa uutisen keskiössä olivat ihmisoikeudet. Seksuaalioikeuksiin merkittiin uutiset, joissa käsiteltiin esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen oikeuksia tai heidän kohtaamaansa väkivaltaa, kuten 16.12.2014 julkaistussa "*Ihmisoikeusjärjestö: Väkivalta seksuaalivähemmistöjä vastaan Venäjällä lisääntynyt*"-uutisessa. Tasa-arvo-alaluokkaan merkittiin esimerkiksi 24.12.2014 kirjoitettu uutinen "*Ruotsalaisten joulumurhe: Aku Ankka on epätasa-arvoinen*", jossa malmöläisen Gendertime-yrityksen kerrottiin suivaantuneen, koska Samu Sirkan joulutervehdyksessä on huomattavasti enemmän miespuolisia kuin naispuolisia hahmoja. Eli alaluokkaan merkittiin kaikki tasa-arvoa käsittelevät uutiset. *Muut ihmisoikeusuutiset*-alaluokkaan merkittiin ne ihmisoikeuksia käsittelevät uutiset, jotka eivät soveltuneet muihin alaluokkiin.

Viimeinen *teema*-sisältöluokka on *muut*. Ulkomaanuutiset vaihtelevat laidasta laitaan, joten kaikille teemoille oli vaikeaa tehdä omaa sisältöluokkaansa. Eli muut-sisältöluokkaan merkittiin uutiset, jotka eivät sopineet mihinkään muuhun havaintomatriisiin rakennettuun teemasisältöluokkaan. Jos uutinen merkittiin muut-sisältöluokkaan, sitä ei merkitty toiseen luokkaan.

Kahdeksas kategoria on *kansainväliset järjestöt*, jonka sisältöluokkia ovat *NATO, YK, WWF, Human Rights Watch, Punainen Risti, Greenpeace, Amnesty International, Afrikan Unioni, WHO, ETYJ* ja *Toimittajat ilman rajoja*. YK-sisältöluokkaan lasketaan myös YK:n erityisjärjestöt *Unicef* ja *Unesco*. Järjestöille tehtiin oma sisältöluokkansa havaintomatriisiin sitä mukaa kun ne esiintyivät aineistossa, koska etukäteen oli lähes mahdotonta tietää, mitkä kaikki järjestöt uutisissa esiintyisivät. Tietysti joidenkin järjestöjen esiintymisen osasi ennustaa etukäteen, kuten Naton ja YK:n.

Ulkomaanuutisissa esiintyvät kansainväliset järjestöt muodostavat oman sisältöluokkansa, koska niiden on toivottu tuovan muutosta median “muuttumattomaan maailmankarttaan”. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 92–93.) Sisältöluokan avulla saaduilla tuloksilla voidaan tarkastella, ovatko aiemmin esitetyt toiveet toteutuneet Ylen kohdalla.

Yhdeksäs kategoria on *poliittiset johtajat*. Poliittisia johtajia lisättiin havaintomatriisiin sitä mukaa kun he esiintyivät uutisissa, ja heitä kertyi havaintomatriisiin yhteensä 45. Ulkoministereitä ei merkitty havaintomatriisiin, sillä resurssien puutteen vuoksi Euroopan Unionin johdon, valtioiden presidenttien, pääministereiden ja kuninkaallisten taulukoimisen uskottiin olevan tarpeeksi kattava otos.

Havaintomatriisiin merkittiin ainoastaan vuonna 2014 edellä mainituissa tehtävissä toimineet henkilöt (sekä virkakautensa vuonna 2014 päättäneet että aloittaneet), ei esimerkiksi edellisvuoden tai -vuosien presidenttejä, vaikka he esiintyisivätkin aineistossa. Poliittisiin johtajiin lisättiin myös *Paavi Franciscus*, sillä hänen kommenteilleen annetaan suhteellisen paljon painoarvoa mediassa, vaikka hän ei vaikutakaan politiikkaan.

Tutkijat ovat esittäneet aiemmin huolensa siitä, että esimerkiksi lähteiden

yksipuolistumisen myötä tietyt eliittimaat ja -ihmiset korostuisivat uutisissa. Poliittiset johtajat-sisältöluokalla pyritäänkin selvittämään, käykö näin Ylen ulkomaan uutisissa.

Viimeinen kategoria on *uutisten sävy*, jonka sisältöluokat ovat *positiivinen*, *negatiivinen* ja *neutraali*. Aiempien uutisvirtatutkimusten yksi keskeisimmistä tuloksista ja kritiikin kohteista on ollut negatiivinen kehitysmaauutisointi. Myös tässä tutkimuksessa nousee keskeiseksi kysymys siitä, mihin sävyyn valtioista ja maanosista kirjoitetaan? Uutisten sävyjen mittaamisella pyritään saamaan vastaus kyseisiin kysymyksiin.

Positiivinen-alaluokkaan merkittiin uutiset, jotka oli kirjoitettu selkeästi positiiviseen sävyyn ja jotka olivat niin sanotusti hyvän mielen uutisia. Esimerkkinä 6.1.2014 kirjoitettu "*Ruotsalaispoika löysi lehti-ilmoituksella etsimänsä suomalaisihastuksen*" -uutinen, joka kertoo otsikon mukaisen hyvän mielen tarinan siitä, miten edellisenä kesänä ruotsinlaivalla kohdanneet ruotsalaispoika ja suomalaistyttö ovat löytäneet toisensa lehti-ilmoituksen avulla.

Rajanveto negatiivisen ja neutraalin uutisen välillä oli hieman häilyvä. Luokittelu ei ole yksiselitteistä, sillä vaikka uutinen kertoisi negatiivisesta tapahtumasta tai asiasta, ei se välttämättä ole negatiivinen-sisältöluokkaan kirjattava uutinen. Aineistossa on satoja negatiivisista aiheista kertovia tai niitä sivuavia uutisia, mutta uutismaailmassa niitä ei aina voi luokitella nimenomaan negatiivisiksi uutisiksi. Esimerkiksi uutinen, jossa kerrottiin murhatun pakistanilaisnaisen tapauksessa tehdyn pidätyksiä, on neutraali, vaikka siinä kirjoitetaan rajulla tavalla naisen murhasta. Uutisen pääaiheina ovat kuitenkin pidätykset, joten se ei ole negatiivinen uutinen.

"Pakistanin poliisi kertoi perjantaina pidättäneensä neljä miestä raskaana olleen naisen surmasta. Viranomaisten mukaan pidätettyjen joukossa on surmatun isän lisäksi hänen setänsä ja kaksi serkkua. ---

Pakistanilainen Farzana Parveen surmattiin tiistaina oikeustalon edustalla Lahoren kaupungissa maan itäosassa. Yli 20 ihmistä kävi naisen kimppuun ja pahoinpiteli tätä tiiliskivillä, koska nainen oli avioitunut vastoin perheensä toiveita." (30.05.2014.)

Toisin sanoen, uutisia lukiessa täytyi osata erottaa uutisen kärki taustoittavasta osasta.

Usein juuri tapahtumahetkellä julkaistut uutiset väkivaltaisista kuolemista tai konflikteista merkittiin negatiivinen-sisältöluokkaan, sillä reaaliajassa kyseisistä tapahtumista kirjoitettiin yleensä negatiiviseen sävyyn. Negatiivinen-sisältöluokkaan

merkityistä uutisista näki, että uutista ei oltu kirjoitettu täysin puolueettomasti, toisin kuin esimerkiksi menneistä konflikteista tai surmista kirjoitettaessa, jolloin tragedioitakin oli helpompi käsitellä neutraalisti, koska niihin ei liittynyt enää yhtä suurta tunnelatausta. Esimerkiksi uutinen "*Beslan, Newtown ja Erfurt – historian pahimpia koulusurmia*" (16.12.2014) listaa otsikon mukaisesti vuosikymmenten pahimpia koulusurmia, eli se kertoo erittäin surullisista ja raaosta tapahtumista vuosikymmenten takaa. Uutista ei kuitenkaan kirjata sisältöluokkaan negatiivinen, sillä se on neutraalisti kirjoitettu katsaus historiaan. Eli esimerkiksi koulusurmista kirjoittaminen ei yksistään ole indikaattori negatiivinen-sisältöluokalle. Aiemmin samana päivänä kirjoitettu uutinen, josta idea koulusurmia listaavalle uutiselle ilmeisesti saatiin, kirjattiin negatiiviseksi uutiseksi: "*Useita kymmeniä lapsia kuollut iskussa kouluun Pakistanissa*"-uutisessa kerrotaan kouluhyökkäyksestä, jossa surmattiin yli sata ihmistä, joista valtaosa oli lapsia. Uutinen kertoo hetki sitten alkaneesta hyökkäyksestä, jossa surmattiin ihmisiä. Uutisen otsikko on myös kirjoitettu siten, että lukija ymmärtää lasten joutuneen iskun kohteeksi, joten jo otsikon kirjoitusasulla annetaan ymmärtää kyseessä olevan negatiivisen tapahtuman.

7.3.2 Havaintomatriisin testaaminen

Työn helpottamiseksi ja tutkimuksen luotettavuuden testaamiseksi kannattaa määrällisessä tutkimuksessa tehdä pilottikokeilu, jonka tarkoituksena on tarkistaa koodausprosessin edistyminen ja nähdä mitä ongelmia koodaamisessa ja analyysissä voi mahdollisesti esiintyä (Croucher & Cronn-Mills 2011, 213). Havaintomatriisin pilottitestaus on hyvä tehdä myös tutkimuksen validiteetin parantamiseksi, sillä sisällön analyysin yksi suurimmista ongelmista koskee juuri validiteettia: sisällön analyysi joko kestää tai kaatuu omien luokkiensa takia, jotka ovat aina tutkijan itsensä määrittelemiä (Berelson 1952, 169–195).

Tämän tutkimuksen pilottiin otettiin mallia Croucherin ja Cronn-Milsin (2011, 2013) esimerkistä: Havaintomatriisia testattiin 10 prosentilla aineistoa, eli 143 uutisella. Testausvaiheessa huomattiin puutteita, joiden vuoksi havaintomatriisiin lisättiin sisältöluokkia. Tästä huolimatta aineistoa läpikäydessä tuli eteen sellaisia uutisia ja uutispäiviä, joiden vuoksi sisältöluokkia jouduttiin lisäämään vielä toistamiseen.

Pilotista oli kuitenkin hyötyä tutkimuksen alkuun pääsemisessä, ja se säästi turhalta työltä, kun monien kategorioiden tarpeellisuus tai tarpeettomuus oli tarkistettu jo tutkimuksen alkuvaiheessa.

Tutkimuksen koodausohjeet löytyvät liitteistä 1 ja 2. Ohjeista näkee yksityiskohtaisesti kuinka koodaaminen havaintomatriisiin on tapahtunut.

8 MÄÄRÄLLISEN SISÄLLÖN ANALYYSIN TULOKSET

Yle Uutisten verkkosivujen ulkomaat-osastolta aineistoon kertyi 1427 uutista, joissa esiintyi 148 valtiota. Vuoden 2014 aikana uutisiin nousivat muutamat tietyt tapahtumat, kuten Ukrainan ja Lähi-idän kriisit, mutta kuten aineistossa esiintyneiden valtioiden määrästä voi päätellä, käsittelivät Ylen ulkomaan uutiset useita aiheita.

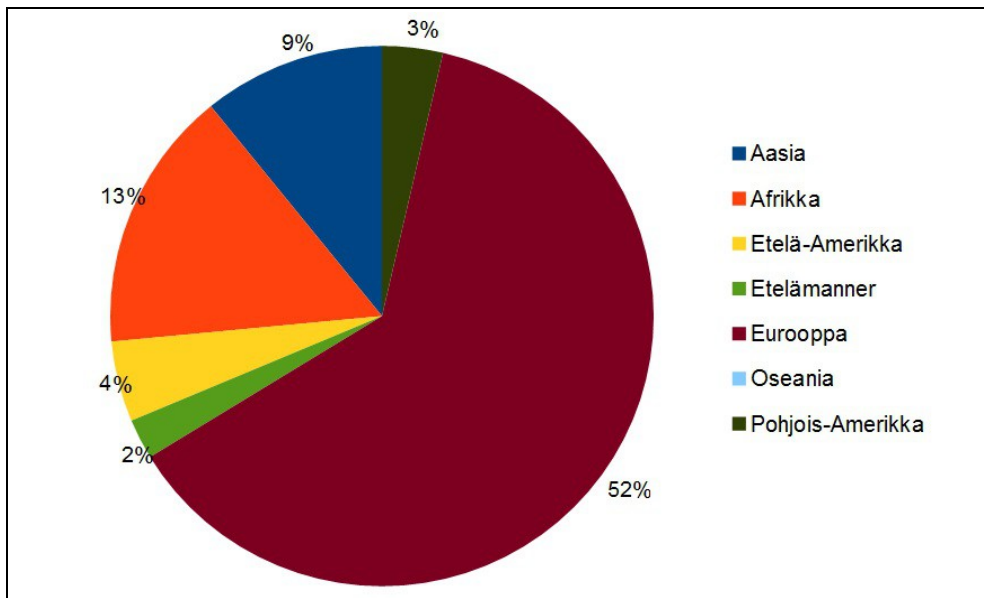
Tässä luvussa käydään läpi sisällön erittelyllä saatuja tuloksia. Ensin tarkastellaan maanosien, valtioiden ja niiden poliittisten johtajien esiintyvyyttä aineistossa. Sen jälkeen käydään läpi uutisissa käytettyjä sävyjä. Sen jälkeen siirrytään uutisten teemoihin ja uutisissa käytettyihin lähteisiin. Viimeisenä käydään läpi aineistossa eniten esiintyneitä kansainvälisiä järjestöjä. Tulosten havainnollistamisen apuna käytetään kuvioita. Saatuja tuloksia analysoidaan tarkemmin luvussa yhdeksän.

Koodausohjeet ja esimerkit ovat liitteissä 1 ja 2.

8.1 Maanosat ja valtiot

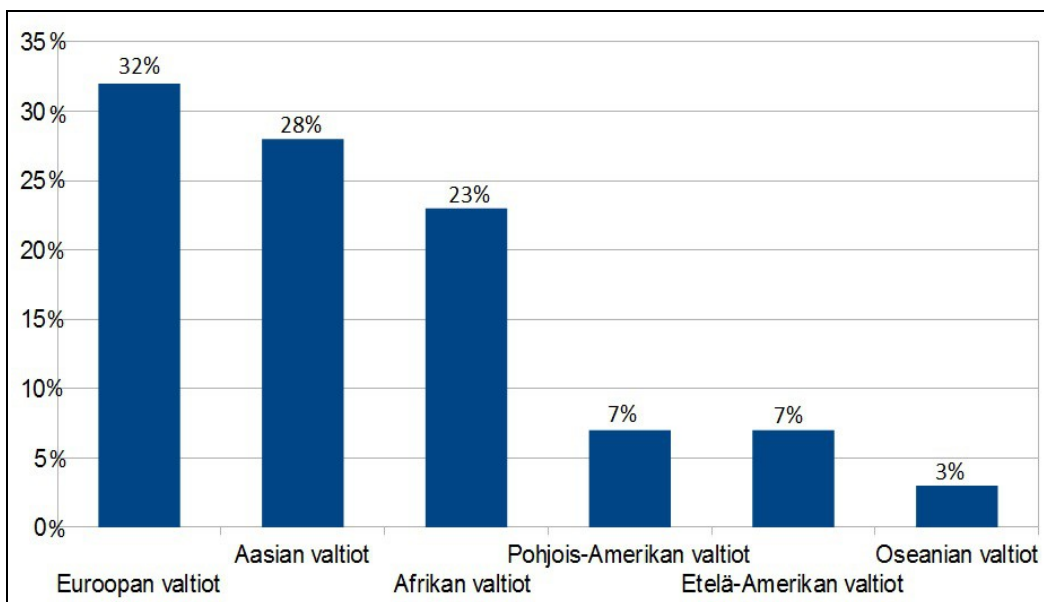
Maanosat esiintyivät aineistossa yhteensä 109 kertaa. Eurooppa oli selkeästi uutisoiduin maanosa, sillä se vei noista 109 esiintymiskerrasta 52 prosenttia. Esimerkiksi noin neljä kertaa Eurooppaa suurempi maanosa Aasia esiintyy vain yhdeksässä prosentissa esiintymiskerroista (ks. kuvio 1 seuraavalla sivulla). Euroopan runsasta esiintymistä selittää muun muassa vuonna 2014 alkanut Ukrainan kriisi, joka kosketti koko Eurooppaa, eli aiheesta kirjoitettiin koko mantereen näkökulmasta.

Oseania taas jäi Ylen ulkomaan uutisissa täysin pimentoon, sillä kyseinen maanosa ei esiintynyt aineistossa kertaakaan. Maanosan valtiot esiintyivät uutisissa, mutta koko maanosasta kertovia uutisia ei aineistossa ole lainkaan. Oseania tai sen valtiot eivät ole nousseet aiemmissa uutisvirtatutkimuksissa uutisoiduimpien alueiden listalle.

Kuvio 1. Maanosien esiintyminen uutiset aineistossa (kokonaiset mantereet).

Euroopan valtioita käsiteltiin aineistossa huomattavasti kattavammin kuin muiden maanosien valtioita. Aineistossa esiintyi yhteensä 148 valtiota, joista 48 oli eurooppalaisia valtiota (ks. kuvio 2 alla). Aineistossa esiintyi lähes jokainen Euroopan valtio, kun taas esimerkiksi Pohjois-Amerikkaa käsiteltiin lähestulkoon ainoastaan Yhdysvaltojen kautta.

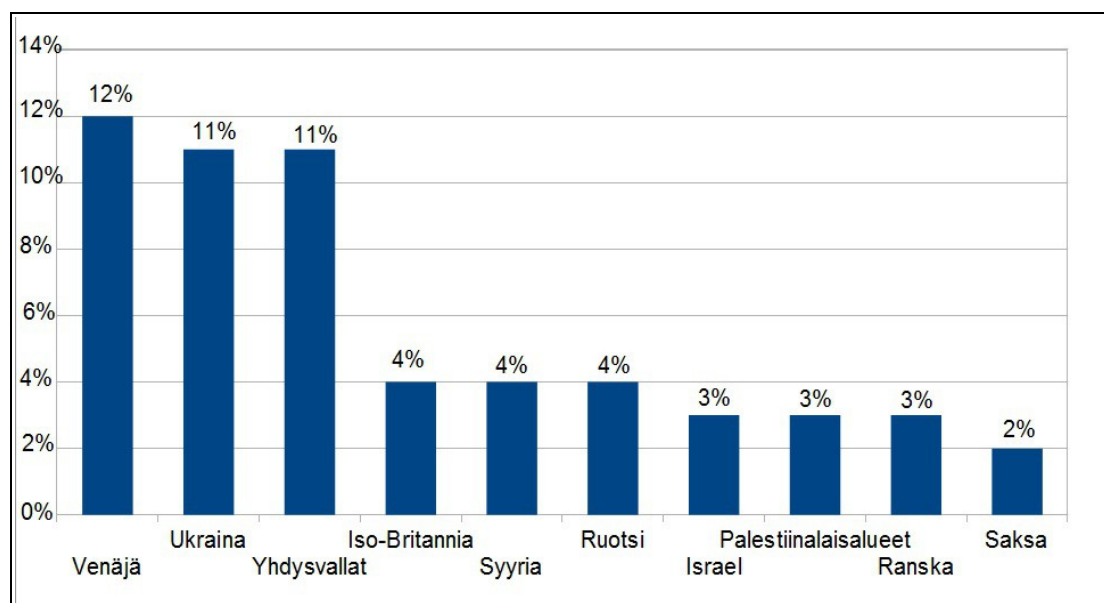

Kuvio 2. Aineistossa esiintyneet valtiot.

Aineistossa esiintyi ensisijaisia valtioita yhteensä 2440 kertaa, eli useassa uutisessa oli monta ensisijaista valtiota. Kolmen eniten esiintyneen valtion välillä ei ollut suuria

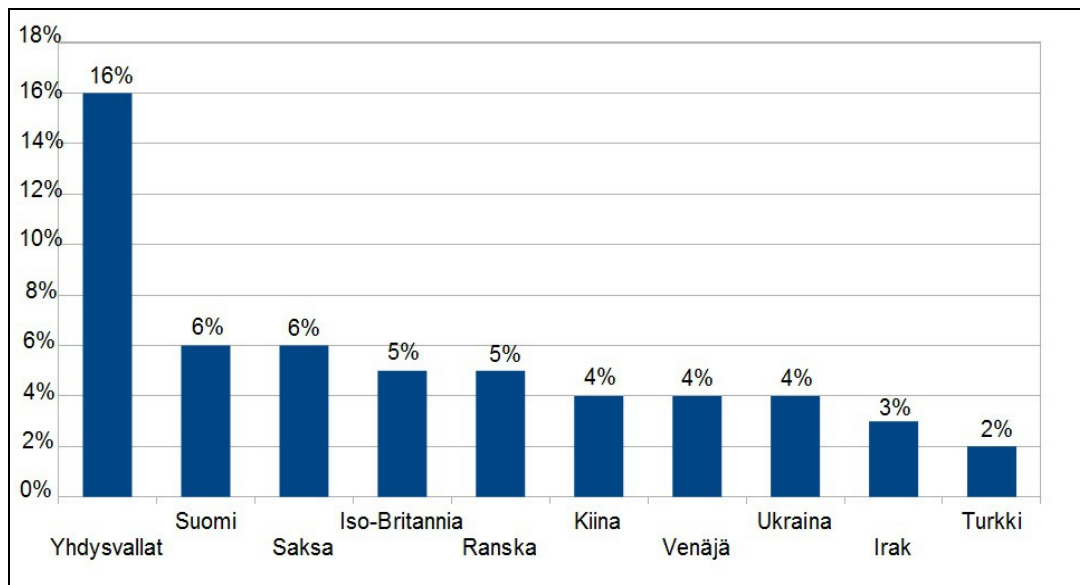
eroja, sillä Venäjä vei ensisijaisten valtioiden esiintymiskerroista 12 prosenttia, ja Ukraina sekä Yhdysvallat 11 prosenttia (ks. kuvio 3 alla).

Venäjä ja Yhdysvallat ovat olleet ennenkin uutisoiduimpien valtioiden listalla, mutta aiempien uutisvirtatutkimusten perusteella Ukraina ei ole ennen ollut otsikoissa samalla volyymilla kuin vuonna 2014. Tuolloin alkaneen Ukrainan sodan maantieteellinen läheisyys ja yllätyksellisyys olivat merkittävät syyt sille, että Yle uutisoi maasta paljon.

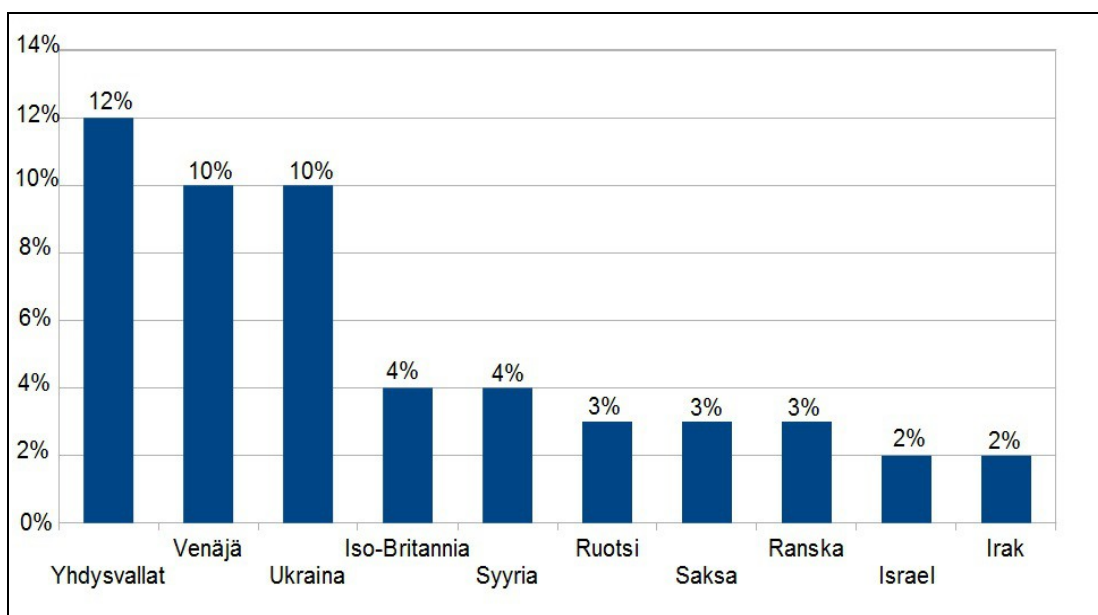
Kuvio 3. Kymmenen eniten ensisijaisena esiintynyttä valtiota.

Ensisijaisten valtioiden lisäksi aineistosta mitattiin myös toissijaisena esiintyneet valtiot (ks. selitys alaluvusta 7.3.1). Yhteensä aineistossa esiintyi toissijaisia valtioita 415 kertaa. Eniten esiintyi *Yhdysvallat*, joka vei toissijaisten valtioiden esiintymisestä 16 prosenttia (ks. kuvio 4 seuraavalla sivulla). Yhdysvallat onkin ainoa valtio, joka esiintyi useita kymmeniä kertoja toissijaisena valtiona. Eron huomaa esimerkiksi toiseksi eniten esiintyneen *Suomen* osuudesta, joka oli vain kuusi prosenttia.

Kuvio 4. Kymmenen eniten toissijaisena esiintynyttä valtiota.

Yhdysvaltojen sijoitusta selittää muun muassa sen aktiivinen rooli muiden valtioiden politiikassa ja konflikteissa. On myös huomionarvoista, kuinka moneen uutiseen oli lisätty loppuun Yhdysvaltojen esittämä mielipide esimerkiksi jonkin toisen valtion poliittisesta päätöksestä. Uutisissa mainittiin myös, jos Yhdysvallat oli tuominnut jonkun toisessa valtiossa tapahtuneen asian. Aktiivinen toimijuus nostaakin Yhdysvallat eniten aineistossa esiintyneeksi valtioksi, kun yhdistetään valtioiden esiintymiset ensi- ja toissijaisena valtiona (ks. kuvio 5 alla). Valtiot esiintyivät ensi- ja toissijaisina yhteensä 2855 kertaa. Yhdysvallat esiintyy noista kerroista 12 prosentissa.

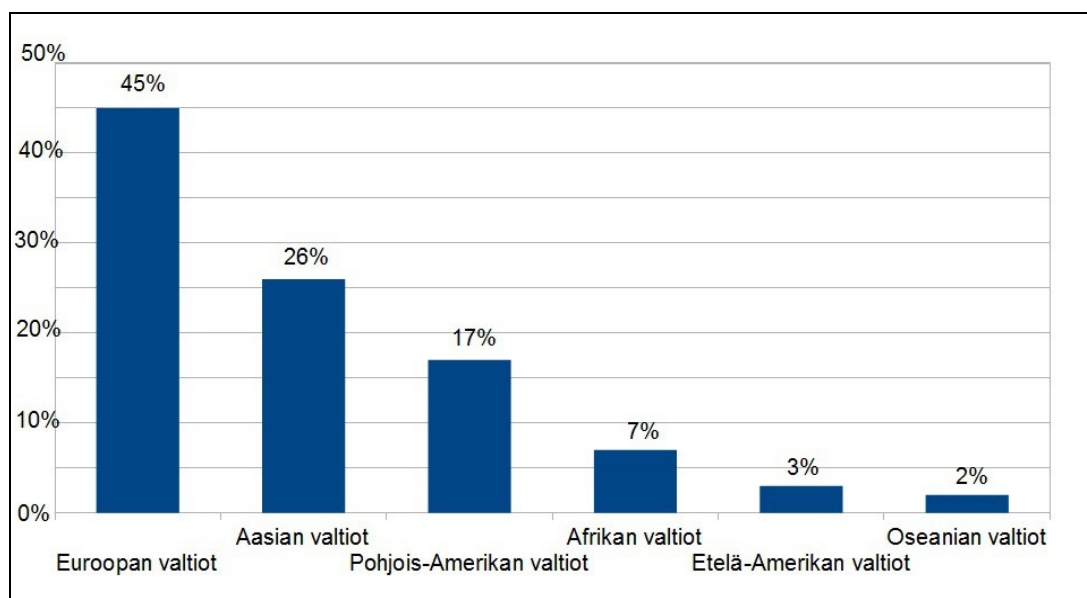

Kuvio 5. Kymmenen eniten esiintynyttä valtiota (ensi- ja toissijaiset esiintymiset yhteenlaskettuna).

Valtioiden kautta haluttiin kiinnittää huomiota tarkemmin myös maanosakohtaisiin painotuksiin, eli minkä maanosien valtioista uutisoitiin eniten. Aihetta tarkastellessa huomaa, että Euroopan valtiot olivat aineistossa pääosassa huomattavasti useammin kuin muiden maanosien valtiot.

Eurooppalaisia valtioita esiintyy ensisijaisena aineiston 756 uutisessa, Aasian valtioita 436 uutisessa, Pohjois-Amerikan valtioita 292 uutisessa, Afrikan valtioita 110 uutisessa, Etelä-Amerikan valtioita 49 uutisessa ja Oseanian valtioita 30 uutisessa. Eli yhteensä valtioita esiintyy aineistossa ensisijaisena 1673 kertaa. Luku on suurempi kuin aineistoon otettujen uutisten määrä (1427 kappaletta), koska monessa uutisessa oli useita ensisijaisia valtioita eri maanosista. Jos esimerkiksi yhdessä uutisessa ensisijaisena esiintyivät valtiot Afrikasta ja Euroopasta, saivat molemmat maanosat yhden esiintymiskerran (tarkennettakoon vielä, että vaikka uutisessa olisi ollut kaksi ensisijaista valtiota esimerkiksi Afrikasta, olisi maanosa saanut vain yhden merkinnän).

Edellä mainituista 1673 esiintymiskerrasta Euroopan valtiot olivat ensisijaiseksi luokiteltavia 45 prosentissa, Aasian valtiot 26 prosentissa ja Pohjois-Amerikan 17 prosentissa (ks. kuvio 6 alla). Loppujen maanosien valtiot olivat ensisijaisia huomattavasti harvemmin.

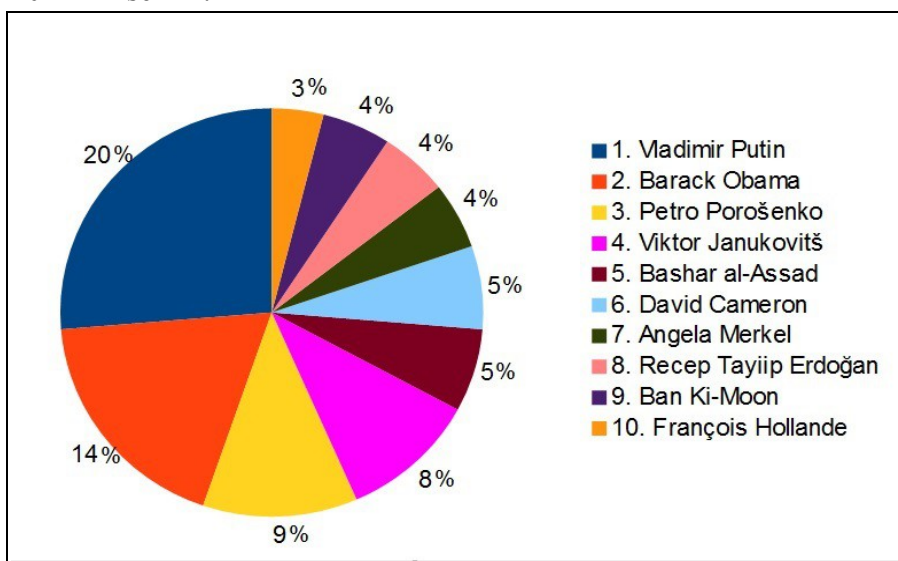
Kuvio 6. Maanosien painotukset aineistossa (ensisijaisten valtioiden esiintymiset yhteenlaskettuna).

Aineiston eniten esiintyneet poliittiset johtajat jatkavat samaa kaavaa eniten

esiintyneiden valtioiden kanssa. Poliittisia johtajia esiintyi aineistossa kaikkiaan 413 kertaa. Eniten uutisoitiin *Vladimir Putinista*, joka kattaa 20 prosenttia kyseisistä esiintymiskerroista (ks. kuvio 7 alla). Seuraavaksi eniten kirjoitettiin *Barack Obamasta*, joka kattaa 14 prosenttia esiintymiskerroista. Kolmanneksi eniten kirjoitettiin *Petro Poroshenkosta*, yhdeksässä prosentissa esiintymiskerroista. Putininista ja Poroshenkosta kirjoitetut ulkomaan uutiset liittyivät usein (Poroshenkosta lähes aina) Ukrainan kriisiin. Myös Obama otti usein kantaa Ukrainan kriisiin, kuten myös Lähi-idän kriisiin, puolustukseen ja politiikkaan liittyviin aiheisiin.

Putin-uutisointiin vaikuttaa luultavasti myös hänen asemansa Suomen (välillä ennalta-arvaamattoman) rajanaapurin vaikutusvaltaisena johtajana. Yle muun muassa uutisoi venäläisten sotilaiden auttavan ukrainalaisia separatisteja Krimin valtaamisessa. Putinin nimi nousi aiheen käsittelyssä esille esimerkiksi Ylen spekuloidessa asiantuntijoiden kanssa, olisiko mahdollista, Putin antaisi tulevaisuudessa käskyn vastaaviin toimiin myös Suomessa. Uutisissa spekulointia myös Putinin reagointia Suomen yhteistyöhön eri toimijoiden (kuten Nato) kanssa. Eli Putinin mielipiteet ylittivät uutiskynnyksen.

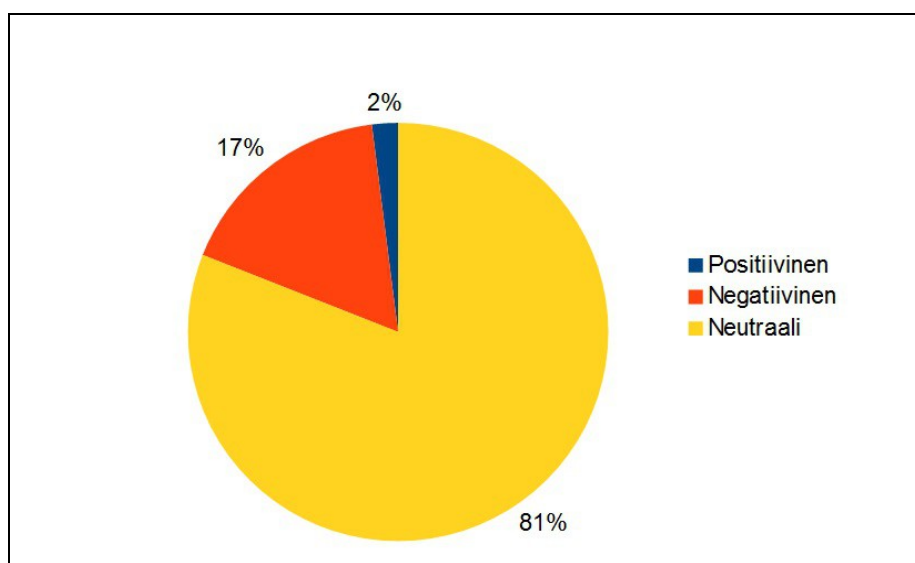
Eurooppa jyräsi myös poliittisten johtajien esiintymisissä: Kymmenen uutisoiduimman poliittisen johtajan joukossa on ainoastaan kolme Euroopan ulkopuolelta tulevaa toimijaa. Kyseessä ovat Barack Obama, *Ban Ki-moon* sekä *Bashar al-Assad*. Bashar al-Assad oli uutisissa usein terroristijärjestö Isisiin ja Syyrian sotaan liittyvien aiheiden tiimoilta. YK:n pääsihteeri Ban Ki-moonin kommentit liittyivät suurelta osin vuoden 2014 kriiseihin.

Kuvio 7. Kymmenen eniten esiintynyttä poliittista johtajaa.

8.2 Aineiston sävyt

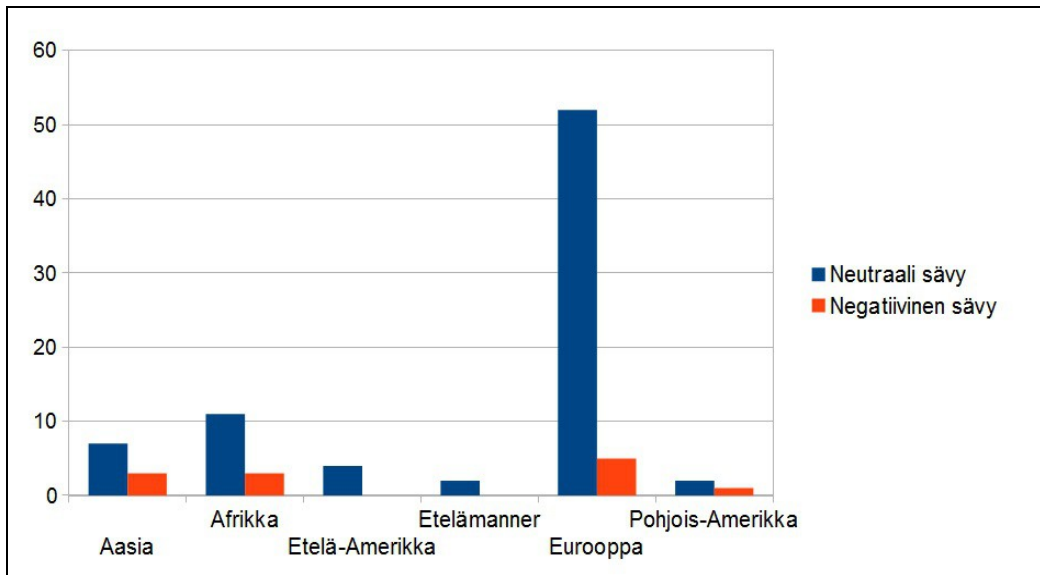
Koljosen (2013, 67) mukaan journalistien luotettavuus perustuu heidän puolueettomuuteensa, neutraaliuteensa, objektiivisuuteensa ja rehellisyyteensä. Ylellä neutraaliuden periaate toteutuukin suurimmassa osassa ulkomaan uutisista, sillä aineiston 1427 uutisesta 81 prosenttia (1158 uutista) ovat sävyllään neutraaleja (ks. määritelmä alaluvusta 7.4). Uutisista 17 prosenttia (246 uutista) on puolestaan negatiivisia. Positiivisia uutisia oli vähiten, vain kaksi prosenttia eli 23 uutista (ks. kuvio 8 alla).

Kuvio 8. Sävyjen esiintyminen aineistossa.

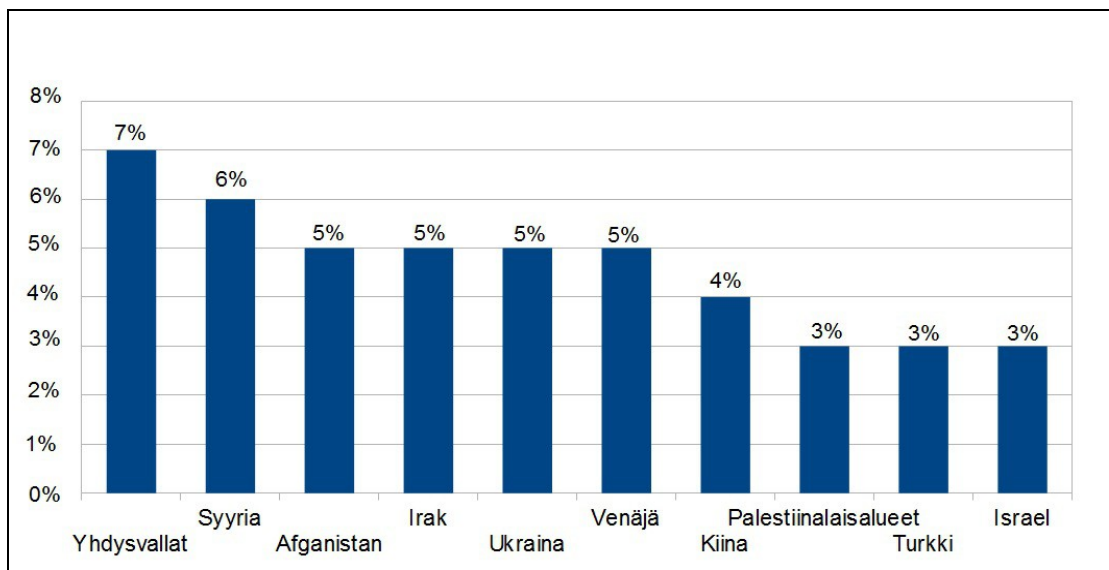
Maanosat esiintyivät (tarkennettakoon, että kyseessä ovat kokonaisten mantereiden esiintymiskerrat) suurimmaksi osaksi neutraalien uutisten yhteydessä. Yhteensä maanosat esiintyivät neutraaleissa uutisissa 78 kertaa. Yksikään maanosa ei esiintynyt positiivisissa uutisissa. Maanosat eivät esiintyneet myöskään kovin monessa negatiivisessa uutisessa, ainoastaan 12 esiintymiskertaa luokiteltiin negatiivissävyisiksi.

Eurooppa esiintyi eniten negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa, viisi kertaa (ks. kuvio 9 seuraavalla sivulla). Eurooppa kuitenkin esiintyi aineistossa huomattavasti useammin kuin muut maanosat, joten on loogista, että sille myös kertyi määrällisesti eniten negatiivissävyisiä uutisia (ks. kuvio 1). Jos taas suhteutetaan negatiiviset esiintymiskerrat kaikkiin maanosien esiintymiskertoihin, on Aasia eniten negatiivisissa uutisissa, sillä siitä kirjoitetuista kymmenestä uutisesta kolme oli negatiivisia.

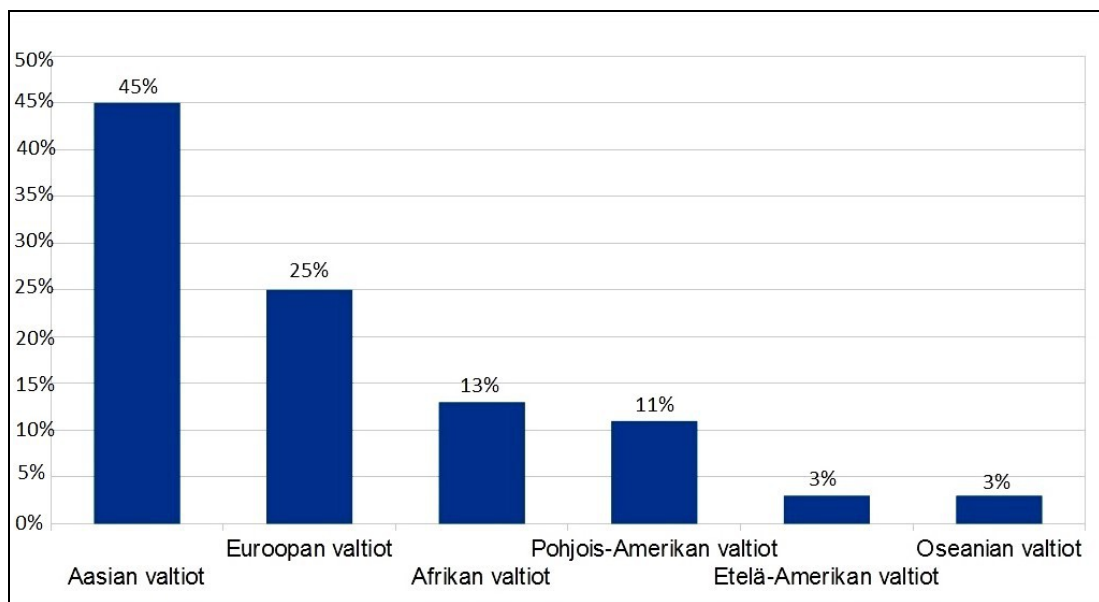
Kuvio 9. Sävyjen esiintyminen maanosien yhteydessä (kokonaiset mantereet).

Yhteensä kaikki aineiston valtiot esiintyivät negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa 348 kertaa. Negatiivissävyiset uutiset hajaantuivat tasaisesti aineiston valtioiden kesken. Eniten negatiivisia uutisia kirjoitettiin *Yhdysvalloista*, joka kattaa seitsemän prosenttia valtioiden esiintymiskerroista negatiivissävyisissä uutisissa (ks. kuvio 10 alla). Yhdysvaltojen negatiivissävyisten esiintymisten määrää selittää muun muassa se, että jostain syystä Yle Uutiset tarttui suhteellisen useasti Yhdysvalloissa riehuviin myrskyihin, ja uutisoi niiden aiheuttamista tuhoista. Aasian, tai oikeammin Lähi-idän valtioiden esiintyvyyttä kuviossa 10 selittävät muun muassa Syyrian sota, kamppailut Isisiä vastaan sekä Israelin ja Palestiinalaisalueen konflikti.

Kuvio 10. Kymmenen eniten negatiivisissa uutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

Kun tarkastellaan, minkä maanosan valtiot esiintyvät eniten negatiivissävyisissä uutisissa, ovat Aasian valtiot ensimmäisellä sijalla, koska ne esiintyvät negatiivissävyisissä uutisissa 123 kertaa. Yhteensä kaikkien maanosien valtiot esiintyvät negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa 275 kertaa. Eli Aasian valtioiden esiintymiskerrat kattavat yksistään 45 prosenttia (ks. kuvio 11 alla). Aasian negatiivisista uutisista yli puolet koski Lähi-idän valtioita.

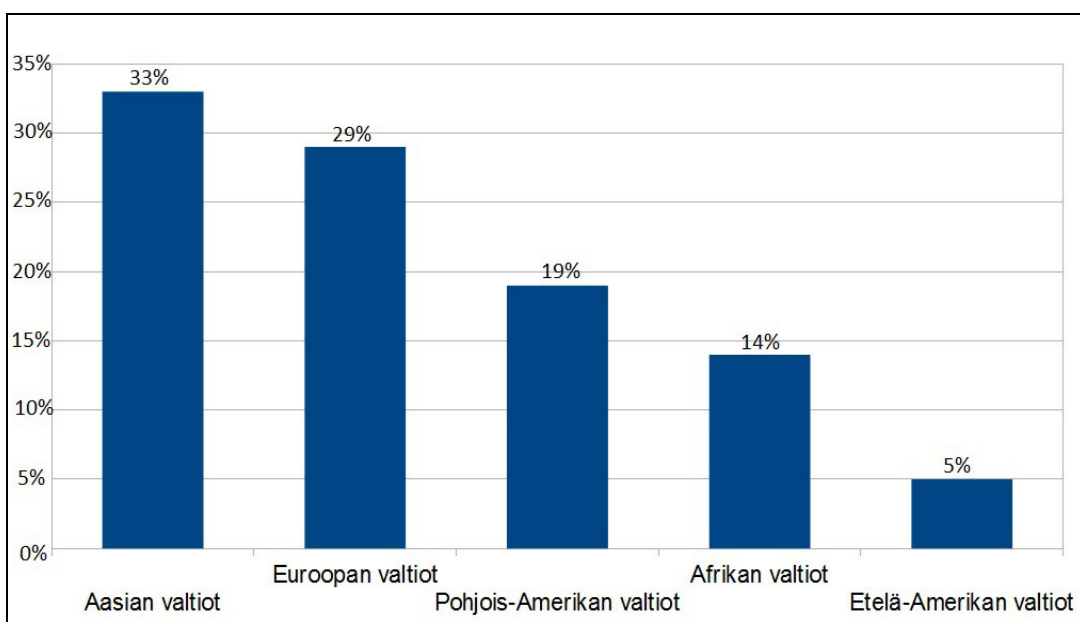
Kuvio 11. Maanosien esiintyminen negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna).

Jos taas katsotaan maanosien kaiken kaikkiaan saamia esiintymiskertoja (ks. kuvio 6) suhteutetaan ne niiden negatiivisiin esiintymiskertoihin, esiintyy Afrikka suhteessa eniten negatiivisiksi luokiteltavissa uutisissa: Afrikan valtiot esiintyvät aineiston 110 uutisessa, joista 36 kertaa luokitellaan negatiivisiksi. Eli niistä uutisista, joissa Afrikan valtioita esiintyy, 33 prosenttia on negatiivisia. Aasian vastaava luku on 28 prosenttia.

Kuten jo aiemmin mainittiin, mediaa on kritisoitu kehitysmaauutisoinnin negatiivisesta sävystä, koska sen on sanottu vääristävän yleisön kuvaa kehitysmaista. Tämän tutkimuksen aineiston negatiivista uutisointia tarkastellessa huomaa, että kritiikissä on edelleen perää. Kun noin kolmasosa kehitysmaiden esiintymiskerroista on negatiivissävyisiä, voi luvun sanoa olevan suhteellisen suuri verrattuna lännen vastaaviin lukuihin. Esimerkiksi Euroopan valtioiden esiintymiskerroista (756 kertaa) vain yhdeksän prosenttia on negatiivisiksi luokiteltavia.

Positiivisia uutisia oli aineistossa hyvin vähän. Positiivisissa uutisissa esiintyi valtioita vain 25 kertaa, ja ainoastaan kolme valtiota esiintyi positiivisissa uutisissa useammin kuin kerran. *Yhdysvallat* esiintyi positiivisissa uutisissa neljä kertaa, *Ruotsi* kolme kertaa ja *Suomi* kahdesti.

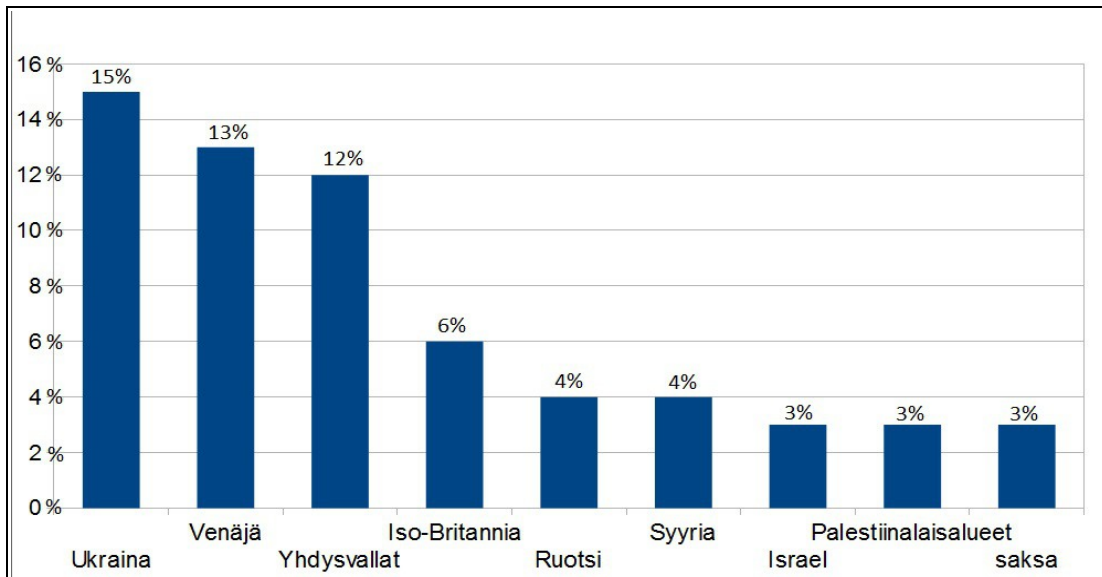
Eniten maanosista positiivisissa uutisissa esiintyy Aasia, seitsemän kertaa (33 prosenttia 21:stä esiintymiskerrasta), toisena on Eurooppa kuudella esiintymiskerralla (29 prosenttia), kolmantena Pohjois-Amerikka neljällä esiintymiskerralla (19 prosenttia), neljäntenä Afrikka kolmella esiintymiskerralla (14 prosenttia) ja viidentenä on Etelä-Amerikka yhdellä esiintymiskerralla (ks. kuvio 12 alla). Oseanian valtioita ei esiinny yhdessäkään positiiviseksi luokiteltavassa uutisessa.

Kuvio 12. Maanosien esiintyminen positiivisiksi luokiteltavissa uutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna).

Valtioille kertyi yhteensä 2018 esiintymiskertaa neutraaleiksi luokiteltavissa uutisissa.

Ukrainalle kertyi eniten esiintymisiä, ja ne kattavat valtioiden esiintymiskerroista 15 prosenttia (ks. kuvio 13 seuraavalla sivulla). Toiseksi eniten neutraaleissa uutisissa esiintyi *Venäjä*, 13 prosentissa. Kolmanneksi eniten neutraaleissa uutisissa esiintyivät *Yhdysvallat*, 12 prosentissa. Lopuista valtioista kirjoitettiin huomattavasti vähemmän, esimerkiksi neljänneksi eniten esiintymiskertoja saaneen *Iso-Britannian* osuus on kuusi prosenttia.

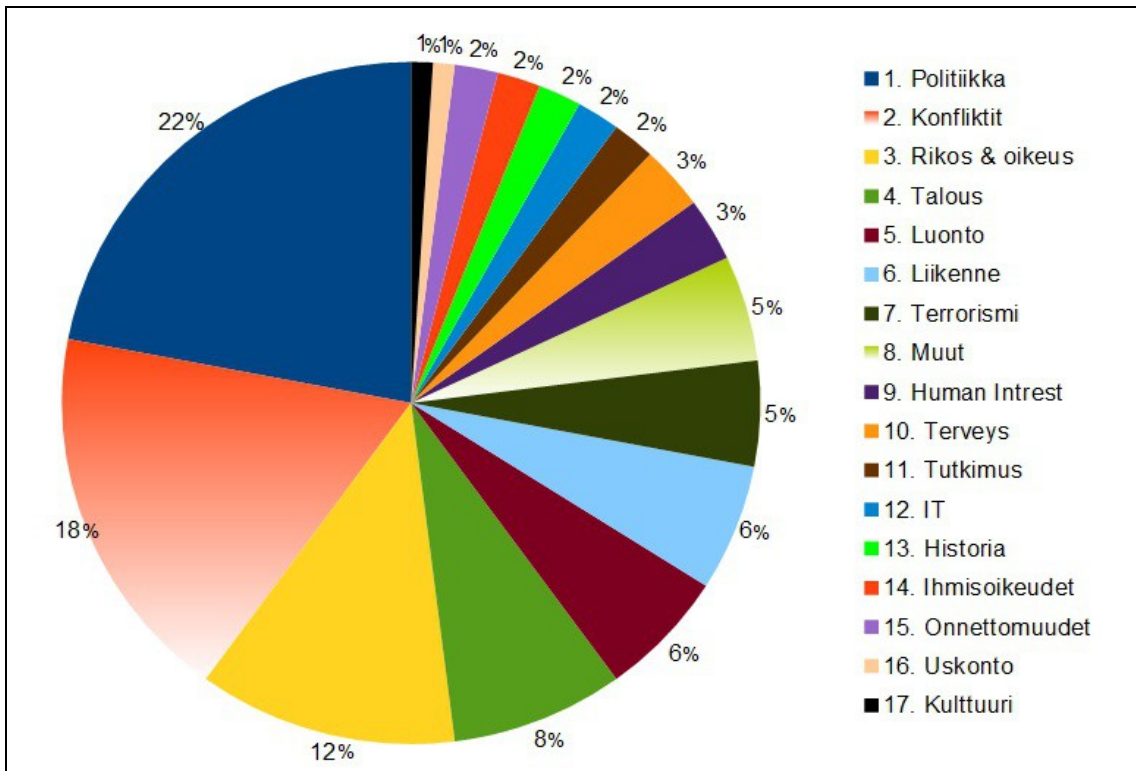
Kuvio 13. Kymmenen eniten neutraaleissa uutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

8.3 Aineiston teemat

Ulkomaan uutisten taulukoinnissa käytettiin useita teemakategorioita, koska ulkomaan uutiset sisältävät teemoja laajalla skaalalla. Havaintomatriisiin kirjattiin 17 erilaista teemakategoriaa sisältöluokkineen. Yhdessä uutisessa saattoi esiintyä useita teemoja, esimerkiksi politiikka ja talous. Seuraavaksi käydään läpi aineistossa eniten esiintyneitä teemoja, ja niiden yhteydessä eniten esiintyneitä valtioita.

8.3.1 Suurimmat teemat

Eri teemat esiintyivät aineistossa kaikkiaan 1956 kertaa, joista viisi eniten aineistossa esiintynyttä teemaa lohkaisivat 66 prosenttia (ks. kuvio 14 seuraavalla sivulla): politiikka 22 prosenttia, konfliktit 18 prosenttia, rikos ja oikeus 12 prosenttia, talous kahdeksan prosenttia ja luonto kuusi prosenttia (myös liikenneteeman esiintymiskertojen ylöspäin pyöristetty osuus on kuusi prosenttia, mutta luontoteemalla on enemmän esiintymiskertoja). Tässä luvussa avataan, miten viisi isointa teemaa jakautuivat maanosien ja valtioiden kesken.

Kuvio 14. Teemojen esiintyminen aineistossa.

8.3.2 Poliittikanuutisten valokeila osoittaa Eurooppaan

Valtiot esiintyivät aineiston 437 poliittikanuutiseksi luokiteltavassa uutisessa yhteensä 840 kertaa. Useimmiten poliittikanuutisissa oli *Ukraina*, joka kattaa 14 prosenttia valtioiden 840 esiintymiskerrasta (ks. kuvio 15 seuraavalla sivulla). Ukrainan yhteydessä kirjoitetuissa poliittikanuutisissa käsiteltiin paljon muun muassa Ukrainan kriisin vuoksi järjestettyjä poliittisia konferensseja ja diplomatiata.

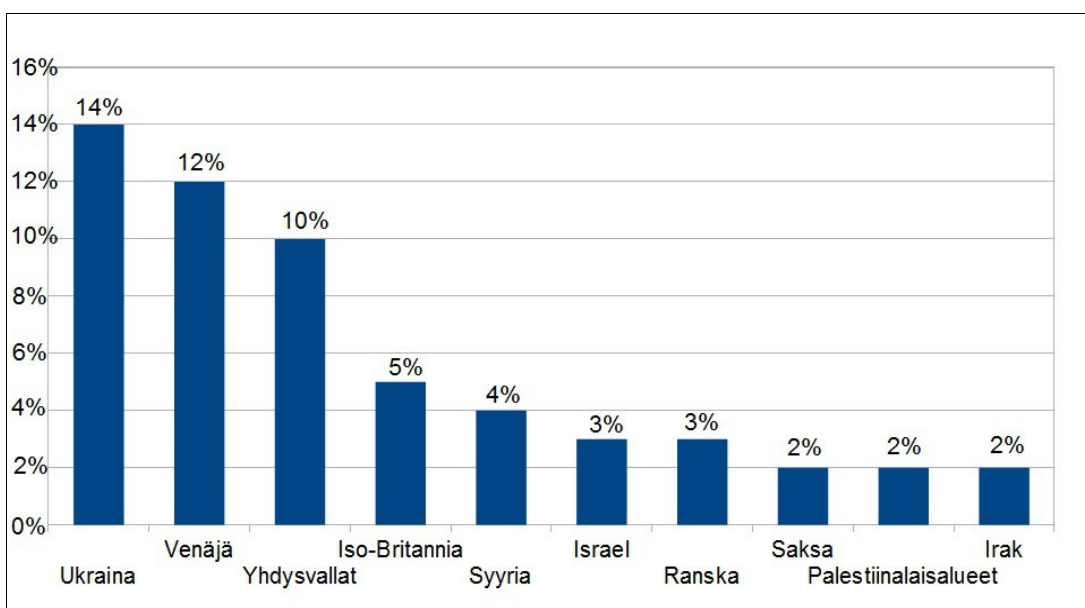
Toiseksi eniten esiintymiskerroista vei *Venäjä*, 12 prosenttia. Myös Venäjän kohdalla uutisoitiin paljon diplomatiasta ja Ukrainan kriisiin liittyvästä politiikoinnista.

Kolmanneksi eniten esiintymiskertoja kertyi *Yhdysvalloille*, 10 prosenttia.

Yhdysvalloista uutisoitiin usein poliittisten konferenssien ja diplomatian yhteydessä, sillä valtio osallistui kiinteästi niin Ukrainan, Lähi-idän kuin Syyrian konfliktien ratkomiseen.

Loput kärkekymmenikön valtioista (ja muista aineiston valtioista) esiintyivät poliittikanuutisissa huomattavasti harvemmin. Esimerkiksi neljänneksi eniten

politiikanuutisissa esiintynyt *Iso-Britannia* kattaa viisi prosenttia kaikista valtioiden esiintymiskerroista.

Kuvio 15. Kymmenen eniten politiikanuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

Politiikanuutisten maanosakohtaista painottumista tarkastellessa voi huomata eurooppapainotteisuutta. Maanosat (valtioiden esiintymisestä laskettuna) esiintyivät politiikkauutisten yhteydessä 527 kertaa. *Euroopan* valtiot kattavat 49 prosenttia maanosien esiintymiskerroista (ks. kuvio 16 seuraavalla sivulla). Ukrainan kriisin lisäksi eurooppalaisten valtioiden osuutta politiikanuutisissa lisäsivät muun muassa Skotlannin itsenäisyysäänestys ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvu. Aineistoon mukaan otettu Eurovaali-osasto ei vaikuttanut tulokseen oleellisesti, sillä aiheen osuus oli erittäin marginaalinen, se esiintyi aineistossa vain kahdeksan kertaa.

Toiseksi useimmiten politiikanuutisissa esiintyivät *Aasian valtiot*, jotka veivät 26 prosenttia maanosien esiintymiskerroista. Suurin osa Aasian valtioiden esiintymisistä koski Lähi-idän alueen valtioita, jotka olivat poliitiikanuutisissa lähinnä konfliktiansa vuoksi. Esimerkiksi Israelin ja Hamasin välillä käydyt rauhanneuvottelut olivat yksi Lähi-idän politiikan keskipisteistä. Aasian osuutta politiikanuutisissa lisäsivät esimerkiksi myös Hongkongin poliittiset mielenosoitukset.

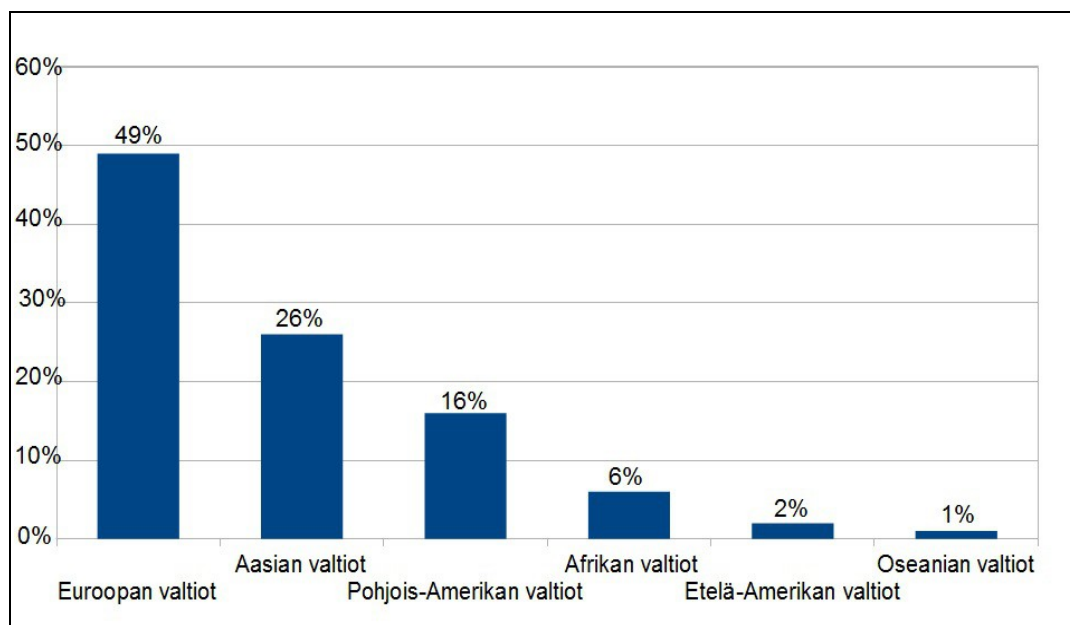
Kolmanneksi eniten politiikanuutisissa esiintyivät Pohjois-Amerikan valtiot.

Yhdysvallat kattaa suuren osan Pohjois-Amerikan 16 prosentin osuudesta.

Yhdysvaltapainotteisuus selittyy muun muassa sillä, että Yhdysvalloissa otettiin oman

valtion politiikan lisäksi usein kantaa myös Ukrainan, Lähi-idän sekä Syyrian poliittiseen tilanteeseen.

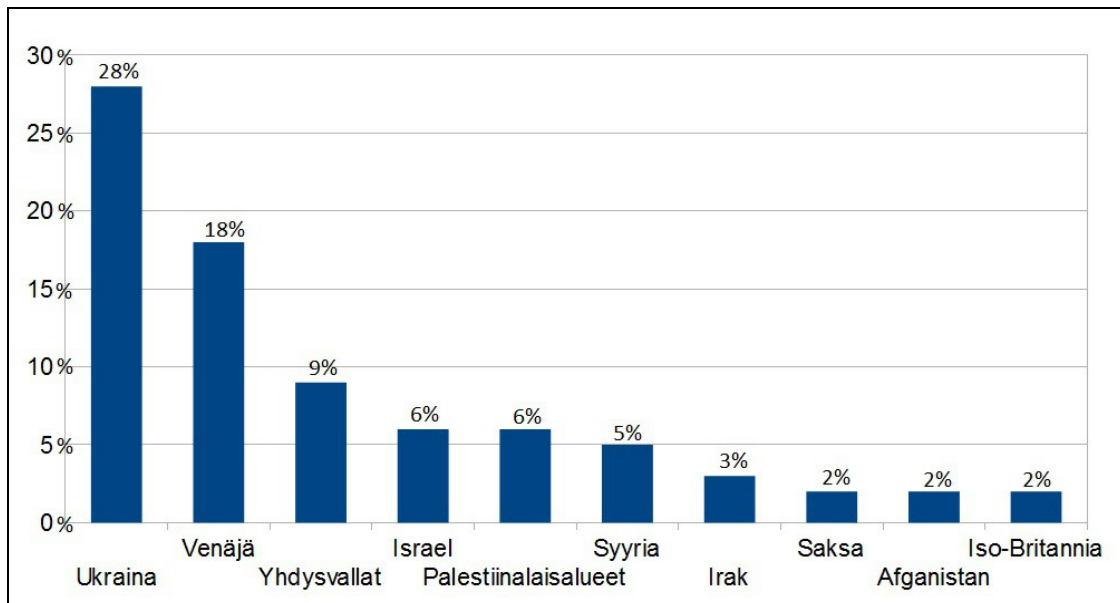
Muiden maanosien valtiot esiintyivät huomattavasti harvemmin politiikkateemaisissa uutisissa, esimerkiksi Oseanian osuus oli lähes olematon.

Kuvio 16. Kymmenen eniten politiikanuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

8.3.3 Ukrainan kriisi valtasi uutiset

Valtiot esiintyivät konfliktiuutisissa 773 kertaa. Selkeästi eniten esiintymiskertoja kertyi *Ukrainalle*, joka esiintyi 28 prosentissa valtioiden yhteenlasketuista esiintymiskerroista (ks. kuvio 17 seuraavalla sivulla). Ukrainan kriisi oli suuri Euroopan sisäinen konflikti vuonna 2014, joten sen saama mediahuomio näkyy myös tuloksissa. Toiseksi eniten kirjoitettiin *Venäjältä*, joka esiintyi 18 prosentissa valtioiden esiintymiskerroista konfliktiuutisissa. Venäjä oli hyvin kiinteästi mukana Ukrainan kriisin käänneissä, ja näin ollen myös Venäjältä uutisoitiin usein Ukrainan kriisin yhteydessä. Kolmanneksi eniten konfliktiuutisissa esiintyi *Yhdysvallat*, jonka osuus oli yhdeksän prosenttia.

Kuvio 17. Kymmenen eniten aineiston konfliktiuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

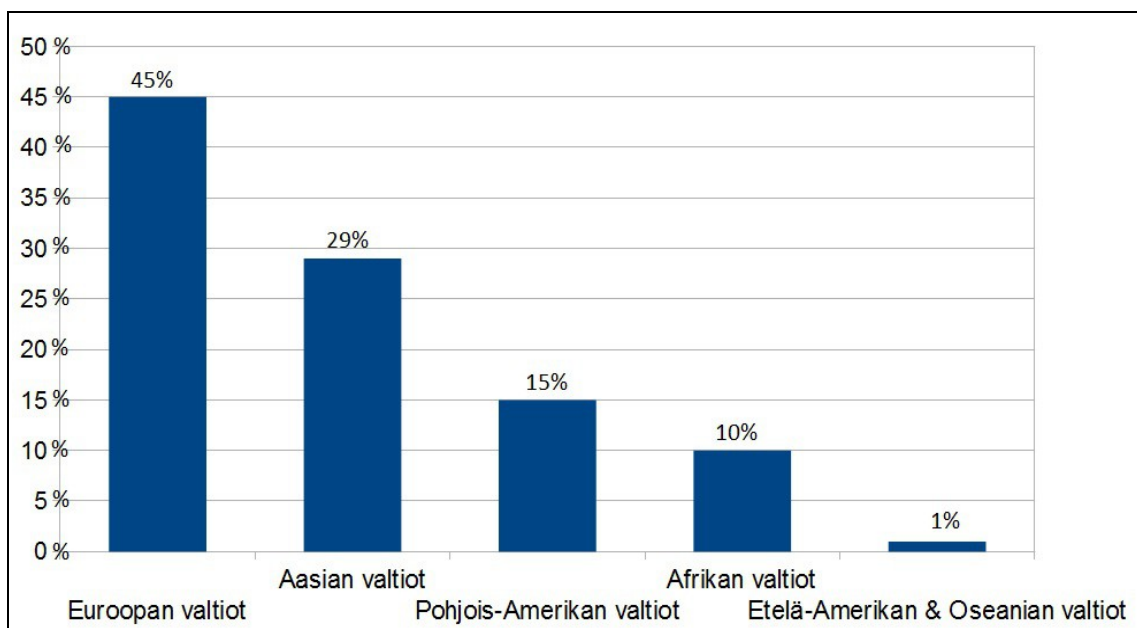
Konfliktiteema esiintyi aineistossa 355 kertaa. Eri maanosat valtioineen esiintyivät kyseisissä uutisissa 488 kertaa, eli useassa uutisessa esiintyi monien eri maanosien valtioita, jolloin yhdestä uutisesta tehtiin merkintä monelle maanosalle. Eurooppa vie 45 prosentin osuudellaan suuren osan edellä mainituista 488 esiintymiskerrasta. Euroopan valtiot esiintyivät usein konfliktiteemaisten uutisten yhteydessä Ukrainan kriisin vuoksi. Konfliktiuutisten eurooppapainotteisuus havainnollistuu hyvin seuraavalla sivulla kuviossa 18.

Toiseksi eniten kirjoitettiin *Aasian valtioista*, jotka kattavat 29 prosenttia konfliktiuutisten esiintymiskerroista. Aasian konfliktiuutiset koostuivat jälleen suurimmaksi osaksi Lähi-idän aluetta koskevista uutisista. Ainoastaan 18 Aasian valtioiden konfliktiteeman esiintymisistä koski Lähi-idän ulkopuolista aluetta. Lähi-itä yksistään kattaa 25 prosenttia maanosien valtioiden esiintymiskerroista. Alueen suurta esiintyvyyttä selittävät muun muassa Lähi-idän kriisiksi kutsuttu Israelin ja Hamasin välinen konflikti ja Syyrian sota.

Kolmanneksi eniten konfliktiuutisissa esiintyvät *Pohjois-Amerikan valtiot*, jotka veivät 15 prosenttia esiintymiskerroista. Pohjois-Amerikan valtiot on harhaanjohtava termi tässä yhteydessä, sillä Yhdysvallat kattaa lähes kaiken konfliktiuutisoinnin Pohjois-Amerikan valtioiden osalta.

Afrikan valtioista kirjoitettiin neljänneksi eniten konfliktiuutisia, ne esiintyivät 10 prosentissa esiintymiskerroista. Afrikan valtioista kertovissa konfliktiuutisissa käsiteltiin usein pommituksia. Lähes puolet kaikista aineiston Afrikan valtioiden esiintymisistä liittyi tavalla tai toisella konflikteihin.

Etelä-Amerikan ja Oseanian valtiot esiintyvät konfliktiuutisissa niin marginaalisesti, että niiden esiintymiskerrat olivat yhteensä vain prosentin verran.

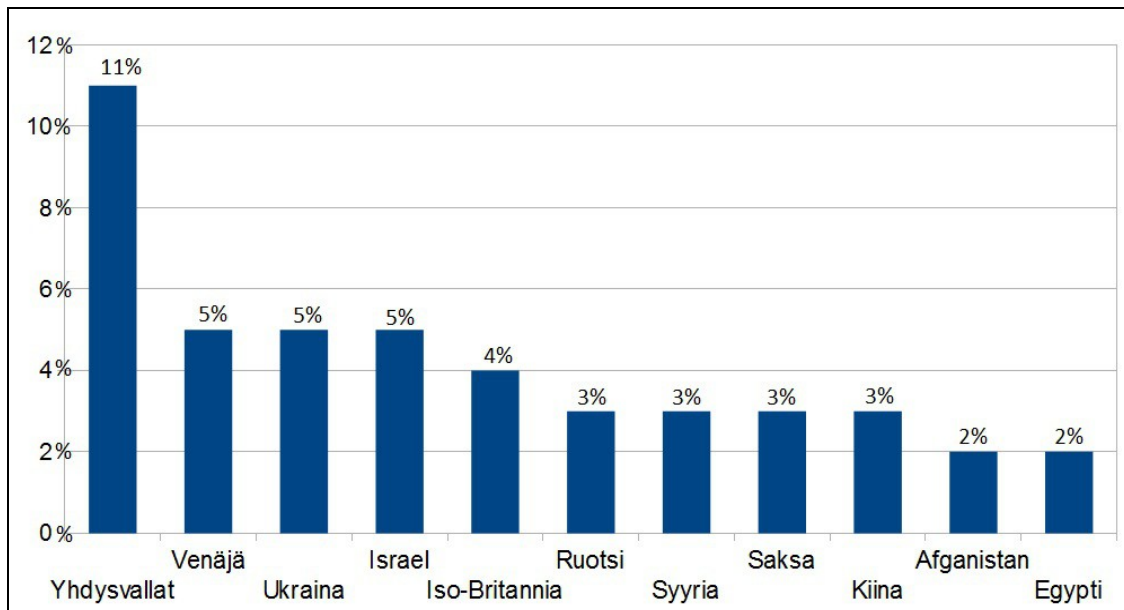

Kuvio 18. Maanosien painotukset konfliktiuutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna).

8.3.4 Yhdysvaltojen rikokset ja oikeusasiat kiinnostivat

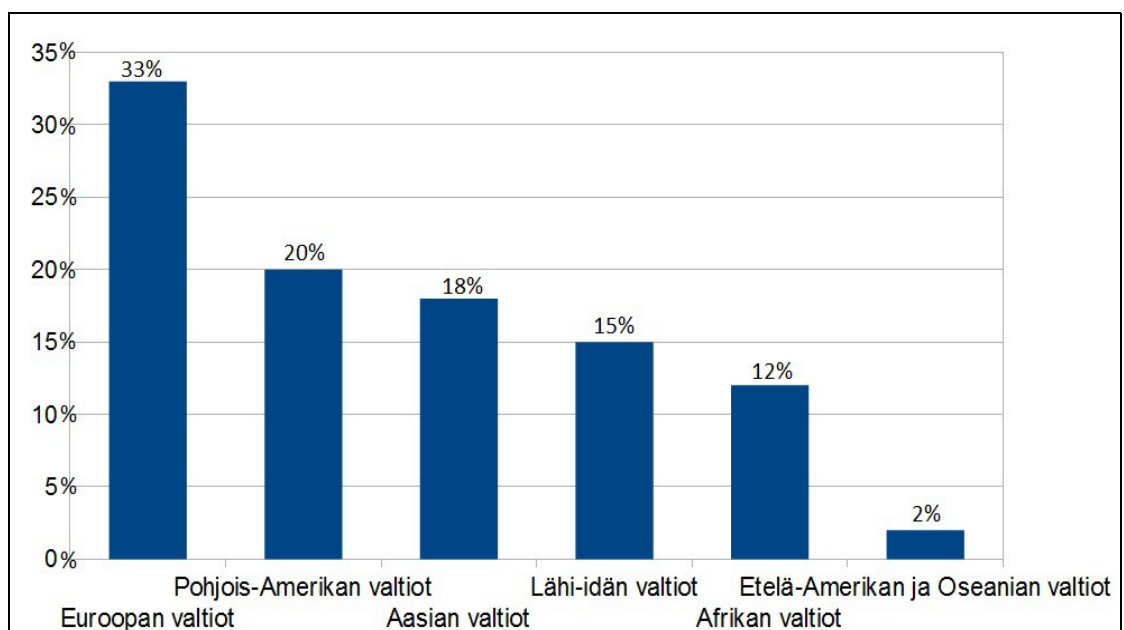
Aineiston rikosuutisissa esiintyi valtioita yhteensä 351 kertaa. Eniten uutisoitiin *Yhdysvalloista*, joka vei 11 prosenttia esiintymiskerroista. Yhdysvallat olikin ainoa selkeästi rikosuutisissa erottuva valtio, sillä loput kyseisen teeman uutiset jakautuivat suhteellisen tasaisesti eri valtioiden kesken (ks. kuvio 19 seuraavalla sivulla). Aineiston rikosuutisissa uutisoitiin muun muassa Yhdysvalloissa tapahtuneista ampumisista sekä Yhdysvaltain kansalaisten sieppauksista ja teloituksista. Yhdysvalloista uutisoitiin paljon myös muiden valtioiden rikosten yhteydessä.

Kuviossa 19 on poikkeuksellisesti yksitoista valtiota, koska Afganistan ja Egypti kattavat kaksi prosenttia valtioiden esiintymiskerroista.

Kuvio 19. Yksitoista eniten rikosuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

Maanosien valtiot esiintyivät aineiston 264 kertaa rikosteemaisissa uutisissa. Eniten rikosuutisissa puitiin Euroopan asioita, sillä se kattaa 33 prosenttia kaikista esiintymiskerroista. Pohjois-Amerikan ja Aasian rikokset saivat lähestulkoon yhtä paljon näkyvyyttä (katso kuvio 20 alla). Muista maanosista kirjoitettiin melko tasaisesti. Etelä-Amerikka ja Oseania olivat jälleen niin marginaalisessa osassa, että ne kattavat yhteensä vain kaksi prosenttia esiintymiskerroista, joten ne päätettiin sijoittaa kuviossa 20 yhteen.

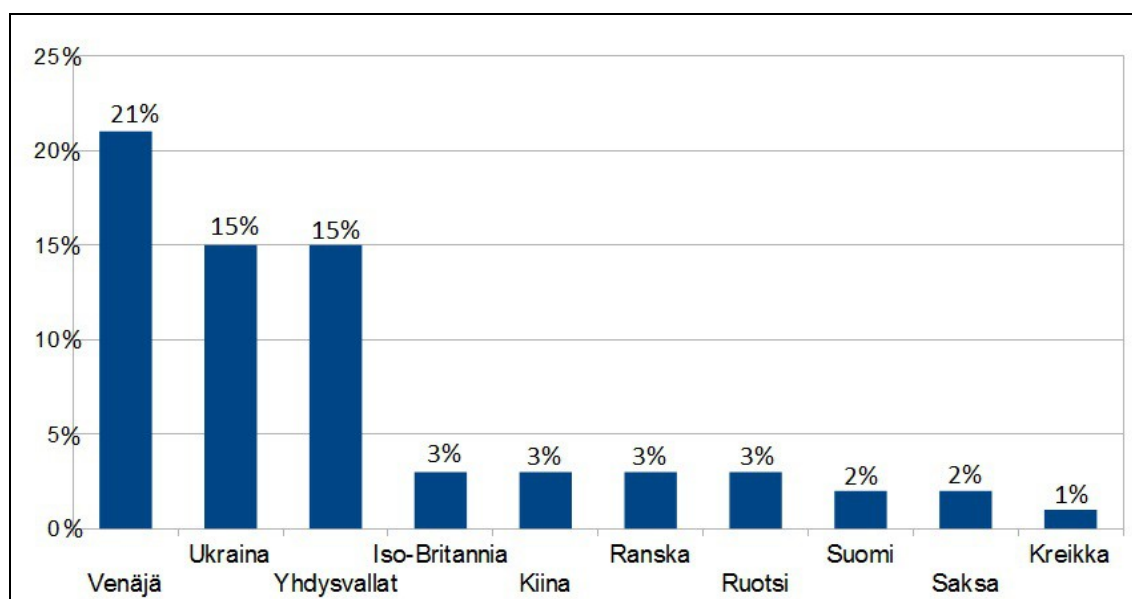
Kuvio 20. Maanosista kirjoitettujen rikosuutisten määrä (valtioiden esiintymisistä laskettuna).

8.3.5 Talouden painopiste on Euroopassa

Talouden fokus on selkeästi Euroopassa, sillä kymmenestä eniten talousuutisissa esiintyneestä valtiosta kahdeksan on eurooppalaisia (ks. kuvio 21 alla). Ainoastaan kolmanneksi eniten esiintynyt *Yhdysvallat* ja viidenneksi eniten esiintynyt *Kiina* ovat Euroopan ulkopuolelta.

Valtioille kertyi kaikkiaan 340 esiintymiskertaa talousteeman uutisissa. Eniten talousuutisissa kirjoitettiin *Venäjistä*, joka kattaa 21 prosenttia talousuutisten esiintymiskerroista. Toiseksi eniten kirjoitettiin *Ukrainasta* ja *Yhdysvalloista* jotka molemmat vievät 15 prosenttia esiintymiskerroista.

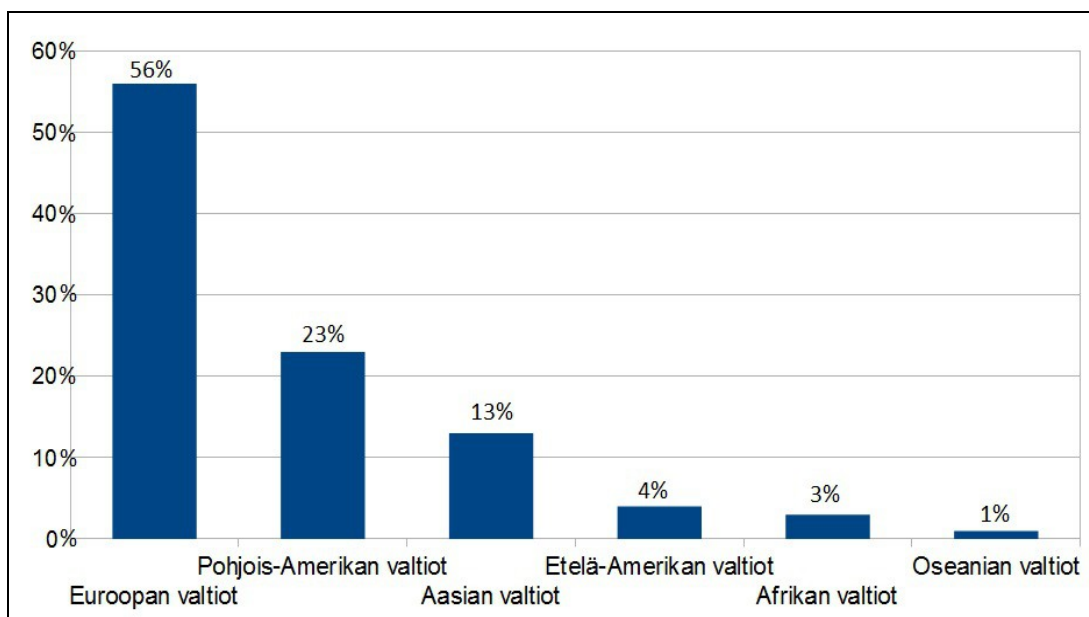
Edellä mainittujen kolmen valtion esiintymistä selittää Ukrainan kriisi, joka vaikutti Ukrainan lisäksi myös Venäjän ja Yhdysvaltojen taloudelliseen keskusteluun ja toimintaan. Yhdysvallat määräsi kriisin myötä taloudellisia pakotteita Venäjälle, ja kyseiset pakotteet saivat myös median huomion. Venäjä ja Ukraina olivat talousuutisissa usein myös maakaasukauppojen ja Ukrainan kaasuvelan vuoksi.

Kuvio 21. Kymmenen eniten talousuutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

Talousuutisten eurooppapainotteisuus havainnollistuu erityisen hyvin, kun talousuutisointia katsotaan maanosien painotusten kautta. Maanosien valtioille kertyi aineiston talousteemassa 226 esiintymiskertaa. *Euroopan valtiot* kattavat 56 prosenttia noista esiintymiskerroista. Seuraavaksi eniten talousuutisissa esiintyneiden *Pohjois-*

Amerikan valtioiden (toisin sanoen Yhdysvaltojen) osuus oli selkeästi pienempi, 23 prosenttia.

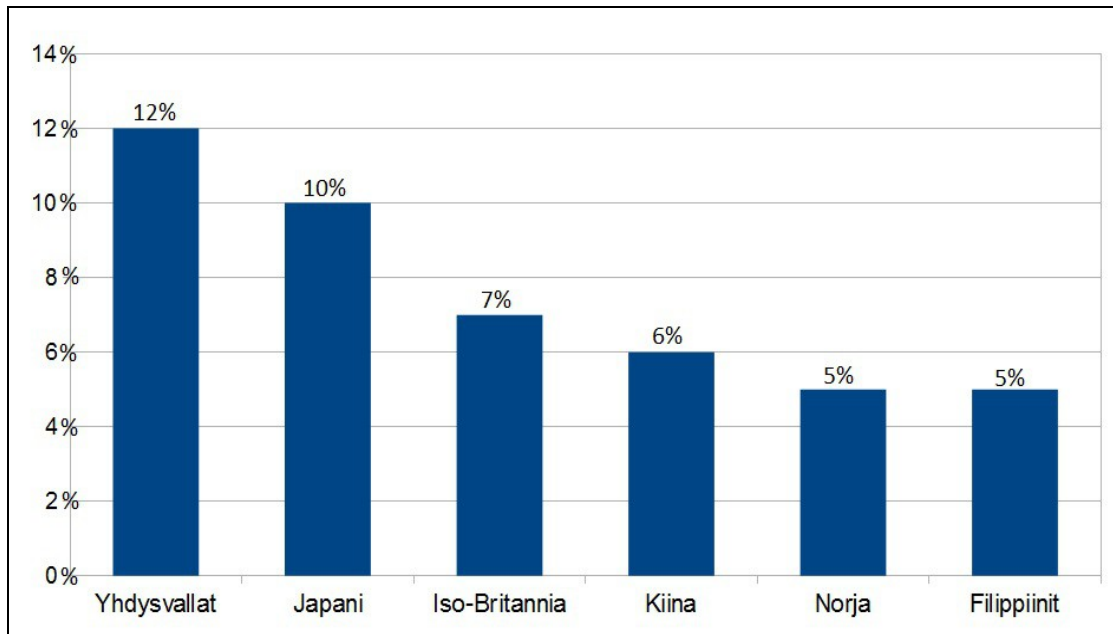

Kuvio 22. Maanosakohtaiset painotukset talousuutisissa (valtioiden esiintymiskerroista laskettuna).

8.3.6 Luonnononnettomuudet läpäisevät uutiskynnyksen

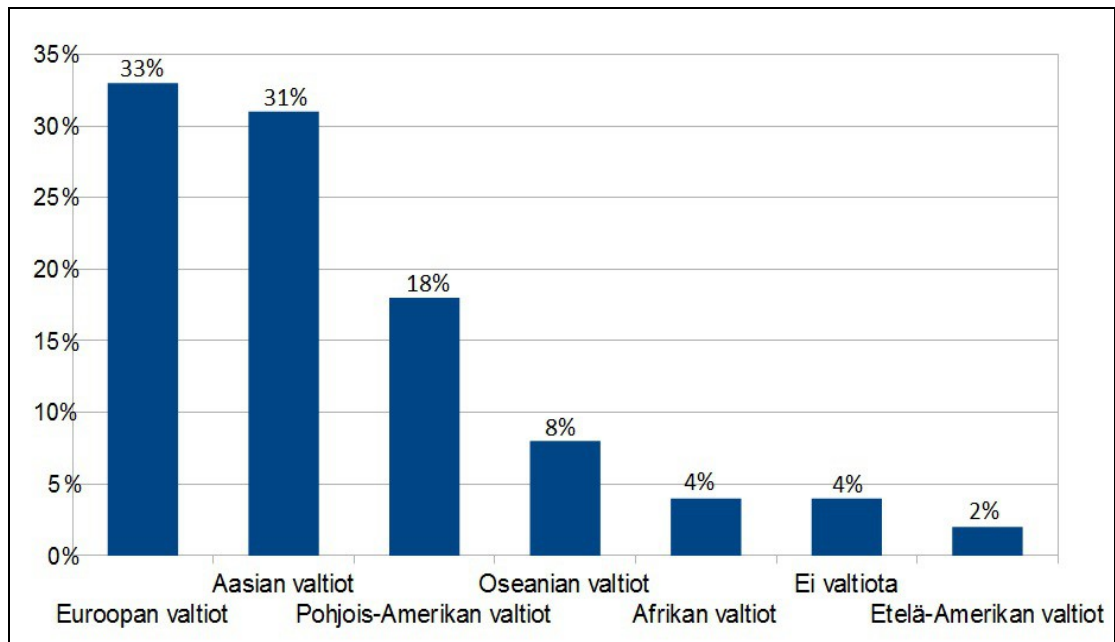
Valtiot esiintyivät luontoteemaisissa uutisissa 132 kertaa. Eniten luontouutisissa esiintyi *Yhdysvallat*, joka vei 12 prosenttia esiintymiskerroista (ks. kuvio 23 seuraavalla sivulla). Yhdysvaltoja koskevissa luontouutisissa kirjoitettiin useimmiten osavaltioita riepottelevista myrkyistä. Toiseksi eniten esiintyi *Japani*, 10 prosentissa. Japani nousi luontouutisiin muun muassa maanjäristysten ja Vongfong-myrskyn vuoksi. Kolmanneksi eniten esiintyi *Iso-Britannia*, joka oli luontouutisissa muun muassa myrskyjen vuoksi. Neljänneksi eniten esiintyi *Kiina*, lähinnä huonon ilmanlaatunsa vuoksi. Viidenneksi esiintynein valtio *Filippiinit*, oli uutisissa suurimmaksi osaksi myrskyjen vuoksi.

Edellä mainittujen valtioiden jälkeen luontouutiset hajautuivat aineistossa tasaisesti eri valtioiden välille. Hajaannuksen vuoksi alla olevaan kuvioon 23 kirjattiin ainoastaan viisi eniten luontouutisissa esiintynyttä valtiota.

Kuvio 23. Viisi eniten luontouutisissa esiintynyttä ensisijaista valtiota.

Yksikään yksittäinen Euroopan valtio ei esiintynyt luontoteemassa huomiota herättävän usein, mutta siitä huolimatta Eurooppa oli jälleen eniten uutisoitu alue (ks. kuvio 24 alla). Maanosien valtioita esiintyi luontoteemaisissa uutisissa 116 kertaa. Viidessä luontoteemaisessa uutisessa ei esiintynyt ollenkaan valtiota.

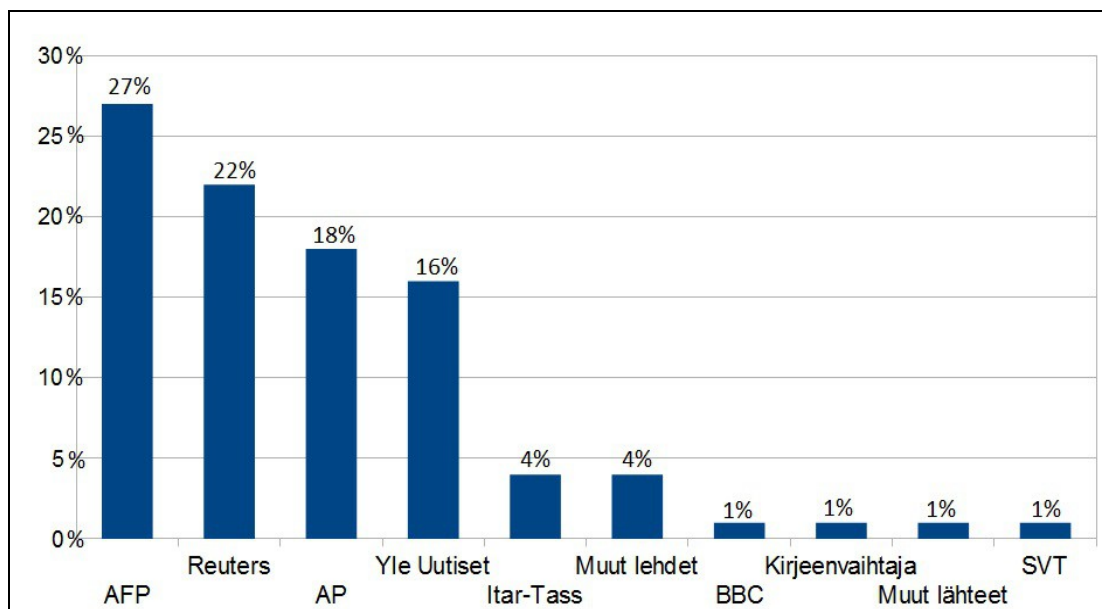
Kuvio 24. Maanosien painotukset luontouutisissa (valtioiden esiintymisistä laskettuna).

8.4 Ylen käyttämät lähteet

Aineiston 1427 uutisessa esiintyi lähteitä 2396 kertaa, eli moneen aineiston uutiseen oli merkitty enemmän kuin yksi lähde. Varsinkin kolme suurinta uutistoimistoa – *AFP*, *Reuters* ja *AP* – olivat usein merkitty lähteeksi samaan uutiseen.

Yle tukeutuu ulkomaan uutisoinnissaan hyvin paljon kolmeen edellä mainittuun kansainväliseen uutistoimistoon (ks. kuvio 25 alla). Uutistoimisto AFP vei lähteiden esiintymiskerroista 27 prosenttia. Toiseksi eniten käytettiin uutistoimisto Reutersia, joka kattaa lähteiden esiintymiskerroista 22 prosenttia. Kolmanneksi eniten lähteenä käytettiin AP:ta, joka vei 18 prosenttia esiintymiskerroista. Ylen oma uutishankinta (*Yle Uutiset*) kattaa esiintymiskerroista 16 prosenttia. Loput lähteet ovat hyvin marginaalisia, esimerkiksi viidenneksi eniten käytetty lähde *Itar-Tass* kattaa lähteiden esiintymiskerroista vain neljä prosenttia.

Yle Uutisten *kirjeenvaihtajien* osuus on hyvin pieni, sillä Yle Uutisten kirjeenvaihtaja tai avustaja oli merkitty selkeästi uutisen lähteeksi ainoastaan 34 kertaa. Näin ollen kirjeenvaihtajien ja avustajien osuus on lähteiden esiintymiskerroista vain prosentin verran.

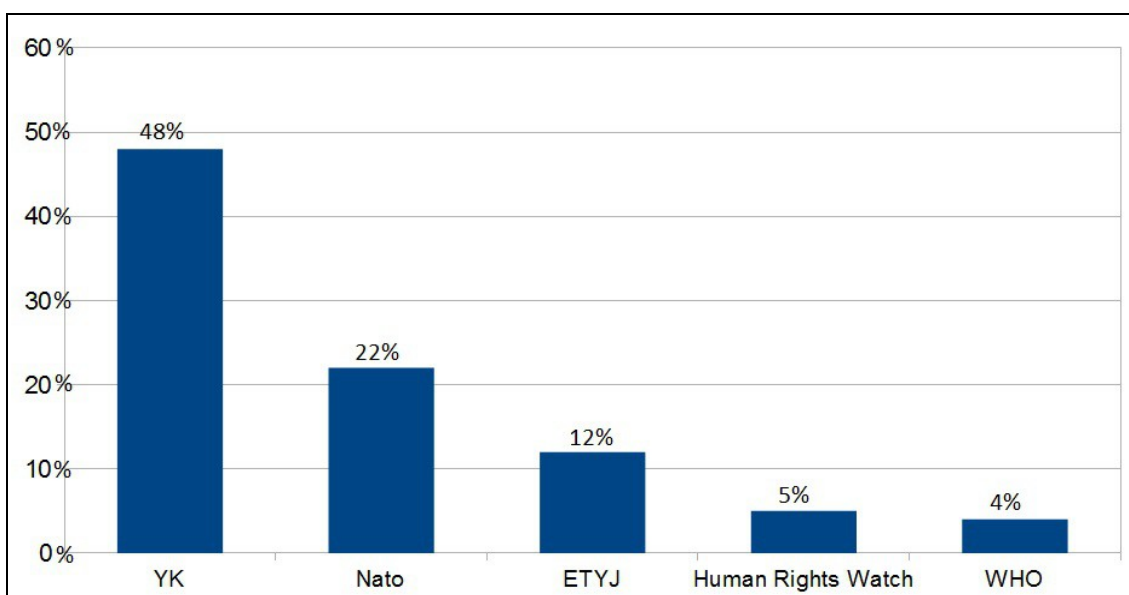

Kuvio 25. Lähteiden esiintyminen aineistossa.

8.5 Kansainväliset järjestöt uutisissa

Tämän tutkielman aineistossa kirjoitettiin 13:sta kansainvälisestä järjestöstä. Kansainväliset järjestöt esiintyvät kaikkiaan 218 kertaa. Eniten uutisoitiin YK:sta eli Yhdistyneet kansakunnat -järjestöstä, joka vei esiintymiskerroista 48 prosenttia (ks. kuvio 26 alla). YK:n näkyvyyteen vaikuttivat Ukrainan ja Lähi-idän kriisit, joihin järjestö otti usein kantaa. YK:n erityisjärjestöjen *Unescon* ja *Unicefin* esiintymiskerrat on laskettu mukaan YK:n esiintymiskertoihin. Kyseiset erityisjärjestöt olivat kuitenkin hyvin marginaalisessa osassa, sillä niille kertyi vain seitsemän esiintymiskertaa.

Toiseksi eniten kirjoitettiin *Natosta*, joka vei 22 prosenttia järjestöjen esiintymiskerroista. Myös *Natosta* uutisoitiin Ukrainan kriisin yhteydessä, esimerkiksi *Nato*-maiden arvostellessa Venäjän toimia Krimin niemimaalla. Kolmanneksi eniten uutisoitiin *ETYJ*:stä eli Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöstä, jonka osuus esiintymiskerroista on 12 prosenttia. Myös *ETYJ* nousi uutisiin Ukrainan kriisin tiimoilta, muun muassa *ETYJ*n tarkkailijoiden jouduttua siepatuiksi Krimillä. Neljänneksi eniten esiintymisiä kertyi *Human Rights Watchille*, jonka osuus on viisi prosenttia. Uutisissa kerrottiin yleensä *Human Rights Watchin* tekemistä tutkimuksista. Viidenneksi eniten esiintymiskertoja kertyi *WHO:lle*, jonka osuus on neljä prosenttia. *WHO*:n kommentteja siteerattiin muun muassa *Ebolan* liittyvissä uutisissa.

Kuvio 26. Viisi eniten aineistossa esiintynyttä kansainvälistä järjestöä.

9 TULOSTEN TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Luvussa kahdeksan kuvattiin tämän tutkimuksen tuloksia, jotka on saatu aikaiseksi määrällisellä sisällön analyysillä. Samalla avattiin hieman sitä, mistä osa tuloksista johtuu. Vaikka Croucher ja Cronn-Mills (2014, 214– 215) muistuttavat, että määrällinen sisällön analyysi ei kykene vastaamaan kysymykseen miksi, on tässä tutkimuksessa vastattu kyseiseen kysymykseen tuloksia tulkittaessa esimerkiksi eri kategorioiden ja elementtien yhteyksien ja toistuvuuksien perusteella.

Tässä luvussa käydään läpi tuloksista tehtyjä johtopäätöksiä, kuitenkin tekemättä niistä liiallisia yliarviointeja, joista Croucher ja Cronn-Mills (emt.) ovat myös varoittaneet. Johtopäätökset ja niiden aiheet perustuvat tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksille: Miltä Yleisradion maailmankartta näyttää (toistaako se aiemmissä tutkimuksissa muuttumattomalta näyttäneyttä mallia), ketkä saavat äänensä kuuluviin ulkomaan uutisissa, mistä lähteistä uutiset tulivat ja mihin sävyyn eri maanosien valtioista kirjoitetaan?

9.1 Samat suurvallat edelleen "yliedustettuja"

Lännen, eli "keskustan" on sanottu hallinneen kansainvälistä uutisvirtaa, ja uutisten keskittyneen muutamiin maihin ja järjestöihin jo vuosikymmeniä. Vehmaan vuoden 1961 suomalaista ulkomaan uutisointia käsittelevästä tutkimuksesta ilmeni, että suomalaisten lehtien ulkomaanaineisto oli erityisen länsisuuntautunutta, sillä Euroopan osuus ulkomaan uutisista oli noin kaksi kolmasosaa, kun taas kehitysmaiden osuus oli noin 15 prosenttia (ks. luku 2). Syksyllä 1995 tehdyssä kansainvälisessä uutisvirtatutkimuksessa uutisten suurvalloiksi (ja -järjestöiksi) nimettiin Yhdysvallat, Ranska ja Iso-Britannia sekä joissain maissa Venäjä, Bosnia-Hertsegovina, Japani, YK, Kiina, Saksa ja Nato (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 67).

Pietiläinen (emt., 89–106) on todennut myöhemmin uutisten maailmankartan säilyneen suomalaismedioissa lähes muuttumattomana vuosikymmenten ajan, koska uutisissa käsitellään vain muutamaa maata: Yhdysvaltoja, Ruotsia, Venäjää, Iso-Britanniaa,

Ranskaa ja Saksaa. Välillä jotkut hetkellisesti uutisissa esiintyvät maat sekoittavat tuota listausta.

9.1.1 Polttopisteinä Eurooppa ja Yhdysvallat – Aasia yllättäjänä

Luvussa 8 havainnollistettujen tulosten perusteella Yleisradion verkkouutisten maailmankartta näyttää muuttuneen hieman aiempia uutisvirtatutkimuksia tasapainoisempaan suuntaan, tai oikeastaan kallistuneen aiempaa enemmän Aasian suuntaan. Aasian kasvaneen osuuden lisäksi ei puhuta suurista muutoksista, sillä Eurooppa-uutisointi on edelleen hyvin dominoivaa. Euroopan valtiot kattoivat esimerkiksi maanosien valtioiden esiintymiskerroista jopa 45 prosenttia (ks. kuvio 6). Aasian ja Afrikan valtiot kattavat yhdessä 33 prosenttia aineiston ensisijaisten valtioiden esiintymiskerroista, eli kahden valtavan maanosan valtioista uutisoitiin vähemmän kuin niiden rinnalla piskuiselta näyttävän Euroopan asioista. Siitä huolimatta kehitysmaiden osuus aineistossa on suurempi kuin esimerkiksi Vehmaan 1960-luvulla saamissa tuloksissa (ks. luku 2). Aasian valtioita esiintyi yllättäen myös toiseksi eniten aineistossa – mikä omalta osaltaan kertoo myös uutisten eurooppapainotteisuudesta. Täytyy kuitenkin huomioida, että tässä tutkimuksessa on kyse ainoastaan Ylen ulkomaan uutisten kehitysmaauutisoinnin määrästä, kun taas Vehmaan tutkimus kattoi useamman median tulokset, joten näiden kahden tutkimuksen luvut eivät ole täysin vertailukelpoiset.

Pietiläinen (1998, 106) totesi 1990-luvulla Aasian osuuden kasvaneen uutisissa Afrikan siivellä, mutta tässä tutkimuksessa Afrikan osuus oli huomattavasti pienempi kuin Aasian. Aasian osuus aineistossa kasvoi ehdottomasti Lähi-idän levottomuuksien siivellä. Tästä voisi päätellä muun muassa, että joko Aasian konfliktit tai sitten konfliktiuutisointi ovat kasvaneet.

Aasian kasvaneen osuuden lisäksi aineistossa on myös toinen poikkeama aiemmista tutkimuksista: aineistossa hyvin paljon esiintynyt Ukraina ei ole aiemmin noussut uutisoiduimpien valtioiden joukkoon. Ukrainan runsas esiintyminen on luultavasti hetkellinen ilmiö. Vuonna 2014 kriisin kouriin joutunut Ukraina oli monin tavoin mielenkiintoinen tapaus suomalaisen median silmissä: Euroopassa – ja Suomen lähellä

sijaitseva pieni valtio joutui isojen valtioiden pelinappulaksi haaveiltuaan lähentymisestä lännen kanssa. Kriisi yllätti kaikki, ja siihen sekaantuivat niin Suomen rajanaapuri Venäjä kuin muut Euroopan valtiot ja Yhdysvallat. Näkökulmia kriisin uutisoimiseen löytyi erittäin paljon. Venäjän sekaantuminen nähtiin varmasti jossain määrin myös Suomea ja Ukrainaa yhdistävä uhkatekijänä, joten media kävi tarkasti läpi kaikki aiheeseen liittyvät tapahtumat. Suuren medianäkyvyyden voisi sanoa olevan kaikin puolin oikeutettua, koska kyseessä oli pitkästä ajasta Suomea hyvin lähellä tapahtunut konfliktitilanne. Medialla on myös tapana ottaa kaikki irti yleisöä kiinnostavasta tapahtumasta, ja se tehtiin myös Ukrainan kriisin kohdalla. Yle Uutiset kirjoitti aiheesta yhden päivän aikana useita verkkouutisia (joista monet olivat lyhyitä päivitysuutisia), ja esille kaivettiin kaikki mahdolliset asiantuntijat, jotka voisivat kommentoida tapahtumaa eri näkökulmista. Kuluttajat voivat itse päättää, kutsuako Ukrainan kriisin aktiivista uutisoimista aiheella mässäilyksi vai hyväksi uutispalveluksi. Ukraina-uutisointi on myös hyvä esimerkki luvussa viisi puhutusta median toiminnasta internetin aikakaudella.

Voisi väittää, että mikäli uutisvirtatutkimus tehtäisiin esimerkiksi vuonna 2016, ei Ukraina enää ylittäisi uutisoiduimpien valtioiden joukkoon. Ukrainan talous ja politiikka tuskin kiinnostavat mediaa yhtä paljon, kun kriisi laantuu tai "jäähtyy", eivätkä muut valtiot ota siihen enää kantaa yhtä aktiivisesti. Myös kuluttajien kiinnostus aihetta kohtaan hiipuu nopeasti, ellei Ukrainassa tapahdu jotain todella dramaattista. Ukrainaa voi luultavasti kutsua Pietiläisen (1998, 92–93) aiemmin käyttämän toteamuksen mukaan "suurvaltojen listausta hetkellisesti sekoittavaksi valtioksi".

Ukrainan lisäksi muut aineiston uutisoiduimmat valtiot jatkoivat tuttua linjaa, sillä huomio keskittyi jälleen jo aiemmissa uutisvirtatutkimuksissa uutisten suurvalloiksi nimettyihin Yhdysvaltoihin, Venäjään, Iso-Britanniaan, Ruotsiin, Ranskaan ja Saksaan. Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, että maanosat tapaavat uutisoida eniten omista asioistaan, joten Yle ei ole poikkeustapaus uutisoidessaan paljon Euroopasta. Euroopan näkyvyyttä aineistossa lisäsi varmasti myös se, että Yle ilmoitti vuonna 2014 panostavansa nimenomaan EU:n ja Euroopan asioiden seuraamiseen (Yle 2014). Aiempia uutisvirtatutkimuksia ajatellen voisi sanoa, että on jopa hieman huvittavaa, että nimenomaan Euroopan asioiden seuraamiseen panostetaan entistä enemmän, sillä kyseinen alue on ollut uutisissa erittäin hyvin edustettuna jo aiemmin. Vuoden 2014

päätöksen jälkeen Ylen ulkomaan uutisten maailmankartta tuskin muuttuu ainakaan aiempia uutisvirtatutkimuksia tehneiden tutkijoiden peräänkuuluttamaan ja tasapainoisempaan suuntaan.

Euroopan valtioiden lisäksi Yhdysvallat on aineiston perusteella olevan hyvin vahvasti kiinni uutisten suurvalta-asemassa. Yhdysvaltojen ja Afrikan vertaaminen havainnollistaa valtion runsasta näkyvyyttä hyvin: Yhdysvallat esiintyi aineistossa 265 kertaa, kun taas kaikki Afrikan valtiot esiintyivät aineistossa 110 kertaa. On huomionarvoista, että yksi valtio esiintyy Ylen ulkomaan uutisissa yli kaksi kertaa enemmän kuin kaikki Afrikan valtiot yhteensä. Toki Yhdysvallat ottaa usein kantaa esimerkiksi Eurooppaa (ja näin ollen myös Suomea) koskeviin asioihin, joten on luonnollista, että valtion kommentteista kirjoitetaan uutisia Suomessakin. Afrikan valtiot taas harvemmin kommentoivat Euroopan asioita – tai ainakaan kyseisiä kommentteja ei noteerata mediassa.

Pohjois-Amerikan kuva näyttääkin välittyvän aineistossa lähes kokonaan Yhdysvaltojen kautta, sillä 91 prosentissa Pohjois-Amerikan valtioiden esiintymisistä kirjoitettiin Yhdysvalloista. Näin ollen tämän tutkimuksen aineiston perusteella voisi sanoa, että Suomessa ei saada informaatiota niinkään Pohjois-Amerikasta, vaan Yhdysvalloista. Yhdysvaltojen suuri osuus uutisissa ei tullut yllätyksenä, mutta sen Ylen ulkomaan uutisissa saama huomio jaksaa silti yllättää, koska Yhdysvalloissa ei tapahtunut mitään erityisen dramaattista vuonna 2014 – ainakaan verrattuna muihin uutisissa paljon esiintyneisiin valtioihin. Ukrainassa oli kriisi, Venäjän väitettiin tukevan separatisteja, sille asetettiin pakotteita, ruplan kurssi putosi, Syyriassa oli sota ja Israelin ja palestiinalaisalueiden välillä oli kriisi. Silti Yhdysvallat – joka on kaukana Suomesta, ei kuulu Eurooppaan eikä ole kriisin kourissa – on uutisoidumpi valtio kuin Ukraina ja Venäjä (kun lasketaan yhteen uutiset, joissa Yhdysvallat esiintyy ensi- ja toissijaisena valtiona) sekä huomattavasti uutisoidumpi kuin Syyria, Israel tai palestiinalaisalueet.

Yhdysvallat osallistuu aktiivisesti muidenkin valtioiden poliittiseen debattiin esittämällä mielipiteensä esimerkiksi niiden tekemistä päätöksistä. On merkille pantavaa, miten paljon Yle antoi ulkomaan uutisissaan tilaa juuri Yhdysvaltojen esittämille mielipiteille, vaikka niillä ei ollut mitään käytännön merkitystä. Yle toisintaa Yhdysvaltojen itselleen ottamaa "maailmanpoliisin" roolia hyvin tehokkaasti, sillä valtion mielipiteestä

uutisoimalla Yle antaa Yhdysvalloille symbolista valtaa. Yhdysvallat on kuin nuhteleva vanhempi, jonka sanaa pitäisi totella.

Perimmäisiä syitä kyseiselle jalustalle nostamiselle ja valtavalle näkyvyydelle voi vain arvella, mutta yhdeksi päätekijäksi voisi väittää kansainvälisten uutistoimistojen Yhdysvalta-uutisoinnin laajuuden, joka yhdistettynä internetajan hektiseen uutisointityyliin (ks. luku viisi) on omiaan nostamaan valtion uutisten valokeilaan. Toisin sanoen, kun toimittajilla on paineita saada päivitettyä verkkosivuja, jotta kuluttajat saisivat koko ajan uutta luettavaa, ovat kansainvälisten uutistoimistojen lähettämät sähkeet erittäin tervetulleita. Kun moni näistä sähkeistä koskee Yhdysvaltoja, on lopputulos juuri sellainen kuin tämäkin tutkimus osoittaa.

Huomionarvoisia olivat myös useat Yhdysvaltojen lumimyrskyistä kirjoitetut uutiset. Suomalaiset ovat erittäin tottuneita lumeen, joten uutiset Yhdysvaltojen lumitilanteesta tuntuivat välillä tarpeettomilta. Olisi mielenkiintoista tietää, mikä tekee Yhdysvaltojen lumimyrskyistä (joissa ei yleensä kuole ketään) niin uutisarvoisia, että kaikista maailman uutisaiheista Yle päättää julkaista artikkelin lumimyrskystä, kun samaan aikaan monta muuta uutista jätetään kirjoittamatta. Jossain määrin Yhdysvalloista uutisoiminen tuntuu tulevan lähelle Suomen kotimaan uutisia – kovinkaan monesta muusta valtiosta ei uutisoida, jos myrsky on katkaissut kotitalouksien sähköt.

Afrikka ja Aasia ovat olleet monissa uutisvirtatutkimuksissa ne alueet, joita on verrattu Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan, mutta tämän tutkimuksen aineiston pienimmässä osassa ovat ehdottomasti olleet Etelä-Amerikka ja Oseania. Kyseiset maanosat valtioineen olivat lähes olemattomassa osassa aineiston ulkomaan uutisissa. Oikeastaan voisi väittää, että Etelä-Amerikan ja Oseanian – varsinkaan Oseanian asiat eivät kiinnostaneet Yle Uutisia ollenkaan.

Jos maailmankartta piirrettäisiin tämän tutkimuksen aineiston perusteella ajatellen, että maanosien koko olisi suhteessa niiden valtioiden esiintymisiin aineistossa, olisi Eurooppa maailmankartalla seitsemän kertaa Afrikan kokoinen ja 2,5 kertaa isompi kuin Pohjois-Amerikka. Eurooppa olisi myös lähes kaksi kertaa suurempi kuin Aasia (Aasian suhdeluku Eurooppaan olisi 0,57). Etelä-Amerikkaa ja Oseania tuskin edes erottaisi kartalta. Kun näitä lukuja verrataan maailmankartan oikeisiin mittasuhteisiin, on

helppoa huomata, miten Eurooppa-painotteista Ylen ulkomaanuutisointi on.

Tulos on vielä Eurooppapainotteisempi, jos maailmankartta rakennetaan niiden uutisten perusteella, joissa esiintyi vain maanosia (ei valtioita). Eurooppa olisi lähes kuusi kertaa suurempi kuin Aasia. Afrikka esiintyi aineistossa maanosista toiseksi eniten, mutta silti se olisi neljä kertaa Eurooppaa pienempi. Uutisten keskittyminen Pohjois-Amerikan sijaan Yhdysvaltoihin näkyisi tällä maailmankartalla, koska Pohjois-Amerikkaa tuskin huomaisi maailmankartalta. Pohjois-Amerikka olisi 19 kertaa pienempi kuin Eurooppa, ja 4,5 kertaa pienempi kuin Afrikka. Etelä-Amerikka olisi tälläkin maailmankartalla hyvin pieni, mutta kuitenkin isompi kuin Pohjois-Amerikka. Oseania maanosana ei esiintynyt aineistossa kertaakaan, eli Oseaniaa ei olisi olemassa.

Tämän tutkimuksen tuloksilla saadun kuvan Ylen ulkomaanuutisten maailmankartasta voi tiivistää seuraavasti: Oman maanosan eli Euroopan, asioista uutisoitiin ehdottomasti eniten ja erittäin monipuolisesti. Toiseksi eniten uutisoitiin – ehkä hieman yllättäen – Aasiasta, josta välitettiin kuvaa lähinnä väkivallan, sosiaalisten ongelmien ja luonnonkatastrofien kautta. Ylen ulkomaanuutisten maailmankartassa Pohjois-Amerikka -nimityksen voisi korvata Yhdysvallat -nimellä. Yhdysvalloista uutisoitiin lähes samalla tavalla kuin kotimaasta Suomesta, aina tavallisten ihmisten tekemisistä säähän ja poliittisiin debatteihin.

Afrikka ei edelleenkään loistanut uutisten valokeilassa, mutta siitä uutisoitiin kuitenkin enemmän kuin tämän tutkimuksen kahdesta "uudesta Afrikasta", eli Etelä-Amerikasta ja Oseaniasta. Kuten luvussa kolme todettiin, kaikki uutistuotannollisesti marginalisoidut maat eivät ole välttämättä periferian maita, sillä esimerkiksi vuonna 1976 Skandinavian maiden havaittiin jäävän suurimmaksi osaksi huomiotta Yhdysvaltojen mediassa. Skandinaviasta uutisoitiin lähinnä kriisien yhteydessä. Näyttääkin, että Suomi tekee kaukana sijaitsevalle Oseanialle (ja Etelä-Amerikalle) samaa kuin Yhdysvallat Skandinavialle, sillä Australiasta uutisoitiin usein traagisten asioiden, kuten malesialaisen lentokoneen katoamisen yhteydessä.

Olisi ollut hienoa tarjota aiemmista uutisvirtatutkimuksista poikkeavia tutkimustuloksia, mutta myös tässä uutisvirtatutkimuksessa päädytään suurimmaksi osaksi samoihin tuloksiin kuin monet tutkijat aiemmin. Aasian nousua aineiston toiseksi

uutisoiduimmaksi ei tietenkään pidä vähätellä, mutta aiheesta on vaikeaa olla iloinen, koska suuri osa kyseisistä uutisista koski surullisia ja erilaisiin kriiseihin liittyviä aiheita – eli juuri niitä aiheita, joista kehitysmaajournalismille on esitetty kritiikkiä jo vuosikymmeniä.

9.1.2 Konfliktipainotteista kehitysmaauutisointia

Kuten yllä todettiin, on mediaa kritisoitu negatiivisesta kehitysmaauutisoinnista, koska sen on sanottu vääristävän yleisön kuvaa niistä. Kolmatta maailmaa koskevien ulkomaan uutisten on havaittu keskittyvän kriiseihin ja olevan aiheiltaan yksipuolisia ja välttävän yksityiskohtien sekä monimutkaisten ilmiöiden käsittelyä. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 35.) Yleisradio näyttääkin keskittyvän kehitysmaauutisoinnissaan hyvin pitkälti kyseisten alueiden konflikteihin – 49 prosenttia Aasian valtioiden esiintymisistä oli konfliktiteemaisia ja Afrikan valtioiden esiintymisistä 46 prosenttia. Konfliktiuutisten lisäksi Aasian valtioista kirjoitettiin runsaasti rikosuutisia (kun luku suhteutetaan kaikkiin maanosasta julkaistuihin uutisiin). Aineistossa oli esimerkiksi kymmenen seksuaalirikoksia käsittelevää uutista, joista yhdeksässä kirjoitettiin Aasian valtioissa tapahtuneista seksuaalirikoksesta tai aasialaisen tekemästä seksuaalirikoksesta.

Ylempänä mainitussa kehitysmaauutisoinnin kritiikissä näyttääkin olevan tämän tutkimuksen aineiston perusteella edelleen perää, koska Aasiasta ja Afrikasta uutisoitiin usein negatiivisiksi luokiteltavien uutisten yhteydessä – mikä ei sinänsä ole ihme, kun alueiden uutiset olivat konfliktipainotteisia. Aasian valtioita käsittelevistä uutisista 28 prosenttia oli negatiivisia uutisia ja Afrikan valtioita käsittelevistä uutisista 33 prosenttia luokiteltiin negatiivisiksi – eli jopa kolmasosa kehitysmaista kertovista uutisista oli negatiivissävyisiä. Vertailun vuoksi kerrottakoon, että esimerkiksi Euroopasta kirjoitetuista uutisista yhdeksän prosenttia oli negatiivisia. Kivikiurun ja Pietiläisen esille nostaman kritiikin valossa onkin hälyyttävää, että Aasian ja Afrikan valtioista kertovat uutiset kattoivat jopa puolet kaikista aineiston negatiivisista uutisista. On vaikeaa kuvitella, että kahden valtavan maanosan valtioista ei löytyisi enempää neutraaleja tai positiivisia aiheita. Kun uutisointi tietyistä maista, kuten Afrikan ja Aasian valtioista, käsittelee hyvin paljon esimerkiksi konflikteja, saavat lukijat

käsityksen, ettei kyseisissä maissa juuri muuta tapahdu. Ihmiset saattavat unohtaa, että myös Aasiassa ja Afrikassa nautitaan saippuasarjoista ja käydään konserteissa.

Jos Aasiasta ja Afrikasta haluttaisiin uutisoida monipuolisemmin, tulisi maanosiin lähettää enemmän kirjeenvaihtajia tai palkata avustajia. Nyt Yleisradio on hyvin riippuvainen siitä, millaisia uutisia uutistoimistot tuottavat näiltä alueilta. Toisaalta, kun yksi Yleisradion kirjeenvaihtaja kattaa Pekingistä käsin koko Aasian alueen, voisi sen sanoa viestittävän, ettei maanosan tapahtumia edes haluta uutisoida kovin syvällisesti. Libanoniin kylläkin lähetettiin vuonna 2014 kirjeenvaihtaja vuodeksi, mutta todennäköisesti hänenkin uutisointinsa pääpaino oli konfliktiuutisoinnissa. Ongelma on se, että Yle on omaksunut kansainvälisten uutistoimistojen tavan uutisoida asioita. Kansainvälisillä uutistoimistoilla on paljon resursseja uutisoida tarkasti länsimaiden tapahtumista, kuten Yhdysvaltojen lumimyräkystä tai voimauttavista yhden ihmisen sankaritarinoista, kun taas Tyynenmeren saarien kokonaisista yhteiskunnista median kuluttajille välitetään hyvin vähän tietoa. Yle on tottunut omassa uutisoinnissaan tähän tyyliin, eikä muutoksia ole tehty – tai ne eivät ainakaan näy tämän tutkimuksen tuloksissa.

Vähäisen panostuksen joidenkin maanosien kohdalla huomaa esimerkiksi pilkkooessa Aasia- ja Afrikka-uutisia osiin: Aineiston uutisoiduin teema on politiikka, mutta Afrikan politiikkaan liittyviä uutisia on kirjoitettu todella vähän (ks. kuvio 16). Aasian esiintymisistä neljäsosa käsitteli politiikkaa, mutta niistäkin esiintymiskerroista iso osa käsitteli konflikteista ja yhteenotoista johtuvia diplomaattisia neuvotteluita. Aasian poliitikan uutisten määrää nostivat muun muassa Israelin ja Hamasin väliset rauhanneuvottelut, Hongkongin mielenosoitukset ja Thaimaan epävakaa poliittinen tilanne – Thaimaan uutisointia lisännee myös se, että se on suosittu matkailukohde suomalaisten keskuudessa.

Vaikka Aasiasta löytyy muun muassa Lähi-idän suuria öljyvaltioita ja kaksi nousevaa talousmahtia (Kiina ja Intia), oli maanosan esiintymisten osuus talousteemassa vain 13 prosenttia. Aasiassa tapahtuvilla talousheilahteluilla on vaikutusta myös Eurooppaan ja sitä myöten Suomeen, joten alueen taloudesta kirjoittaminen olisi perusteltua. Suomalainen elinkeinoelämä on kääntänyt katsettaan jo vuosien ajan kohti Kiinaa ja Intiaa, joten on omituista, että aineistossa Aasian talousuutiset ovat hyvin

marginaalisessa osassa. Afrikan osalta talousuutisoinnin tilanne on vielä surkeampi, sillä maanosan valtioiden esiintymisten osuus oli vain kolme prosenttia.

Aasia- ja Afrikka-uutisoinnin kritiikin jälkeen täytyy kuitenkin muistaa, että muutoin Ylen ulkomaan uutisten toimittajat kirjoittivat erittäin objektiivisella ja neutraalilla otteella, sillä jopa 81 prosenttia koko aineiston uutisista on kirjoitettu neutraaliin sävyyn (ks. kuvio 8). Tällä kritiikillä ei ole tarkoitus sanoa, että Aasiassa ja Afrikassa tapahtuvat negatiiviset asiat tulisi jättää uutisoimatta, mutta jos muiden maanosien valtioista kirjoitetaan huomattavasti enemmän neutraaleja uutisia, voisi ehkä Aasiaan ja Afrikkaan liittyvien uutisten näkökulmia ja aiheita myös päivittää ja lisätä neutraalin aineiston määrää.

Negatiiviset ja järkyttävät asiat houkuttavat lukijoita enemmän, joten ymmärrettävästi media keskittyy usein kyseisten aihealueiden uutisiin. Varsinkin nykyinen median kilpailutilanne houkuttaa varmasti tarttumaan enemmän lukijoita koskettaviin ja kiinnostaviin tragedioihin.

Oli myös positiivista huomata, että vaikka ulkomaan uutisten on kritisoitu välttävän monimutkaisten ilmiöiden käsittelyä ja eletään hektistä verkkouutisoinnin aikaa, oli Yle tehnyt muutaman syväluotaavamman uutisen. Esimerkiksi Ylen toimittamassa "*Jäähvyäiset Afganistanille*" -uutisessa (29.10.2014) käsiteltiin monisyistä aihetta. Uutisessa Yle kysyi neljältä asiantuntijalta, miten heidän mielestään Naton Afganistanissa päättymäisillään oleva ISAF-operaatio oli onnistunut, ja operaatiota sekä Afganistanin tilannetta käsiteltiin monipuolisesti usean näkökulman kautta. Kyseiset syväluotaavat uutiset olivat kuitenkin harvassa.

Jatkossa tällaisten analyysien toivoisi lisääntyvän. Ne voisivat olla kannattavia, koska mediat tarvitsevat lisää kilpailuvaltteja saadakseen lukijoita verkkosivuilleen. Kuluttajat ovat jo tottuneet internetiin ja sen nopeuteen, joten enää nopeus yksistään ei riitä keinoksi hankkia ja säilyttää lukijoita. Nopeampoinen uutisointi onnistuu lähes jokaiselta medialta (ainakin Ylen ulkomaan uutisten kilpakumppaneilta Helsingin Sanomilta ja STT:ltä), joten seuraavana kilpailuvalttina voisivat toimia juuri tällaiset taustoittavat ja pitkät verkkouutiset, joihin on lisätty esimerkiksi audioita ja videoita. Kilpailutilanne ei toki ole ainoa syy, jonka vuoksi pitkiä analyysejä kannattaisi tehdä

enemmän. Syväluotaavampien uutisten myötä ihmiset voisivat myös nähdä muun muassa tässä tutkimuksessa käytettyjen teemojen, kuten politiikan, talouden ja konfliktien taakse. Nykyisellään uutisointi jättää lukijan vastuulle tietää esimerkiksi millaiset ja kuinka pitkälle jatkuvat juuret esimerkiksi Israelin ja palestiinalaisalueiden välisellä konfliktilla on. Aiheesta uutisoitiin paljon, mutta sen taustoja ja syitä ei erityisemmin avattu aineiston uutisissa. Tapahtumien taustat voi toki etsiä internetistä esimerkiksi ulkomaalaisilta sivuilta, mutta asiasta kiinnostuneet olisivat varmasti kiitollisia, jos joku suomalaismedia tekisi muun muassa Israelin ja palestiinalaisalueiden tilanteesta historiakatsauksen silloin kun alueella tapahtuu paljon ja aihe on uutisissa esillä.

9.2 Eurooppalaiset johtajat kiinnostivat eniten

Uutisvirtatutkimuksissa on huomattu, että uutistoiminnan ja lähteiden rutinoitumisen myötä eliittimaat ja -ihmiset painottuvat uutisissa. Uutisia kirjoitetaan ennalta tiedetyistä tapahtumista, kuten vaaleista, ja samalla käytetään vakiintuneiksi lähteiksi muodostuneita viranomaisia. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 29.)

Tämän tutkimuksen aineistossa esille nousivat muutamat poliittiset johtajat, joita siteerattiin huomattavasti enemmän kuin muita johtajia. Poliittisia johtajia kyllä esiintyy aineistossa useita kymmeniä, mutta yleensä vain lännen poliitikot esiintyivät aineistossa useammin kuin kahdesti – idän ja etelän poliitikoiden ääni ei kuulunut kovin vahvasti aineistossa. Näin ollen uutisten suurvalta-asetelma toistuu myös poliittisia johtajia siteeratessa.

Toisin sanoen, aineistossa eniten ääneen päässeet poliittiset johtajat kulkivat käsi kädessä tutkimuksen "uutisten suurvaltojen" eli eliittimaiden kanssa (ks. kuvio 3). Tämän tutkimuksen perusteella voisikin väittää, että Pietiläisen (1998, 92–93) ajatus uutisten suurvalloista pätee myös eliitti-ihmisiin: Uutisissa käsitellään vain muutamien maiden poliittisia johtajia: Yhdysvaltojen, Ranskan, Saksan, Ruotsin, Venäjän ja Iso-Britannian. Välillä jotkut hetkellisesti uutisissa esiintyvien valtioiden poliittiset johtajat sekoittavat tuota listausta. Muutoin Pietiläisen listaus osuu oikeaan, mutta Ruotsin pääministeri Stefan Löfven ei yltänyt kymmenen eniten aineistossa esiintyneen poliittisen johtajan joukkoon. Listauksen lähes sataprosenttinen paikkansapitävyys

osoittaa kuitenkin ulkomaanuutisten ennalta-arvattavuuden.

"Eliitti-ihmisten" aseman uutisissa vuonna 2014 saivat myös Ukrainan presidentit Petro Poroshenko, Ukrainan entinen presidentti Viktor Janukovits ja Syyrian hallitsija Bashar al-Assad, mutta he tuskin ovat kymmenen eniten esiintyneen poliittisen johtajan joukossa globaalin vaikuttavuutensa takia, vaan lähinnä maitaan vaivaavien kriisien vuoksi. Yllätyksellisin kymmenen eniten esiintymiskertoja saaneiden poliittisten johtajien joukossa ollut päämies oli Turkin Recep Tayyip Erdogan. Vaikka Erdogan on listauksen yllättäjä, kertoo hänen neljän prosentin osuutensa (ks. kuvio 7) enemmänkin siitä kuinka harvaa poliitikkoa ulkomaanuutisissa ylipäätään siteerataan usein.

Erdoganin voisi väittää yltäneen kymmenen uutisoiduimman listalle luultavasti sen vuoksi, ettei ulkomaanuutisissa edes ole kymmentä vakiintunutta eliitti-ihmistä, joista uutisoitaisiin paljon. Eron "eliittijohtajan" ja "tavallisen" poliittisen johtajan välillä näkee esimerkiksi Putinista ja Erdoganista, sillä Putin esiintyi uutisissa 4,5 kertaa useammin. Myös Erdogan, Poroshenko, al-Assad ja Janukovits sopivat todennäköisesti aiemmin valtioista käytettyyn vertaukseen: he ovat "hetkellisesti uutisissa esiintyviä poliittisia johtajia, jotka sekoittavat muutoin muuttumattomana pysyvää eliitti-ihmisten listausta".

On mielenkiintoista, että Yle Uutiset nosti ulkomaanuutisissaan Barack Obaman näkyvämpään rooliin kuin Angela Merkelin, David Cameronin ja François Hollanden. Kyseisillä poliittisilla johtajilla on paljon sananvaltaa Euroopan Unionin asioihin, eli myös Suomen asioihin, joten heidän osuutensa aineistossa olisi luullut olevan suuremman kuin Obaman. Obama toki kommentoi aktiivisesti maailmanpoliittista tilannetta ja tituleerataanhan Yhdysvaltain presidenttiä maailman vaikutusvaltaisimmaksi henkilöksi. Media toisintaa kyseistä titteliä antamalla Obamalle (kuten Yhdysvalloille ylipäätään) paljon symbolista valtaa nostamalla hänen kommenttinsa niin näkyvään asemaan. Kuten tässä tutkimuksessa on jo aiemmin todettu, on merkille pantavaa, miten paljon Yhdysvalloille ja sen presidentille annetaan tilaa Ylen ulkomaanuutisissa. Täytyy kuitenkin huomauttaa, että tässäkin asiassa kansainvälisillä uutistoimistoilla ja niiden painotuksilla on iso rooli.

Toinen mielenkiintoinen asia on se, että Aasian valtiot esiintyvät aineistossa toiseksi eniten, mutta kyseisten valtioiden poliittisten johtajien osuus on aineistossa hyvin pieni.

Jos valtioiden konflikteista uutisoidaan, luulisi median uutisoivan juuri kyseisten maiden johtajien kommenteista. Eurooppakeskeisyys näyttää nousevan aineistossa siihen pisteeseen, että konfliktimaiden asioita kommentoivat enemmän Euroopan johtajat kuin itse konfliktin keskellä olevat johtajat (muun muassa Israelin valtionjohto, palestiinalaisalueiden johto, Hongkongin ja Kiinan johto). Esimerkiksi Israelin pääministeri Benjamin Netanjahu esiintyi aineistossa kahdeksan kertaa, ja kaksi noista kerroista koski Barack Obaman ja Bill Clintonin kommentteja, joissa he läksyttivät Netanjahua Hamasin kanssa huonosti hoidetuista neuvotteluista ja Israelin ja palestiinalaisalueiden konfliktin hoitamisesta. Netanjahun ajatuksia itse konfliktista ei niinkään ole uutisoitu, mikä olisi luultavasti auttanut ymmärtämään konfliktia ja sen keskeisiä syitä paremmin. Ulkomaan uutisten sanotaan vaikuttavan ulkopoliittikkaan ja saattavan luoda stereotypioita, joten olisi tärkeää uutisoida myös niiden valtioiden johtajien puheita, joiden toimia ja kulttuuria esimerkiksi Euroopassa ei aina ymmärretä.

Kansainvälisten järjestöjen on toivottu muuttavan ulkomaan uutisten maailmankarttaa ennalta-arvaamattomampaan suuntaan. Monille aineistossa esiintyneille järjestöille kävi kuten idän ja etelän poliittisille johtajille – ne esiintyivät aineistossa marginaalisesti. Voisi väittää, että myös kansainvälisten järjestöjen joukossa on muutama eliittijärjestö, joista uutisoidaan muita enemmän. Näitä eliittijärjestöjä ovat ehdottomasti YK ja Nato. Pääasiassa Yleä kiinnostivat kyseisten järjestöjen kommentit ja toimet vallitsevien konfliktien suhteen. Kansainväliset järjestöt tekivät varmasti vuoden aikana useita ulostuloja koskien monien valtioiden tilanteita ja tapahtumia, mutta aineistossa pääosaan päätyivät kommentit Ukrainan ja Lähi-idän kriiseistä.

Aineistossa marginaalisessa roolissa olevat kansainväliset järjestöt ottivat kantaa ja esittivät huolensa kehitysmaiden väestöä kohtaan, eli järjestöt kyllä yrittivät kääntää ulostuloissaan median huomiota heikompiensa asemaan. Mutta kuten aiemmin todettiin, kyseiset järjestöt olivat aineistossa marginaalisessa osassa. Ihmisoikeusasioista uutisoitiin aineistossa ylipäätään hyvin vähän. Näin ollen toiveet kansainvälisten järjestöjen tuomasta muutoksesta uutisten maailmankarttaan eivät toteutuneet.

9.3 Suuriin lähteisiin luotetaan

Aiemmissä tutkimuksissa (ks. luku 2) kirjeenvaihtajien on todettu keskittyvän tärkeinä pidettyihin kohteisiin, eli Yhdysvaltoihin ja Euroopan keskuksiin. Muutoin ulkomaan uutisten huomattiin tulevan pääasiassa suurilta uutistoimistoilta joko suoraan tai STT:n välityksellä. (Kivikuru & Pietiläinen 1998, 28–29.) Tämän tutkimuksen perusteella tilanne ei ole muuttunut uutistoimistojen suhteen, koska Yle saa ulkomaan uutisensa edelleen pääasiassa suurilta uutistoimistoilta, AFP:ltä, AP:lta ja Reutersilta. Nuo kolme suurinta oli merkitty lähteeksi jopa 963 aineiston uutiseen (67 prosenttia koko aineistosta eli 1427 uutisesta). Yle Uutiset ja Ylen kirjeenvaihtajat olivat ainoat lähteet 264 aineiston uutisessa, eli noin 18 prosentissa aineiston 1427 uutisesta.

Suurten uutistoimistojen käyttämisen on pelätty yhdenmukaistavan uutisia (ks. luku 2), ja pelko näyttää olevan edelleen aiheellinen. AFP:llä, AP:lla ja Reutersilla on toimittajia ympäri maailman, mutta se ei poista tosiasiaa, että 67 prosentissa Ylen ulkomaan uutisista on noiden kolmen uutistoimiston kädenjälki. Kun reilusti yli puolet Ylen uutisista tulee AFP:lta, AP:lta ja Reutersilta, on niiden tekemillä uutisvalinnoilla hyvin suuri valta myös sen suhteen, mitkä valtiot nousevat Ylen ulkomaan uutisiin. Eli ei ole niinkään kyse Ylen tekemistä painatuksista, vaan oikeammin edellä mainittujen uutistoimistojen painatuksista. Toki Yle voisi seuloa, mitä uutisia se uutistoimistoilta julkaisee, mutta kuten jo aiemmin mainittiin, verkkouutisointi on hyvin hektistä ja kilpailu kovaa, joten uutistoimistojen lähettämän, lähes valmiin materiaalin käyttämiseen voi olla monesti suuri houkutus (ks. luku 4). Joskus se on varmasti myös pakollista, varsinkin tuoreimpien uutisten omille sivuille saamisen vuoksi. Toki Yle voisi yrittää irrottaa omia toimittajiaan niille alueille, joista AFP, AP ja Reuters eivät uutisoi paljoa. Eri asia on se, ovatko ne alueet Yle Uutisten mielestä millään tavalla kiinnostavia ja relevantteja.

Kolmen suuren uutistoimiston lisäksi Yle ei juuri käyttänyt muita uutistoimistoja lähteenään. Venäläisiä uutistoimistoja käytetään jonkun verran, mutta myös Venäjältä tulevat uutiset olivat usein AP:n, AFP:n tai Reutersin käsialaa. Venäjän kohdalla voisi uskoa olevan kyse myös siitä, että valtion uutistoimistojen objektiivuutta epäillään. Yle voisi silti uutisoida enemmän myös venäläisten uutistoimistojen tiedoista, jotta ihmiset

saisivat tietää useamman osapuolen tai median näkökulman. Jos toisen median tekemän uutisen faktapohja epäilyttää, voisi epäilyn tuoda ilmi omassa uutisoinnissa. Sama koskee myös muita ulkomaalaisia medioita, joita lainattiin tutkimuksen aineistossa hyvin vähän. On huomionarvoista, että jopa muita yleisradioyhtiöitä siteerattiin niukasti.

Jos kaikki suomalaiset mediat käyttävät uutisoinnissaan yhtä paljon AP:ta, AFP:ta ja Reutersia kuin Yle, on suomalaisen median lukijoilleen tarjoama maailmankuva suhteellisen suppea ja länsimainen. (Ainakin STT käyttää eniten Reutersin, AFP:n ja AP:n materiaalia – niiden lisäksi STT:llä käytetään paljon saksalaista DPA:ta, joka tokin on sekin länsimaalainen). Samojen lähteiden käyttäminen johtaa luonnollisesti myös siihen, että kaikkien medioiden ulkomaan uutiset ovat toistensa kopioita.

Ulkomaan uutisten vääristynyt maailmankartta ei voi muuttua, jos media jatkaa samaan tapaan. Mikäli nykyinen tyyli jatkuu, voi maailmankartta muuttua tasapainoisempaan suuntaan ainoastaan siten, että suuret uutistoimistot tekevät uutisoinnissaan muutoksen tasapainoisempaan suuntaan, ja sitä kautta kaikki niiden asiakkaat. Tai sitten esimerkiksi Yle Uutiset alkaa seuloa tarkemmin, minkä verran se julkaisee uutistoimistoilta tulevia uutisia eri maanosista ja valtioista. Molemmat skenaariot tuntuvat kuitenkin erittäin epätodennäköisiltä.

Suurten uutistoimistojen kohdalla Yle näyttää jatkavan aiempien uutisvirtatutkimusten tapaan, mutta aineistossa on myös poikkeus: Aiemmissä uutisvirtatutkimuksissa on kritisoitu kirjeenvaihtajien sijoittelua pääasiassa Yhdysvaltoihin ja Euroopan keskuksiin, mutta tämän tutkimuksen aineiston perusteella Ylen kirjeenvaihtajat ja avustajat olivat läsnä muuallakin kuin edellä mainituissa paikoissa. Luonnollisesti heitä oli suurissakin keskuksissa, kuten Yhdysvalloissa, Brysselissä, Saksassa ja Ranskassa, mutta aineistosta löytyi Ylen kirjeenvaihtajien ja avustajien uutisia myös Norjasta, Venezuelasta, Brasiliasta, Ukrainasta, Afganistanista, Kiinasta, Meksikosta, Venäjältä, Espanjasta, Turkista ja Bangkokista. Kehityssuunta on oikea, jos sitä ajatellaan tasapuolisen uutisoinnin kannalta.

Vaikka Yle teki omaa uutistuotantoaan eri valtioissa, näkee tutkimuksen tuloksia katsoessa, että kirjeenvaihtajien ja avustajien toimittamien uutisten osuus on aineistossa häviävän pieni (ks. kuvio 25). Toisin sanoen, vaikka kirjeenvaihtajia ja avustajia on ympäri maailman, ei heidän asemavaltionsa välttämättä ole uutisissa kuin muutaman

kerran. Herääkin kysymys, miksi lähettää kirjeenvaihtajia ulkomaille, jos alueelta kirjoitetaan vain niistä samoista poliittisista tapahtumista, joissa on mukana myös suurten uutistoimistojen edustajia, joiden juttuja Yle julkaisee? Lukijoita varmasti kiinnostaisi tietää esimerkiksi muun maailman arjesta, sen vaikeudesta ja hienoudesta. Kyseiset aiheet eivät ehkä ole klikkihitejä, mutta eihän Ylen varsinainen tehtävä olekaan tavoitella markkinajohtajuutta, vaan tarjota monipuolista uutisointia?

10 LOPUKSI

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miltä Ylen ulkomaanuutisten maailmankartta näyttää? Onko muuttumattomaksi sanottu ulkomaanuutisten maailmankartta säilynyt samanlaisena, vai onko Yle saanut ravisteltua kartan mittasuhteita realistisempaan suuntaan? Vastauksia haettiin myös kysymyksiin, minkä valtioiden poliittiset johtajat saavat äänensä kuuluviin Ylen ulkomaan uutisissa, mihin sävyyn valtioista ja maanosista puhutaan, minkä teemojen yhteydessä valtiot ja maanosat esiintyvät sekä mistä uutiset tulivat? Kaikkiin kysymyksiin pystyttiin myös vastaamaan. Vaikka tutkimusmetodiksi valittu määrällinen sisällön analyysi ei kykenekään vastaamaan kysymykseen miksi, oli joissain tapauksissa mahdollista myös tunnistaa syy-seuraussuhteita, ilman että ne olisivat jääneet liian tulkinnanvaraiseksi. Syy-seuraussuhteita pääteltiin myös peilaamalla saatuja tuloksia aiempien ulkomaan uutisvirtatutkimusten tuloksiin ja niistä tehtyihin johtopäätöksiin. Tutkimustulokset olisivat myös jääneet hyvin avoimiksi ja yksipuolisiksi, jos niiden syvempiä tarkoituksia ei olisi edes yritetty avata.

Alaluvussa 10.1 pohditaan tutkimuksen luotettavuutta ja toisessa alaluvussa 10.2 ehdotetaan mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

10.1 Tutkimuksen luotettavuudesta ja haasteista

Tutkimuksen luotettavuus, eli reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, eli se voidaan toistaa ja tutkijasta riippumatta päädytään samanlaisiin tuloksiin. Määrällisessä tutkimuksessa ei kuitenkaan voi välttyä käsittely-, mittaus-, kato-, ja otantavirheiltä, joten tutkijan on rehellisesti paljastettava tutkimuksensa virheet, arvioida niiden vaikutuksia tuloksiin sekä tulosten hyödyntämiseen ja soveltamiseen. (Vilka 2007, 149–154; Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2005, 216.)

Tutkimuksen tulee olla myös objektiivinen (Berelson 1952, 15). Objektiivisuus tarkoittaa tutkijan puolueettomuutta, eli tutkimustulos on objektiivinen, kun se on

tutkijasta riippumaton (Vilkkä 2007, 13). Vilkan (emt., 16) mukaan tutkimuksen objektiivisuudessa voidaan erottaa kaksi osa-aluetta. Nämä ovat tutkimustulokset havaintoina ja tunnuslukuina sekä tulosten tulkinta, jotka molemmat täytyy tehdä mahdollisimman puolueettomasti.

Tämän tutkimuksen koodausohjeet löytyvät liitteistä 1 ja 2. Koodausohjeista toisten tutkijoiden tulisi nähdä, mihin heidän tulee kiinnittää huomiota aineistonkeruuvaiheessa ja ylipäätään tutkimusta tehdessä. Koodausohjeiden avulla muiden tutkijoiden täytyisi myös päästä samanlaisiin tuloksiin kuin tässä tutkimuksessa on päädytty.

Tutkimuksen luotettavuus on hyvä, kun otos edustaa perusjoukkoa ja mittaamisessa on mahdollisimman vähän satunnaisvirheitä. Uusintamittaus on hyvä tapa mitata kokonaisluotettavuutta. Olisi hyvä, jos joku muu kuin alkuperäinen koodaaja toteuttaisi uusintamittauksen, jotta nähtäisiin, toteutuvatko objektiivisuus ja kokonaisluotettavuus, eli päästäänkö lopputuloksessa prosentuaalisesti samoihin lukemiin. Tämän tutkimuksen uusintamittaukseen ei kuitenkaan ollut ajanpuutteen vuoksi mahdollista etsiä ja kouluttaa uutta koodaajaa, joten ulkopuolista uusintamittajaa ei saatu tähän tutkimukseen. Uusintamittaus tuli kuitenkin tehdä, jotta olisi mahdollista selvittää tutkimuksen kokonaisluotettavuus, joten mittaus toteutettiin toisen koodaajan puuttumisesta huolimatta. Eli tässä tutkimuksessa alkuperäinen koodaaja toteutti myös uusintamittauksen, vaikka ulkopuolisen koodaajan käyttäminen olisikin lisännyt uusintamittauksen tuloksen luotettavuutta. (Vilkkä 2007, 152; Heikkilä 2004, 185; Uusitalo 1991, 86.)

Uusintamittaus toteutettiin 10 prosentilla kerätystä aineistosta, eli 143:lla aineiston uutisella. Uusintamittaus tehtiin kuukausi sen jälkeen, kun koodaustyö oltiin saatu valmiiksi ensimmäisen kerran. Uusintamittaukseen otettiin uutisia jokaiselta otanta-ajan eli vuoden 2014 kuukaudelta. Pietilä (1976, 239) toteaa tutkimuksen olevan luotettava, jos sen reliabiliteettiprosentti on noin 90 prosenttia, myös 80 prosenttia ylittävät tutkimukset ovat melko luotettavia. Uusintamittauksen jälkeen tulokseksi saatiin 90,4 prosenttia, eli tutkimuksen kokonaisluotettavuutta voidaan pitää hyvänä. Täytyy kuitenkin muistaa, että tulos voisi muuttua paljonkin, jos uusintamittauksen suorittaisi joku muu kuin alkuperäisen mittauksen tekijä.

Aineiston rajauksen voisi uskoa vaikuttaneen osaltaan tämän tutkielman tuloksiin. Ukraina-osasto päätettiin ottaa mukaan aineistoon, vaikka se ei kuulu ulkomaat-osastoon. Päätös tehtiin, koska yhden vuoden suurimman uutistapahtuman jättäminen aineiston ulkopuolelle olisi vääristänyt vuoden 2014 uutisista saatua kokonaiskuvaa liikaa. Samalla Ukraina-osaston mukaan ottaminen lisäsi huomattavasti Euroopan osuutta aineistossa. Mukaan otettiin myös toinen Euroopan asioihin erikoistunut osasto, Eurovaalit-osasto, joka ei kuitenkaan vaikuttanut tuloksiin oleellisesti, koska aineistossa oli vain kahdeksan kyseisen aihepiirin uutista.

On vaikeaa sanoa, olisivatko tulokset muuttuneet maanosa- tai valtiokohtaisesti oleellisesti – tai ollenkaan, jos tutkimukseen olisi otettu mukaan myös politiikka-, kulttuuri-, talous-, ynnä muut osastot. Euroopan prosentuaalinen osuus tuskin olisi laskenut, sillä nyt tutkimuksen ulkopuolelle jäi sellaisia osastoja, jotka olisivat ainoastaan lisänneet Euroopan osuutta. Esimerkiksi ulkopuolelle jätetty Sean ja Eve-osasto käsitteli ainoastaan Euroopan asioita. Myös kuninkaalliset-osaston voisi uskoa keskittyvän pitkälti Euroopan kuninkaallisten asioihin. Alun perin saadussa Yleisradion vuoden 2014 ulkomaan uutisten url-listassa oli myös tämän tutkimuksen ulkopuolelle jätettyjen osastojen uutisia, mutta aineistoa läpikäydessä kyseisten osastojen uutisia ei juuri sattunut otantapäiville, joten on luultavaa, etteivät nuo osastot olisi muuttaneet tuloksia ainakaan dramaattisesti.

Täysin kaikenkattavan tuloksen saaminen vaatisi kaikkien Ylen verkkouutisten seulomista, sillä ulkomaihin liittyviä uutisia voi olla jokaisella osastolla, myös kotimaa-osastolla. Nyt saadut tulokset antavat silti jonkinlaista suuntaa siitä, millaisia painotuksia Ylen ulkomaan uutisissa on, sillä tutkimukseen mukaan otettu aineisto kattaa noin 11 prosenttia kaikista vuonna 2014 ilmestyneistä ulkomaan uutisista. (Prosenttiosuus lasketaan Yleisradion verkko- ja mobiilikehityksen projektipäällikkö Heli Savolan lähettämän url-listan osoitteiden määrän perusteella. Lista oli kerätty url-osoitteet Ylen eri osastoilla vuonna 2014 julkaisemiin ulkomaan uutisiin. Url-osoitteita kertyi listaan yhteensä 12 870 kappaletta.)

Yksi tämän tutkimuksen suurimmista haasteista olikin rajauksen tekeminen, sillä ensin ajatuksena oli tutkia Ylen maailmankarttaa ainoastaan ulkomaat-osaston kautta, mutta url-listaa tutkiessa ilmeni, että rajausta ei tulisikaan olemaan niin yksinkertainen. Oli

selvää, että ainakin politiikka-, talous-, urheilu- ja Eve ja Sean-osastot jäisivät tutkimuksen ulkopuolelle, vaikka niissä käsitellään ulkomaita vaihtelevasti. Url-lista kuitenkin osoitti, että Yle tekee myös suuremmille ulkomaantapahtumille omat osastonsa (Ukraina, Syyria ja malesialaiskone). Jälkikäteen oli vaikeaa tietää, mitkä kyseisten aihepiirien uutisista olivat kuuluneet ulkomaat-osastoon, ennen kuin ne on siirretty omaan, spesifiin osastoonsa. Lopulta kaikki kyseisten osastojen uutiset otettiin mukaan aineistoon, koska oli mahdotonta tietää, milloin eri aihepiireille oli luotu oma osastonsa.

Ukraina-, Syyria-, ja malesialaiskone-osastot ovatkin todennäköisesti ne syyt, joiden vuoksi Eurooppa ja Aasia painottuvat aineistossa niin paljon. Toisaalta, jos muiden maanosien valtioille tai tapahtumille olisi tehty vastaavia osastoja, olisi nekin otettu mukaan aineistoon. Tällaiset osastot ja painotukset kertovat siitä, että uutiset ovat aikansa lapsia – sillä hetkellä relevanteiksi koettuihin aiheisiin tartutaan, joskus isostikin.

Oli myös haastavaa päättää, miten uutisten painotuksia mitataan. Mainintojen määrien mittaaminen ei olisi antanut realistista vastausta tutkimuskysymykseen. Mainintojen mittaaminen olisi ollut myös liian suuri työ resursseihin nähden, sillä jo yksi uutinen voi sisältää kymmeniä mainintoja valtioista ja maanosista. Tuloksia ei voinut laskea myöskään uutismääristä, koska useat valtiot ja maanosat saattoivat saada merkinnän yhdestä uutisesta, ja näin ollen merkintöjä kertyi huomattavasti enemmän kuin aineistossa oli uutisia.

Näin ollen päädyttiin esiintymisten mittaamiseen. Valtioiden kohdalla mittaaminen oli helppoa toteuttaa, koska silloin laskettiin ainoastaan yksittäisten valtioiden esiintyvyyttä, ja ne pystyi katsomaan suoraan havaintomatriisista. Mittaamisen avaamisen vaikeus syntyi vasta silloin, kun täytyi selittää, miten maanosien esiintyvyyttä aineistossa mitattiin. Mittaamisen avaaminen olisi ollut selkeää, jos maanosien esiintyvyyttä olisi mitattu ainoastaan kokonaisten mantereiden esiintyvyydestä aineistossa, mutta koska mantereita esiintyi harvoin, ei niiden vertailu olisi antanut realistista tulosta siitä, miten maanosien uutisointi painottuu Ylen ulkomaan uutisissa. Näin ollen maanosien painotuksia päätettiin mitata niiden valtioiden kautta. Ongelman aiheutti se, että maanosien painotuksia ei voinut laskea vain ynnäämällä niiden valtioiden esiintymisiä, koska yhdessä uutisessa saattoi esiintyä

monta valtiota samasta maanosasta. Eli mittaustulos ei olisi ottanut huomioon, että jotkut maanosat saisivat useita esiintymiskertoja vain yhdestä uutisesta.

Maanosien painotuksien mittaaminen tehtiin lopulta siten, että aineiston kaikki 1427 uutista käytiin erikseen läpi jokaisen maanosan valtioiden kohdalta. Mikäli yksikin maanosan valtio oli esiintynyt jossain uutisessa, kirjattiin siitä kyseiselle maanosalle yksi esiintyminen. Tärkeintä oli nähdä, monestiko eri maanosien asioista oli kirjoitettu – oli yhdentekevää, esiintyikö uutisessa yksi vai useampi valtio. Kahden eri mittaustavan erojen avaaminen osoittautui erityisen vaikeaksi – kuten myös kahden eri mittaustavan perusteleminen. Erilaisten mittaustapojen käyttäminen oli kuitenkin välttämätöntä, ja kyseisten mittaustapojen avulla saatiin ehdottomasti realistisimmat ja monipuolisimmat tulokset.

Tämän tutkimuksen tuloksia tarkastellessa täytyy muistaa, että verkkouutisoinnin määrällistä tutkimista ei voi täysin verrata aiempiin, printtilehtiin perustuneisiin tutkimuksiin, sillä verkon julkaisupolitiikka eroaa hyvin paljon printistä. Internetissä uutisia päivitetään usein, uusimmat tiedot voidaan kirjoittaa ja julkaista välittömästi, mikä taas johtaa siihen, että yhdestä tapahtumasta saatetaan julkaista päivän aikana useita lyhyitä tilanpäivityksiä. Esimerkkinä voidaan mainita päivämäärä 3.3.2014, jolloin Ylen ulkomaat-osastolla julkaistiin 54 uutista. Niistä valtaosassa – 37 uutisessa – esiintyi Ukraina ja niiden pääfokus oli yleensä Ukrainan kriisissä. Printissä nuo 37 uutista olisi luultavasti tiivistetty seuraavan päivän lehteen kahteen tai kolmeen uutiseen. Asia ei kuitenkaan ole yksinkertainen, koska kaksi tai kolme uutista voivat kattaa lehdessä ison osan päivän ulkomaan uutisista, kun ne suhteutetaan kaikkiin sinä päivänä julkaistuihin ulkomaan uutisiin.

10.2 Mahdollisia jatkotutkimusaiheita

Ulkomaan uutisia on tutkittu valtavasti, mutta suurin osa tutkimuksista on keskittynyt printtiin. Verkkoaikana ulkomaan uutistutkimus tulisikin kohdistaa enemmän internetiin. Printti kuitenkin elää verkon rinnalla, joten molempien ulkomaan uutisointia vertaileva tutkimus olisi mielenkiintoinen. Muutamaa mediaa voisi seurata molemmilla alustoilla tietyn aikavälin ajan, ja tutkia aineiston avulla, millaisia maakohtaisia painotuksia

sanomalehdillä ja verkkouutisilla on samoina päivinä. Poikkeavatko linjaukset eri välineissä paljonkin, vai onko niillä täysin sama linja?

Olisi myös mielenkiintoista tutkia, tekevätkö toimitukset erilaisia julkaisupäätöksiä eri välineiden välillä. Tutkimuskohteeksi voisi ottaa esimerkiksi Helsingin Sanomien printtilehden uutiset ja samana päivänä HS.fi-sivustolla julkaistut ulkomaan uutiset. Myös Ylen verkko- televisio- tai radiouutiset voisivat olla tutkimuskohteena, mutta sähköisissä viestimissä aika on niin rajallinen, ettei vertailevista tuloksista välttämättä saa kovin mielekkäitä. Tällöin kuitenkin nähtäisiin toimituksen sisäiset erot verkon ja jonkin muun alustan välillä. Painotetaanko esimerkiksi eliittimaita ja -ihmisiä enemmän, kun julkaisutila on rajallinen?

Yhtä lailla olisi kiinnostavaa vertailla eri suomalaismedioiden ulkomaan uutisia niiden verkkojulkaisuissa, niiden eroavaisuuksia ja tietenkin sitä, millaista maailmankarttaa ne tarjoavat suomalaisille ulkomaan uutisoinnillaan.

Uutismäärien lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia uutisten pituutta verkossa ja printissä. Kirjoitetaanko esimerkiksi kehitysmaista pidempiä uutisia verkkoon kuin printtiin, koska julkaisutilaa on rajattomasti. Vaikka kehitysmaista uutisoitiin huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi Euroopasta, voisi tutkimuksella selvittää, raportoidaanko nyt kehitysmaiden maista syvemmin kuin aiemmin, vaikka uutismäärällisesti ne jäävätkin edelleen lännen varjoon. Myös verkon ja printin uutisten sanamääriä olisi kiinnostavaa vertailla, vaikka ilman ulkomaan uutisointiin liittyvää agendaa. Myös uutisten päivittämistä verkossa voisi tutkia, tehdäänkö yhteen artikkeliin useita päivityksiä, jolloin uutisesta tulee pitkä, vai koostuuko verkkouutisointi lyhyiksi uutispaloiksi viipaloiduista päivityksistä? Ylipäätään verkkouutisoinnin nopea tempo luo kiinnostavan tutkimusympäristön, ja nopeuden vaikutusta journalismiin olisi mielenkiintoista sekä tärkeää tutkia lisää.

Koska tässä tutkimuksessa on kyseessä yhden henkilön pro gradu-tutkielma, eivät tulokset ole niin kattavia, että niitä voisi yleistää laajemmin. Tämän tutkimuksen tulokset antavat suuntaviivoja vain yhden suomalaismedian ulkomaan uutisoinnista. Tämän tutkimuksen kaltaisia – varsinkin laajempia – ulkomaan uutistutkimuksia on kuitenkin tärkeää tehdä myös jatkossa. Niiden voi edelleen toivoa toimivan

muutosmotivaattoreina ja ajavan mediaa pois länsikeskeisyydestä – nimenomaan toivoa, koska tuo sama toive ei ole toteutunut viimeisten vuosikymmenien aikana.

Pietiläisen (1998, 39) uskomus siitä, että ulkomaanuutisten ja todellisuuden välillä ei tule koskaan olemaan täydellistä vastaavuutta, pitää luultavasti paikkansa. Ehkä täytyy vain noudattaa Uskalin (2007, 12) neuvoa, eli olla realisteja ulkomaanuutisten suhteen ja iloita pienistäkin uutisista, jotka särkevät kehitysmaiden kielteistä uutisointia. Internet on kuitenkin jo muuttanut journalismia monella tapaa, joten mistä tietää, mihin suuntaan tulevaisuudessa liikutaan – ehkä tasapainoisempaan ulkomaanuutisten maailmankarttaan?

KIRJALLISUUS

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino: Tampere

Anttila, P. 2015. Kvantitatiivisen analyysin perusteet. Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi. Virtuaaliammattikorkeakoulu
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289824724.html> [Viitattu 26.2.2015]

Berelson, B. 1952. Content Analysis in Communication Research. Glencoe: The Free Press.

Bradshaw, P. & Rohumaa, L. 2011. The online journalism handbook: skills to survive and thrive in the digital age. Harlow: New York : Longman.

Charles, A. & Stewart, G. 2011. The end of journalism: news in the twenty-first century. Oxford: New York : Peter Lang

Croucher, S. & Cronn-Mills, D. 2014. Understanding Communication Research Methods. A Theoretical and Practical Approach. New York: Routledge.

Finlex 2015. Laki Yleisradio Oy:stä.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380> [Viitattu 4.11.2015]

Hall, J. 2001. Online Journalism. A Critical Primer. Pluto Press: Lontoo

Hanitzsch, T. & Wah-Jorgensen, K. 2009. The Handbook of Journalism Studies. Routledge: New York and London

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Helsingin Sanomat 2014. Kirjeenvaihtaja Juhani Ahon epäselvä aloitus selvisi nopeasti.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1393484802990> [Viitattu 20.3.2015]

Helsingin Sanomat 2014. Helsingin Sanomat jälleen ykkönen Suomen Digimenestyjät -tutkimuksessa.

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305897160256> [Viitattu 20.3.2015]

Helsingin Sanomat 2015. Helsingin Sanomat luopuu STT:n tekstipalvelusta

<http://www.hs.fi/talous/a1423714515153> [Viitattu 20.3.2015]

Helsingin Sanomat (2014): Helsingin Sanomat saa uusia kirjeenvaihtajia.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1398396462401> [Viitattu 20.3.2015]

Helsingin Sanomat 2015. Kirjeenvaihtaja katsoo maailman myllerrystä eri näkökulmasta

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1424666248535> (Viitattu 20.3.2015)

Helsingin Sanomat 2014. HS lähettää kirjeenvaihtajan Etelä-Afrikkaan ensi vuonna.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1391770255886> (Viitattu 20.3.2015)

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uudistettu painos.

Helsinki: Tammi.

Hjarvard, S. 2003. Media in a Globalized Society. Museum Tusculum Press,

Copenhagen.

Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän

Ammattikorkeakoulu, Jyväskylä.

Kivikuru, U. & Pietiläinen, J. 1998. Uutisia yli rajojen. Ulkomaanuutisten maisema

Suomessa. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Lahti.

Krippendorff, K. 2004. Content Analysis. An Introduction to Its Methodology (2nd ed.).

Thousand Oaks, California: Sage.

Kuutti, H. 2015. Todenmukainen journalismi. Grano, Jyväskylä.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/46081/978-951-39-6101-5.pdf?sequence=1>

Jensen, K. 2011. A handbook of media and communication research: qualitative and quantitative methodologies. Routledge, Lontoo.

Juntunen, L. 2011. Leikkaa-liimaa-journalismia? Tutkimus uutismedian lähdekäytännöistä. Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Sosiaalitieteiden laitos: Helsingin yliopisto.

http://www.helsinki.fi/crc/Julkaisut/leikkaaliimaa_raportti.pdf

Koljonen, K. 2013. Kriisi journalismissa. Kansakunnan katastrofit ja muuttuva professio. Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print: Tampere.

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/68196/978-951-44-9187-0.pdf?sequence=1> (Viitattu 30.11.2015)

Kurtz, H. 1999. Print Media Going for 24-Hour Net Coverage.

<http://www.themoscowtimes.com/news/article/tmt/272614.html>

Merrill, J. 1994. Global Journalism. Survey of International Communication. Longman Publishers USA: New York

Miljan, L. 2008. We the Media. Convergence Journalism: A threat to print journalism?

<http://theendofjournalism.wdfiles.com/local--files/lydiamiljan/lydia%20miljan.pdf>
(Viitattu 23.3.2015)

Mowlana, H. 1997. Global Information and World Communication. New Frontiers in International Relations. SAGE Publications: London

Oriella Pr Network 2013. The new normal for news. Have global media changed forever? Oriella Pr Network Global Digital Journalism study 2013

http://www.oriellaprnetwork.com/sites/default/files/research/Brands2Life_ODJS_v4.pdf
(Viitattu 29.3.2015)

Pietilä, V. 1973. Sisällön erittely. Oy Gaudeamus Ab: Helsinki

Pietilä, V. 1976. Sisällön erittely. Toinen painos. Gaudeamus: Helsinki

Reuters Institute for the Study of Journalism 2014. Digital News Report 2014.
University of Oxford: United Kingdom
<http://www.digitalnewsreport.org> (Viitattu 16.1.2015)

Sanoma 2015. Sekä Iltasanomat.fi ja HS.fi ylsivät viime viikolla uusiin ennätyksiin
http://media.sanoma.fi/ajankohtaista%252Fis.fi_ja_hs.fi_uudet_ennatykset (Viitattu 20.3.2015)

Stevenson, R. 2003. Mapping the News of the World. Teoksessa: Brenda Derwin & Steven Chaffee (toim.) Communication, a Different Kind of Horse Race: Essays Honoring Richard F. Carter. 149-165. Cresskill NJ: Hampton

STT. Tämä on STT.
http://www.stt.fi/sites/default/files/uploads/1.1_tama_on_stt.pdf (Viitattu 19.3.2015)

STT 2011. Ohjelmistoja uudistetaan vuoden 2012 alusta alkaen - Yle panostaa verkkoon ja nuoriin.
<https://www.sttinfo.fi/release/ohjelmistoja-uudistetaan-vuoden-2012-alusta-alkaen---yle-panostaa-verkkoon-ja-nuoriin?releaseId=52007> (Viitattu 2.11.2015)

STT 2015. STT vuonna 2017.
<http://www.stt.fi/content/visio> (Viitattu 20.3.2015)

STT. STT-Lehtikuvan Tyylikirja. http://www.stt-lehtikuva.fi/sites/default/files/uploads/2.7_tiedonhankinta_0.pdf (Viitattu 19.2.2015)

Taloussanomat 2006. Yle irtisanoo STT-sopimuksen.
<http://www.taloussanomat.fi/arkisto/2006/03/16/yle-irtisanoo-stt-sopimuksen/200615171/12> (Viitattu 19.3.2015)

The Star 2008. One big Metroland. 2008 Star Contract Talks Bulletin #13.
<http://www.wearethestar.ca/bulletin13.html> (Viitattu 23.3.2015)

Tilastokeskus 2014. Lehtiä luetaan yhä useammin verkossa.
http://www.stat.fi/ajk/tiedotteet/2014/uutinen_023_2014-06-23.html (Viitattu 16.1.2015)

Uskali, Turo 2007. Ulkomaanuutisten uusi maailma. Tampere: Vastapaino.

Uusitalo, H. 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 2. painos. Porvoo: WSOY.

Uutismedia verkossa 2014. Reuters Institute Digital News Report – Suomen maaraportti 30.5.2014. Tampereen yliopisto (COMET) Viestintäalan tutkimussäätiö.
https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95666/uutismedia_verkossa_2014.pdf?sequence=1 (Viitattu 16.1.2015)

Uutismedia verkossa 2015. Reuters Institute Digital News Report – Suomen maaraportti 16.6.2015. Tampereen yliopisto (COMET) Viestintäalan tutkimussäätiö.
http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/97389/uutismedia_verkossa_2015.pdf?sequence=1 (Viitattu 25.4.2016)

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vincent, R. 2013. The New World Information and Communication in the context of the information super-highway.
http://www.academia.edu/4041289/THE_NEW_WORLD_INFORMATION_AND_COMMUNICATION_ORDER_NWICO_IN_THE_CONTEXT_OF_THE_INFORMATION_SUPER-HIGHWAY (Viitattu 22.2.2015)

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet, Tammi: Jyväskylä.

Ward, M. 2002. Journalism Online, Focal Press, Oxford: Great Britain.

Yle 2006. YLE lopettaa sopimuksensa STT:n kanssa.
http://yle.fi/uutiset/yle_lopettaa_sopimuksensa_sttn_kanssa/5223708 (Viitattu 19.3.2015)

Yle 2010. Yle panostaa lapsiin, verkkoon ja omaan tuotantoon
http://yle.fi/uutiset/yle_panostaa_lapsiin_verkkoon_ja_omaan_tuotantoon/5678829
(Viitattu 2.11.2015)

Yle 2012. Yle-vero.
<http://yle.fi/yleisradio/faq/yle-vero> (Viitattu 21.2.2015)

Yle 2014. Toimintaperiaatteet.
<http://yle.fi/yleisradio/toimintaperiaatteet> (Viitattu 16.1.2015)

Yle 2014. Tutkimus: Internet suomalaisten pääuutislähde – ainoana maailmassa
http://yle.fi/uutiset/tutkimus_internet_suomalaisten_paa uutislahde__ainoana_maailmassa/7293791 (Viitattu 22.2.2015)

Yle 2014. Nimityksiä Ylen Uutis- ja ajankohtaistoiminnassa.
<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/nimityksia-ylen-uutis-ja-ajankohtaistoiminnassa>
(Viitattu 19.3.2015)

Yle 2014. Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminta on nimittänyt uudet kirjeenvaihtajat Washingtoniin, Berliiniin, Kiovaan ja Beirutiin.
<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/ylen-uutis-ja-ajankohtaistoiminta-nimittanyt-uudet-kirjeenvaihtajat-washingtoniin> (Viitattu 19.3.2015)

Yle 2014. Elina Ravantti Ylen ulkomaantoimituksen päälliköksi.
<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/elina-ravantti-ylen-ulkomaantoimituksen-paallikoksi> (Viitattu 19.3.2015)

Yle 2014. Yle uudistaa ulkomaantoimintaa ja lisää kirjeenvaihtajia.
<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/yle-uudistaa-ulkomaantoimintaa-ja-lisaa-kirjeenvaihtajia> (Viitattu 19.3.2015)

Yle 2014. Verkko edellä kohti tulevaisuutta.
<http://blogit.yle.fi/avoin-yle/verkko-edella-kohti-tulevaisuutta> (Viitattu 2.11.2015)

Yle 2014. Ylellä on laaja tarjonta sähköisissä medioissa

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/12/11/ylella-laaja-tarjonta-sahkoisissa-medioissa>

(Viitattu 2.11.2015)

Yle 2014. Punainen Risti tukee Gazan konfliktin uhreja 100 000 eurolla.

http://yle.fi/uutiset/punainen_risti_tukee_gazan_konfliktin_uhreja_100_000_eurolla/7376482

(Viitattu 4.11.2015)

Yle 2014. Ukrainassa kiinniotetut venäläissotilaat "ylittivät rajan vahingossa".

http://yle.fi/uutiset/ukrainassa_kiinniotetut_venalaisotilaat_ylittivat_rajaa_vahingossa/7432698

(Viitattu 7.11.2015)

Yle 2014. Turkki ärähti Saksalle vakoilupaljastuksesta. (Viitattu 7.11.2015)

http://yle.fi/uutiset/turkki_arahti_saksalle_vakoilupaljastuksesta/7417623

(Viitattu 7.11.2015)

Yle 2014. Kabuln vierastaloiskussa kuoli saman perheen isä ja lapset.

http://yle.fi/uutiset/kabulin_vierastaloiskussa_kuoli_saman_perheen_isa_ja_lapset/7660293

(Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. Euroryhmä pui Kreikan ja Kyproksen tilannetta.

http://yle.fi/uutiset/euroryhma_pui_kreikan_ja_kyproksen_tilannetta/7602868

(Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. EU-komissio hylkäämässä keskeneräiset ympäristölait.

http://yle.fi/uutiset/eu-komissio_hylkaamassa_keskeneraiset_ymparistolait/7691757

(Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. Ruotsalaispoika löysi lehti-ilmoitukselle etsimänsä suomalaisihastuksen.

http://yle.fi/uutiset/ruotsalaispoika_loysi_lehti-ilmoituksella_etsimansa_suomalaisihastuksen/7013978

(Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. Lääkärihelikopteri syöksyi maahan Norjassa – kaksi kuoli.

http://yle.fi/uutiset/laakarihelikopteri_syoksyi_maahan_norjassa_kaksi_kuoli/7029905

(Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. Afganistanin taliban tuomitsi Pakistanin kouluhyökkäyksen.

http://yle.fi/uutiset/afganistanin_taliban_tuomitsi_pakistanin_kouluhyokkayksen/7693270 (Viitattu 9.11.2015)

Yle 2014. Illan Ukraina-kokous päättyi ilman rauhan merkkejä.

http://yle.fi/uutiset/illan_ukraina-kokous_paattyi_ilman_rauhan_merkkeja/7707513 (Viitattu 10.11.2015)

Yle 2014. Shinzo Abe jatkaa Japanin pääministerinä.

http://yle.fi/uutiset/shinzo_abe_jatkaa_japanin_paaministerina/7707344 (Viitattu 10.11.2015)

Yle 2014. Ranska: Mistralien toimittaminen Venäjälle ei vielä varmaa.

http://yle.fi/uutiset/ranska_mistralien_toimittaminen_venajalle_ei_vielä_varmaa/7606611 (Viitattu 10.11.2015)

Yle 2014. Mies selvisi hengissä pudottuaan 11-kerroksisen talon katolta – video.

http://yle.fi/uutiset/mies_selvisi_hengissa_pudottuaan_11-kerroksisen_talon_katolta__video/7645605 (Viitattu 11.11.2015)

Yle 2014. Sukeltajat etsimään 2000 vuotta vanhaa tietokonetta Egeanmeren pohjasta.

http://yle.fi/uutiset/sukeltajat_etsimaan_2_000_vuotta_vanhaa_tietokonetta_egeanmeren_pohjasta/7284583 (Viitattu 11.11.2015)

Yle 2014. Järjestö: Toimittajia siepataan entistä enemmän.

http://yle.fi/uutiset/jarjesto_toimittajia_siepataan_entista_enemman/7690999 (Viitattu 11.11.2015)

Yle 2014. Ihmisoikeusjärjestö: Väkivalta seksuaalivähemmistöjä vastaan Venäjällä lisääntynyt.

http://yle.fi/uutiset/ihmisoikeusjarjesto_vakivalta_seksuaalivahemmistoja_vastaa_venajalla_lisaantynyt/7690673_ (Viitattu 11.11.2015)

Yle 2014. Hongkongissa neuvoteltiin ilman edistystä.

http://yle.fi/uutiset/hongkongissa_neuvoteltiin_ilman_edistysta/7542093 (Viitattu 30.11.2014)

Yle 2014. SVT: Tukholman saaristossa vaikeuksiin joutuneen rahtialuksen tilanne ei enää kriittinen.

http://yle.fi/uutiset/svt_tukholman_saaristossa_vaikeuksiin_joutuneen_rahtialuksen_tilanne_ei_enaa_kriittinen/7574041 (Viitattu 1.12.2015)

Yle 2014. Ruotsalaisten joulumurhe: Aku Ankka on epätasa-arvoinen.

http://yle.fi/uutiset/ruotsalaisten_joulumurhe_aku_ankka_on_epatasa-arvoinen/7707311 (Viitattu 11.11.2015)

Yle 2015. Yle nimitti uusia kirjeenvaihtajia.

<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/yle-nimitti-uusia-kirjeenvaihtajia> (Viitattu 19.3.2015)

Yle Mediakompassi 2015. Mediataju. Median viestiopas. Uutinen.

http://yle.fi/vintti/yle.fi/mediakompassi/mediakompassi/7-luokkalaiset/mediataju/median_viestiopas/uutiset.htm (Viitattu 11.11.2015)

Muut lähteet

Annala, M. 2015. Päällikkö, STT-Lehtikuva, 24h-toimitus. Sähköposti 10.4.2015.

Niemeläinen, J. 2015. Ulkomaantoimittaja, Helsingin Sanomat & HS.fi. Sähköposti 13.4.2015.

LIITE 1: Tutkimuksessa käytetyt sisältöluokat

<p>Taustamuuttajat</p> <ol style="list-style-type: none">1. Otsikko2. Päivämäärä (Kuusi numeroa, esimerkiksi 01.01.14) <p>3. Lähteet</p> <ol style="list-style-type: none">3.1. Yle Uutiset3.2. Kirjeenvaihtaja/avustaja3.3. Reuters3.4. AP3.5. Itar-Tass3.6. AFP3.7. BBC3.8. CNN3.9. Expressen3.10. SVT3.11. Aftonbladet3.12. Dagens Nyheter3.13. Muut yleisradioyhtiöt3.14. Muut uutistoimistot3.15. Muut lehdet3.16. Muut televisiokanavat3.17. Muut radiokanavat3.18. Muu <p>4. Maanosat</p> <ol style="list-style-type: none">4.1. Aasia4.2. Afrikka4.3. Etelä-Amerikka4.4. Etelämanner4.5. Eurooppa4.6. Oseania4.7. Pohjois-Amerikka	<p>5. Valtiot</p> <p>Huom! Maanosien alakategorioiksi merkittiin kaikki aineistossa ensisijaisena esiintyneet kyseisen maanosan valtiot.</p> <ol style="list-style-type: none">5.1. Aasian valtiot5.2. Afrikan valtiot5.3. Etelä-Amerikan valtiot5.4. Euroopan valtiot5.5. Oseanian valtiot5.6. Pohjois-Amerikan valtiot <p>6. Toissijaiset valtiot</p> <p>Huom! Maanosien alakategorioiksi merkittiin kaikki aineistossa toissijaisina esiintyneet kyseisen maanosan valtiot.</p> <ol style="list-style-type: none">6.1. Aasian valtiot6.2. Afrikan valtiot6.3. Etelä-Amerikan valtiot6.4. Euroopan valtiot6.5. Oseanian valtiot6.6. Pohjois-Amerikan valtiot <p>7. Teemat</p> <ol style="list-style-type: none">7.1. Poliitiikka<ol style="list-style-type: none">7.1.1. Diplomatia7.1.2. Poliittiset konferenssit7.1.3. Poliittiset nimitykset7.1.4. Vaalit7.1.5. Protestit7.1.6. Äänestys7.1.7. Laki7.2. Konfliktit<ol style="list-style-type: none">7.2.1. Ukrainan kriisi7.2.2. Lähi-idän kriisi7.2.3. Pommit7.3. Terrorismi<ol style="list-style-type: none">7.3.1. Isis7.4. Talous<ol style="list-style-type: none">7.4.1. Kaupankäynti7.4.2. Talouskriisi7.4.3. Avustus7.4.4. Pakotteet7.5. Kulttuuri
---	--

- 7.6. Luonto
 - 7.6.1. Luonnononnettomuudet
 - 7.6.2. Sää
 - 7.6.3. Ilmastonmuutos
- 7.7. Onnettomuudet
- 7.8. Terveys
 - 7.8.1. Ebola
- 7.9. Rikos
 - 7.9.1. Seksuaalirikos
 - 7.9.2. Murha
 - 7.9.3. Ampuminen
 - 7.9.4. Pidätys
 - 7.9.5. Tutkinta
 - 7.9.6. Sieppaus
 - 7.9.7. Korruptio
 - 7.9.8. Talousrikos
 - 7.9.9. Salakuljetus
 - 7.9.10. Oikeudenkäynti
 - 7.9.11. Syytteet
 - 7.9.12. Huumeet
- 7.10. Liikenne
 - 7.10.1. Liikenneonnettomuudet
 - 7.10.2. Malaysia Airlines/Ukraina
 - 7.10.3. Malaysia Airlines/kadonnut
- 7.11. Human interest
- 7.12. Uskonto
- 7.13. Historia
- 7.14. Tutkimus/raportti
- 7.15. IT
 - 7.15.1. Sosiaalinen media
- 7.16. Ihmisoikeudet
 - 7.16.1. Seksuaalioikeudet
 - 7.16.2. Tasa-arvo
- 7.17. Muut

8. Kansainväliset järjestöt

- 8.1. Nato
- 8.2. YK
- 8.3. WWF
- 8.4. Human Rights Watch
- 8.5. Punainen risti
- 8.6. Greenpeace
- 8.9. Amnesty International
- 8.11. ETYJ
- 8.12. Toimittajat ilman rajoja

9. Poliittiset johtajat

- 9.1. Barack Obama
- 9.2. Angela Merkel
- 9.3. Sauli Niinistö
- 9.4. Petro Poroshenko
- 9.5. Vladimir Putin
- 9.6. Bashar al-Assad
- 9.7. Kim Jong-un
- 9.8. David Cameron
- 9.9. François Hollande
- 9.10. Yingluck Shinawatra
- 9.11. Algirdas Butkevicius
- 9.12. Xi Jinping
- 9.13. Viktor Janukovits
- 9.14. Ban Ki-Moon
- 9.15. Recep Tayyip Erdogan
- 9.16. Jose Manuel Barroso
- 9.17. Salva Kiir
- 9.18. Paavi Franciscus
- 9.19. Shinzo Abe
- 9.20. Yoweri Museveni
- 9.21. Tammam Salam
- 9.22. Hamid Karzai
- 9.23. Dmitri Madvedev
- 9.24. Benjamin Netanjahu
- 9.25. Abdelaziz Bouteflika
- 9.26. Bronislaw Komorowski
- 9.27. Enrique Pena Nieto
- 9.28. Oleksandr Turtsynov
- 9.30. Park Geun-hyen
- 9.31. Tony Abbot
- 9.32. Narendra Modi
- 9.33. Nuri al-Malik
- 9.34. Stephen Harper
- 9.35. Haider al-Adap
- 9.36 Alexander Stubb
- 9.37. Michelle Bachelet
- 9.38. Joackim Gauck
- 9.39. Dilma Rouseff
- 9.40. Donald Tusk
- 9.41. Stefan Löfven
- 9.42. Yahya Jammeh
- 9.43. Hassan Ruhani
- 9.44. Toomas Ilves
- 9.45. Gjorge Ivanov

10. Uutisen sävy

- 10.1. Positiivinen
- 10.2. Negatiivinen
- 10.3. Neutraali

LIITE 2: Sisällön erittelyn esimerkkejä

Yleistä määrällisesti sisällön erittelystä tässä tutkimuksessa:

- Aineistona on käytetty Yle Uutisten verkkouutisten ulkomaat-osaston uutisia vuodelta 2014. Uutisten keräämiseen käytettiin likimääräistä otantaa, joka toteutettiin keräämällä Yle Uutisten verkkosivujen ulkomaat-osaston uutiset vuodelta 2014 joka kahdeksas päivä.
- Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, toisintavatko Yle Uutiset ulkomaan uutisten muuttumattomaksi sanottua maailmankarttaa, mistä lähteistä uutiset tulevat ja ketkä pääsevät ääneen ulkomaan uutisissa.
- Ensin jokaisesta uutisesta kirjataan ylös päivämäärä, otsikko ja lähde. Tämän jälkeen uutinen luetaan läpi ja tehdään merkinnät havaintomatriisiin niihin kohtiin, joiden indikaattoreita uutisessa esiintyy.

Muutamia esimerkkejä sisältömuuttujien koodaamisesta:

Esimerkki maanosien koodaamisesta

Otsikko: Mellakkapoliisi lähetettiin suojaamaan vastaanottokeskusta Italiassa Pvm: 14.11.14. Lähde: AP.

”Italiaan on viime vuosina tullut paljon maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoita Välimeren yli Lähi-idästä ja Afrikasta.”

Uutisessa esiintyy Afrikka, eli havaintomatriisiin kirjataan merkinnät kyseisen maanosan kohdalle.

Esimerkki ensisijaisen ja toissijaisen valtion koodaamisesta

Arabikeväästä pian neljä vuotta – oppositio boikotoi Bahrainin vaaleja, 22.11.14, Reuters.

”Bahrainilaiset ovat äänestäneet tänään lauantaina vaaleissa, joita maan shiiaoppositio boikotoi. --- Bahrainissa, joka on Saudi-Arabian liittolainen, sijaitsee eräs Yhdysvaltain laivaston tukikohdista. Bahrain syyttää Irania, jossa shiialaisuus on valtionuskonto, kansannousun herättelystä. Iran kiistää syytteet.”

Uutisessa puhutaan ensisijaisesti Bahrainista, eli Bahrain merkitään havaintomatriisiin ensisijaiseksi valtioksi. Uutisen viimeisessä kappaleessa viitataan lyhyesti myös Yhdysvaltoihin ja Iraniin, jotka merkitään havaintomatriisiin toissijaisiksi valtioiksi.

Esimerkkejä teemojen koodaamisesta

Otsikko: Shinzo Abe jatkaa Japanin pääministerinä. Pvm: 24.12.14. Lähteet: Reuters,

AP ja AFP.

”Japanin parlamentti on valinnut Shinzo Aben jatkamaan Japanin pääministerinä. Aben liberaalidemokraattinen puolue LPD voitti Japanin ennenaikaiset parlamenttivaalit joulukuussa.”

Uutisen teema on selkeästi politiikka. Uutisessa puhutaan vaaleista ja Shinzo Aben nimityksestä, joten uutinen merkitään politiikka-kategorian alakategorioihin vaalit ja poliittiset nimitykset.

Otsikko: Filippiineillä vähintään 40 muslimikapinallista kuollut armeijan hyökkäyksessä. Pvm: 06.01.14. Lähde: AP.

”Filippiinien armeijan joukot ovat surmanneet ainakin 40 islamistitaistelijaa ja valloittaneet kapinallisten linnakkeen, sotilaslähteet kertovat. Taistelut kestivät kaksi päivää.”

Uutinen kertoo Filippineillä tapahtuneesta konfliktista, joten luonnollisesti uutinen merkitään kategoriaan konfliktit.

Otsikko: Pakistan perustaa sotilastuomioistuimen terrorismitapauksia varten. Pvm: 24.12.14. Lähteet: AFP, AP.

”Pakistan aikoo perustaa sotilastuomioistuinta terrorismiin liittyviä oikeudenkäyntejä varten. Pakistanin poliittiset tahot sopivat asiasta lähes 11 tuntia kestäneessä kokouksessa, jossa puolueet etsivät keinoja taistelussa terrorismia vastaan. --- Kokouksen taustalla oli Taliban-liikkeen viime viikolla tekemä kouluhyökkäys, jossa kuoli 150 ihmistä. Suurin osa uhreista oli lapsia.”

Uutinen käy sekä politiikka-, että terrorismi-teemoihin. Poliittikaan, koska päätös oli poliittinen, ja terrorismiin, koska sotilastuomioistuin perustetaan juuri uutisessa esiintyneen terrorismin vuoksi.

Otsikko: Ukraina maksoi toisen erän kaasuvelastaan. Pvm: 24.12.14. Lähde: Reuters.

”Ukrainan valtion energiayhtiö Naftogaz kertoo maksaneensa Venäjän Gazpromille 1,65 miljardin dollarin arvosta kaasuvelkojaan.”

Uutinen kertoo Ukrainan ja Venäjän välisestä rahavelasta, joten uutinen merkitään kategoriaan talous.

Otsikko: Tornado surmannut useita Yhdysvaltain Mississippissä. Pvm: 24.12.14. Lähteet: AFP, Reuters.

”Ainakin neljä ihmistä on saanut surmansa ja kymmeniä loukkaantunut ukkosmyrskyjä seuranneissa tornadoissa Mississippin osavaltiossa.”

Uutisessa puhutaan luonnononnettomuudesta, eli se merkitään luonnononnettomuudet-alakategoriaan.

Otsikko: Messi – Espanjan kaikkien aikojen maalikuningas. Pvm: 22.11.14. Lähteet: AFP, AP, Reuters.

”FC Barcelonan argentiinalaishyökkääjä Lionel Messi nousi Espanjan kaikkien aikojen maalintekijäksi 253:lla maalilla, kun hän niittasi hattutempun kotijoukkueen kaataessa Sevillan maalein 5–1.”

Kyseessä on hyvin selvästi urheilu-kategorian uutinen, sillä aiheena on jalkapallo.

Otsikko: Muotisuunnittelija Oscar de la Renta on kuollut. Pvm: 21.10.14. Lähteet: Reuters, AFP, Yle Uutiset.

”Muotisuunnittelija Oscar de la Renta kuoli kotonaan Connecticutissa eilen maanantaina, kertovat Yhdysvaltain tiedotusvälineet. --- Hän nousi kuuluisuuteen, kun Yhdysvaltain presidentin John F. Kennedyn puoliso Jackie Kennedy alkoi käyttää hänen muotiluomuksiaan. Tämän jälkeen de la Renta suunnitteli vaatteita lukuisille elokuvatähdille, samoin kuin presidenttien puolisoille.”

Muoti on kulttuuria, ja uutinen kertoo muotimaailmasta, joten havaintomatriisissa uutinen on indikaattori kulttuurille.

Otsikko: Turkin kaivosturmasta tuli maan kaikkien aikojen pahin teollisuusonnettomuus. Pvm: 14.05.14. Lähteet: AFP, AP, Reuters.

Turkissa tiistaina sattuneessa hiilikaivosonnettomuudessa kuolleiden määrä on vahvistettu 274:ksi. Kaiteissa on edelleen arviolta 90 kaivosmiestä. Turma on nyt virallisesti Turkin kaikkien aikojen pahin teollisuusonnettomuus.

Uutinen kertoo kaivosonnettomuudesta, joten se merkitään havaintomatriisissa kohtaan onnettomuus.

Otsikko: Chilen auringon uv-säteily vaarallisella tasolla. Pvm: 22.11.14. Lähteet: Yle Uutiset.

”Chilessä Etelä-Amerikassa on piakkoin alkamassa kesä. Kesäaurinko tuo lämmön mukana terveystriskin, koska auringon ultraviolettisäteily on vaarallisen korkea.”

Uutinen merkitään terveys-kategoriaan, koska siinä puhutaan auringon ultraviolettisäteilyn aiheuttamasta terveysriskistä.

Otsikko: Venäläisturisti kaiversi nimeään Colosseumiin – sakkoja 20 000 euroa. Pvm: 22.11.2014. Lähteet: Uutistoimisto ANSA.

Venäläismies on saanut tuntuvat sakot jäätyään kiinni Rooman Colosseumin tarvelemisestä, kertoo italialainen uutistoimisto ANSA. --- Venäläismiehestä tuli jo viides henkilö, joka on tuomittu maailmankuuluun Colosseumiin kohdistuneesta ilkeistä tällä vuonna.

Uutinen kertoo ilkeistä, josta venäläismies tuomittiin sakkoihin, eli uutinen merkitään rikoskategoriaan.

Otsikko: Ukraina kieltää lennot Itä-Ukrainaan. Pvm: 30.11.14. Lähteet: AFP.

”Ukrainan ilmailuviranomaiset ovat kieltäneet lentoliikenteen maan itäosaan turvallisuussyihin vedoten.”

Uutisessa kerrotaan ilmailuliikenteeseen liittyvästä kiellosta, eli uutinen on indikaattori liikennekategorialle.

Otsikko: Luut paljastavat: Viini ja joutsenet maistuivat kiistellylle kuninkaalle. Pvm: 26.08.14. Lähde: Journal of Archeological Science.

”Yorkin suvun viimeisen kuninkaan Rikhard III:n luurangolle tehdyt kokeet kertovat monarkin olleen paitsi alkoholin suurkuluttaja myös ylellisten ruokien ystävä. Kuninkaan elämäntyylistä ja ruokavaliosta kertovat löydöt paljastettiin Journal of Archeological Science -lehdessä viime viikolla.”

Uutinen kertoo tieteellisestä tutkimuksesta, eli se merkitään kategoriaan tiede.

Otsikko: Italian villinnyt laulava nanna valitsi ensilevytykseksensä Like a Virginin. Pvm: 21.10.14. Lähde: Avvenire.

”Italian Voice-laulukilpailun kesäkuussa voittanut nanna on julkaissut ensimmäisen levynsä. Kyseessä on uusi versio Madonnan Like a Virgin-hitistä.”

Uutinen kertoo television reality-laulukilpailusta, joten eli kyseessä ei ole niin sanottu kova uutinen, vaan human interest-kategoriaan merkittävä ”pehmeä uutinen”.

Otsikko: Israel poisti al-Aqsan moskeijan rukoilijoiden ikärajan. Pvm: 14.11.14. Lähteet: AFP, Yle Uutiset.

”Israel on kumonnut ikärajoitukset muslimimpien pääsille rukoilemaan

viimeaikaisten levottomuuksien keskiössä olleeseen al-Aqsan moskeijaan Itä-Jerusalemossa. --- Israel on kieltänyt levottomuuksien pelossa ajoittain alle 35-vuotiaiden ja ajoittain alle 50-vuotiaiden miesten pääsyn perjantairukouksiin.”

Uutisessa puhutaan uskontoon vahvasti liittyvistä asioista, kuten rukoilemisesta, joten tämä uutinen on indikaattori uskonto-kategorialle.

Otsikko: Kolumbuksen löytöretken lähtösatama löytyi Espanjassa. Pvm: 13.10.14.
Lähteet: Latin American Herald Tribune, The Local.

”Espanjalaistutkijat kertovat löytäneensä Palos de la Fronterasta Etelä-Espanjasta paikan, josta Kristoffer Kolumbus lähti löytöretkelleen vuonna 1492.”

Uutisessa puhutaan historiaan liittyvistä tapahtumista ja paikoista, joten uutinen toimii indikaattorina historia-kategorialle.

Otsikko: Ruotsalaiset piirsivät ihmisen proteiinikartaston – 13 miljoonaa kuvaa julki internetissä. Pvm: 06.11.14. Lähde: Dagens Nyheter.

”Ruotsalaiset tutkijat ovat selvittäneet ihmisen proteiinikartaston ja julkaisseet sen internetissä. Kyseessä on Ruotsin kautta aikojen suurin ja kallein tutkimushanke.”

Uutisessa puhutaan tutkimuksesta, eli se on indikaattori tutkimus/raportti-kategorialle.

Otsikko: Valkoisen talon tietojärjestelmissä epäilyttävää toimintaa. Pvm: 29.10.14.
Lähde: Reuters.

”Yhdysvaltain Valkoisen talon tietojärjestelmissä on havaittu epäilyttävää toimintaa, kertoo Reuters. Viranomaislähteiden mukaan toistaiseksi ei ole havaittu merkkejä, siitä että salaisiin tietokoneverkkoihin olisi päästy käsiksi.”

Uutisessa puhutaan tietotekniikasta, eli se on indikaattori IT-kategorialle.

Otsikko: Lehti: Todisteita Merkelin vakoilusta ei löytynyt, Saksa lopettaa tutkimukset. Pvm: 22.11.14. Lähde: Focus.

”Saksa on keskeyttämässä tutkimukset koskien epäilyjä, joiden mukaan yhdysvaltalaiset olisivat vakoilleet liittokansleri Angela Merkelin matkapuhelinta, kertoo saksalaislehti Focus tänään lauantaina.”

Uutinen käsittelee epäilyjä siitä, että Yhdysvallat olisi vakoillut Angela Merkeliä, eli uutinen on indikaattori vakoilu-kategorialle.

Otsikko: Ihmisoikeusjärjestö: Väkivalta seksuaalivähemmistöjä vastaan Venäjällä lisääntynyt. Pvm: 16.12.14. Lähde: Muu (Human Rights Watch).

”Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin mukaan seksuaalivähemmistöjen tilanne Venäjällä on tuntuvasti huonontunut sen jälkeen, kun maassa hyväksyttiin viime vuoden kesällä niin kutsuttu homopropagandalaki. Järjestön syyttää viranomaisia seksuaalivähemmistöjen kohtelusta ”toisen luokan kansalaisina”.”

Uutisessa kirjoitetaan seksuaalivähemmistöjen tilanteesta Venäjällä, eli uutinen on indikaattori havaintomatriisin kategorialle ihmisoikeudet, tarkemmin alakategorialle seksuaalioikeudet.

Otsikko: Tuhansia kurdeja pakeni islamisteja Turkkiin. Pvm: 19.09.14. Lähteet: Reuters, AFP.

”Turkki on vastaanottanut yli 1,3 miljoonaa taisteluita paennutta syyrialaista. Lisäksi rajan tuntumassa Syyrian puolella on satojatuhansia ihmisiä odottamassa pääsyä Turkkiin. Turkki toivoo, että Syyrian puolelle luotaisiin suoja-alue, johon pakolaisille voitaisiin toimittaa apua.”

Uutinen käsittelee pakolaisten tilannetta Syyriassa ja Turkissa, eli se on indikaattori kategorialle pakolaiset.

Otsikko: Ruotsinsuomalaiset huolestuivat suomenkielisten radio-ohjelmien kohtalosta. Pvm: 08.12.14. Lähde: SVT.

”Ruotsinsuomalaisten keskusliittoa uudistus huolestuttaa, vaikka Ruotsin radio vakuuttaa suomenkielisten ohjelmien määrän pysyvän ennallaan. Keskusliiton puheenjohtajan Voitto Visurin mukaan kahden kielen käyttäminen ohjelmissa samanaikaisesti voi uhata suomen kielen kehitystä ja säilymistä.”

Uutisessa puhutaan ruotsinsuomalaisten huolesta suomenkielistä radioohjelmisto kohtaan. Uutinen merkitään muut-kategoriaan, koska se ei sovellu indikaattoriksi muille, tarkemmin määritellyille kategorioille.

Esimerkki kansainvälisten järjestöjen koodaamisesta

Otsikko: Kansainvälinen asekauppasopimus astuu voimaan. Pvm: 24.12.14. Lähteet: Reuters, AP, AFP.

”YK:n mukaan sopimus tuo viimeinkin vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä kansainväliseen asekauppaan.”

Uutisessa viitataan YK:n mielipiteeseen kansainvälisestä asekaupasta, eli se on indikaattori YK-kategorialle.

Esimerkki poliittisten johtajien koodaamisesta

Otsikko: Venäjän sotalaivue Brisbanen likellä – Putin syyttää länttä laittomista pakotteista G20-kokouksen alla. Pvm: 14.11.14. Lähteet: Reuters, AFP, AP, Itar-Tass.

”Australian pääministeri Tony Abbottin mukaan tapahtuma on harvinainen, mutta ei ennen näkemätön. --- Venäjän presidentti Vladimir Putin sanoi Itar-Tassin haastattelussa, että talouspakotteet vahingoittavat Venäjää, mutta myös maailmantaloutta. --- Yhdysvaltain presidentti Barack Obama aikoo keskustella Itä-Ukrainasta Saksan liittokansleri Angela Merkelin, Ranskan presidentti François Hollanden ja Britannian pääministeri David Cameronin kanssa G20-kokouksen aikana lauantaina ja sunnuntaina.”

Uutinen toimii indikaattorina usealle poliittiselle johtajalle: Tony Abbotille, Vladimir Putinille, Barack Obamalle, Angela Merkelille, François Hollandelle ja David Cameronille.

Esimerkki uutisen sävyjen koodaamisesta

Otsikko: Ukrainan rauhanneuvottelut alkoivat. Pvm: 24.12.14. Lähteet: AP, AFP, Itar-Tass.

”Ukrainan, Venäjän, Venäjä-mielisten kapinallisten ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Etyjin edustajat saapuivat Minskiin jouluaattoiltana. Mediaa ei ole päästetty paikalle. Neuvottelujen toinen tapaaminen järjestetään perjantaina.”

Uutisessa käsitellään Ukrainan rauhanneuvotteluita hyvin neutraaliin sävyyn: edustajien kerrotaan saapuneen paikalle ja selitetään neuvotteluiden tavoitteet. Uutinen on indikaattori neutraali-kategorialle.

Otsikko: Unicef: Vuosi on ollut musertava miljoonille lapsille. Pvm: 08.12.14. Lähde: Muu (Unicef).

”YK:n lastenjärjestön Unicefin toiminnanjohtajan Anthony Laken mukaan vuosi 2014 on ollut musertava miljoonille lapsille. Unicefin mukaan jopa 15 miljoonaa lasta on elänyt tänä vuonna väkivaltaisten konfliktien keskellä Keski-Afrikan tasavallassa, Irakissa, Etelä-Sudanissa, Syyriassa, Ukrainassa ja palestiinalaisalueilla, mukaan lukien pakolaisina elävät.”

Uutisen sanoma on negatiivinen: 15 miljoonaa lasta elää konfliktialueilla. Aihe on surullinen, ja se on myös kirjoitettu negatiiviseen sävyyn, ehkä asian vakavuuden korostamisen tarkoituksessa. Eli uutinen on indikaattori negatiivinen-kategoriaan.

Otsikko: Ei yhtään kaveria – nyt heitä on yli 1,9 miljoonaa. Pvm: 15.2.14. Lähde: Wood TV.

”Yhdysvalloissa Michiganin osavaltiossa asuva Colin, 10, ilmoitti äidilleen, ettei halua juhlia syntymäpäiviään, koska hänellä ei ole ainuttakaan kaveria, kertoi yhdysvaltalainen televisioyhtiö Wood TV. --- Colinin äiti perusti Facebook-sivut poikansa 11-vuotissyntymäpäiviä varten todistaakseen, että maailmassa on ihmisiä, jotka välittävät pojasta. --- Sivut perustettiin 2. helmikuuta. Vain kymmenen päivää myöhemmin jo miljoona ihmistä oli tykännyt sivusta, joka pursuaa kannustavia viestejä. Lauantaihin mennessä Colinilla oli jo yli 1,9 miljoonaa kaveria.”

Uutinen kertoo selkeästi hyvän mielen tarinan pojasta, joka sai runsaan määrän uusia ystäviä ja kannustavia viestejä. Uutinen on indikaattori positiivinen-kategorialle.

Koodaamista jatketaan, kunnes koko aineisto on käyty läpi. Kuten esimerkeistä huomataan, yhdessä uutisessa voi olla useita indikaattoreita eri kategorioihin (uutisessa voi esimerkiksi esiintyä useita poliittisia johtajia, uutinen voi olla indikaattori sekä talous- että politiikkateemalle tai rikosuutisessa on indikaattoreita useaan alakategoriaan). Kaikki indikaattorit kirjataan havaintomatriisiin.

Kirjaamistapa tulee kuitenkin huomioida esimerkiksi tietyn teeman esiintymiskertoja laskiessa, koska uutisten määrä ei välttämättä korreloi merkittyjen indikaattoreiden kanssa. Esiintymiskertoja laskettaessa tulee varmistaa, että jokaisesta teemasta yksi indikaattori, jotta tulokset eivät vääristy. Esimerkiksi yhdessä talousuutisessa voi olla indikaattori sekä alakategoriaan avustus että pakotteet, mutta kyseiset merkinnän tulee huomioida esiintymiskertoja laskiessa. Kuten myös maanosakohtaisia painotuksia laskiessa tulee huomioida, jos yksi maanosa on saanut usealle valtiolleen merkinnän yhdestä uutisesta.

LIITE 3: STT:n henkilökohtainen tiedonanto

Hei!

Anteeksi, että vastaaminen on viivästynyt. Alla vastaukset kysymyksiisi:

Kuinka monta työntekijää toimituksessanne vastaa ulkomaanuutisista (erityisesti nettiartikkeleista)?

Tähän kysymykseen vastaaminen ei ole yksinkertaista, sillä meillä ei ole enää erillistä ulkomaantoimitusta. Yhdistimme vuodenvaihteessa 2013-2014 toimituksiamme aiempaa isommiksi, ja siinä yhteydessä kotimaan yleisuutistoimitus ja ulkomaantoimitus yhdistyivät 24h-toimitukseksi. Toimituksen sisällä ei ole erikseen ulkomaan- ja kotimaan-toimittajia, vaikka osa toimittajista painottaakin työssään ulkomaan- ja osa kotimaanaiheita.

Ulkomaanuutisiin keskittyvissä vuoroissa meillä on arkisin kolme toimittajaa ja viikonloppuisin kaksi. Heistä yksi on aamuvuorossa 7.30-15.30 ja toinen iltavuorossa 15.15-23.15. He seuraavat ulkomaanuutisia mm. uutistoimistoilta ja Twitteristä ja kirjoittavat pääasiassa lyhyitä nettijuttuja. Iltavuorolainen saattaa kirjoittaa vuoronsa aikana seurannan ohessa myös yhden tai poikkeustapauksessa jopa kaksi pidempää juttua lehtiä varten. Vain arkisin oleva kolmas ulkomaanvuoro on juttuvuoro klo 12-19. Siinä tehdään yksi pidempi, analyttisempi juttu, joka on tarkoitettu ensisijaisesti seuraavan aamun lehtiin, mutta jota asiakkaamme saavat käyttää ja usein käyttävätkin myös verkossa.

Kuinka monta kirjeenvaihtajaa teillä on? Missä?

STT:llä on enää yksi kirjeenvaihtaja Brysselissä. Lisäksi meillä on Moskovassa vakituinen avustaja, jolta on luvattu ostaa tietty määrä juttuja kuussa. Tukholman-avustajamme kanssa vastaavaa sopimusta ei ole, mutta ostamme häneltäkin juttuja paljon. Muilta avustajiltamme juttujen ostaminen on satunnaisempaa.

Muilta toimituksilta kysyn, kuinka monta uutista he pyrkivät kirjoittamaan nettiin päivässä, mutta koska STT:n toiminta on erilaista, muotoilen kysymyksen näin: Kuinka monta ulkomaanuutista kirjoitatte päivässä (keskimääräinen arvio riittää vastaukseksi)?

15-20. Näistä suurin osa on 800 merkin mittaisia ja niiden pääasiallinen käyttökohde on netti. Jutuista vain 1-3 on pidempiä, ensisijaisesti lehdille tarkoitettuja.

Ystävällisin terveisin,
Maria Annala
24h-toimituksen päällikkö
STT-Lehtikuva
09 6958 1367, 050 4440944
maria.annala@stt-lehtikuva.fi
twitter: @maria_annala
10.04.2015

LIITE 4: Helsingin Sanomien henkilökohtainen tiedonanto

Hei,

ulkomaan uutisointia hoitaa pääsääntöisesti 6 ulkomaantoimittajaa Helsingissä, 2 päällikköä (Esimies ja uutistuottaja) Helsingissä ja 8 kirjeenvaihtajaa maailmalla. Kaikki tekevät uutisia, kommentteja, analyysejä ja reportaaseja sekä printtiin että verkkoon. Pelkkiä printtitoimittajia ei ole.

Heidän lisäksi myös HS.fin deski tekee ulkomaan uutisia verkkoon. Nämä ovat usein tiiviimpiä uutisia, mutta varsinkin ulkomaantoimittajataustaiset voivat kirjoittaa verkkodeskistä pidempiäkin juttuja.

Kirjeenvaihtajia on 8. Niistä 7 on ns pysyviä toimipisteitä: Tukholma, Moskova, Peking, Berliini, Bryssel, Lontoo ja Washington. Lisäksi yksi kiertävä kirjeenvaihtajuus, joka vaihtuu vuosittain, nyt Johannesburgissa. Hs:llä on lisäksi neljä vakituista avustajaa ulkomailla: Pietari, Tallinna, Kööpenhamina ja Portugali.

Päivittäinen juttujen määrä vaihtelee uutistilanteesta. Kun kova uutistilanne päällä, voi olla kymmeniä. Normaalipäivinä noin 20 tehdään ensimmäiseksi verkkoon. Päivän lehdestä nostetaan aamuisin verkkoon myös artikkeleita, varsinkin taustoittavia.

Yst. Jussi Niemeläinen

13.04.2015